

किंकरना भक्तिपुष्पोनु पुष्प वीसमु

कर्ता

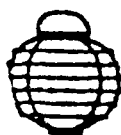
भिक्षुक किंकरदास

भिक्षुक पर्णकुटी, फतासानी पोळ

नवि पोळ-अमदावाद.

विजयादशमी - १९९७

प्रत १०००

आभार

पालणपुरनिवासी स्वर्गस्थ डोक्टर

असुलखभाइ धरमचंदभाइ

कोठारोनां सुपुत्री बाळाबेनना

स्मरणार्थे मारा एक मित्र

तरफथी आ पुस्तकना

प्रकाशनमां रुपीआ

सकासो भेट मळया

छे जेओश्रीनो

हुं आ स्थले

पुनः पुनः

आभार

मानु लुं

ॐ

भिक्षुक

किंकरदासना

सविनय वंदन

आध्यात्मिक सारिता

(शिखरीणी.)

वहो गंगा क्यांथी नयन निरखे पंथ ए ना जणायो
त्रिविध पानव आर्वा स्नान करतां देह पावन बनायो
मदनगर्यां मटकी पथ भूलेलां पंखीडां गान गावे
अनन जानि छाया रमण करतां भक्तिनी नींद आवे
अरे आशुं! आशुं! नवि प्रकाश्यो! दिव्य रोशन झुघायां
एण रवी त्यां ज्ञातां जगतभरनां पक्षीओ त्यां भरायां
नट रितांगे देवो अवनव रीते प्यास मननी छीपावे
एण ज्ञान रगिता स्नान करतां आत्ममां सुख पावे

उर्मिओ

अर्बुदगिरिराजना गगनचूंची शिखरो अने विकराळ अरुण्योमां, संसारीक व्याधिओने, विरामी, अविचल मस्तीमां निजानंद, लूटतां हास्यवेरता मुखाविंद अने नयनोना अद्वैत प्रकाशे आकर्षित करतो एक अवधूत, मुक्तिना पंथे विचरतां जगतभरने UNIVERSAL LOVE विश्वप्रेमनी अमोली वानगी पीरसी रसो छे.

मानवमुसाफरोनां जुथ ए अवधूतनी पर्णकुटीमां उलटे छे.

जीवनक्षुधाने संतुष्ट करवानी विविध सरणीए हरेक पोतपोताथी पाचन थइ शके तेवा प्रकारनी वानगीओ प्रतिपादन करे छे.

आत्मभावना के मायावि वांच्छना ! एतो पोतपोताना निश्चयेज सरजायां छे.

हुं जेटलुं पाचन करी शक्यो तेनीज आ नोंध छे.

आ तके मारा आत्मप्रिय शेठ श्री वकील हिंमतलाल प्रभाशंकर शुक्लनो आभार ना भूलु.

साहित्यकारनी कक्षाए नहि आलेखतां केवल भक्तिनीज मस्ती छे, एम-समजी भुल बदल वांच्चको क्षमा अर्पे एटलीज अभ्यर्थना साथे विरमु.

भिक्षुक
किंकरदास

अविरत आश्रम

राग-खमाज-धूमाळी (वैष्णव जन तो तेने कहीये)

आश्रम अविरत खोल्युं मनवा अविकारी नर आवो रे
ब्रह्मदशामां विंगल बाजे नाद सुणी हरखावो रे
अजर अमर सुखधाम बगीचो सोहम सोहम वासे रे
घटमंदिर जो साफ बने तो जन्म जरा दुःख नासे रे
मुक्तिपंथे कोक सुकानी वीरला धून धखावे रे
जगबंधनने जडथी तोडी अविनाशी पद पावे रे
भक्तिमुधा अंतरमां रेली निजनु कोण पीछाणे रे
मोहमिनारा भान भूलावे चाल्या कंडक मशाणे रे
श्रवण करेथी नहि समजातुं क्षणमां भान भूलातुं रे
आत्मश्रद्धा अविचळ मंदिर जयजय तान मचातुं रे
लग जाणे ए खेल तमाशा सत्य दशा नहि जागे रे
भान धवुं ए स्हेल नहि छे तीर हृदयमां बागे रे
अविकारी नर कोक जगतमां निरादिन प्रभुगुण गावे रे
विद्वज योगी नाथ चरणमे नैयां नित्य झुलावे रे

સમર્પણ

આ ત્મ સ મા ધિ ના   અ વિ ર ત

ક્ષે ત્ર માં   જે ઓ શ્રી   અ મ ર

મનાયા છે અને વર્તમાન

કાલમાં સદેહે વિચરતા

દિવ્યાત્માઓનેજ

આ પુસ્તક

સમર્પણ

મિશ્રુક

કિંકરદાસના

કોટાનુકોટી વંદન

विषय-सूचन

दुंदुभी	१
मरुधरनी महत्ता	५
दादागुरुनो जीवनदीपक	९
ज्योतिनां किरणो	१७
दिव्य ओजसो	४५
बोधवचनो	६३
अहिंसानो पडह	७१
सदुपदेश-विश्वप्रेम	८१
श्री केशरीयाजी तिर्थ	१०१
मंगल महोत्सव	१०९
विहार	११३
गुरुस्तोत्र	११९

-: भूलसुधार :-

“ श्री शेत्रुंजय तिर्थ संबंधमां पृष्ठ १०८ उपर आठमी लीटीए “श्रीमान गुलाबचंदजी ढढा साहेबे ” छे. ते बदल अहीं करेल सुधारा मुजब वांचवुं.

श्रीमान गुलाबचंदजी ढढा साहेब, कलकत्तानिवासी महुम रायबहादुर बट्टीदासजी शेठवाळा, शेठ रायकुमारसिंहजी, बागलानिवासी महुम शेठ लक्ष्मीचंदजी-वैद्यना पुत्र मोहनलालजी तय अन्तर प्रतिष्ठित ग्रहस्थोप प्रस्तुत संदेशो पाठवेलो.”

ધર્મચાર્ય દર્શનનિધી સ્વામી રામદાસ એમ. એ.

દક્ષિણ આફ્રિકાથી આપણા દેવાંશી સંતને લખે છે કે:-

ઓ લૉર્ડ ! ઓ પ્રભુ ! આપને મળવું તે આ જગતના તમામ પવિત્ર તત્વોને મળવા વરાવર છે. આપ એક છો ! આપ અનંત છો ! આપ શિવ છો ! આપ કૃષ્ણ છો ! આપ દેવ છો ! આપ નિર્ગુણ છો ! આપ સગુણ છો ! આપ સત્ય છો ! આપ પવિત્ર છો ! આપ ઉચ્ચ છો ! આપ સર્વસ્વ છો ! અને તે સર્વથી પર તે પણ આપ છો !

આપને પુન્ય નથી લાગતું, તેમજ પાપ પણ નથી લાગતું. આપને ઓઠાવવાને માટે લાખો જન્મની જરૂર છે, જો આપની કૃપા થાય તો સ્હેજમાં આપને ઓઠાવી શકાય ! આપના જે વચનો છે તેમાં તમામ શાસ્ત્રોનો સમાવેશ છે. આ જગતના કલ્યાણ માટે અદ્રશ્યથી આપ જગતની ચોતરફ દિવ્ય સંદેશ પહોંચાડી રહ્યા છો. You are Higher of The Higher & GOD of The Gods. આપ સત્-ચિત્-આનંદ-સ્વરૂપ પરમાત્મા-પરબ્રહ્મ છો.

Swami Ramdas M. A.

DHARMACHARYA DARSHANANIDHI

South Africa.

પાળી તથા શોજનનો ત્ર્યમ્બકતરીક પુજ્યગી

અહ્લાહાવાદ લીડર પત્રના તા. ૧૫-૭-૩૫ નોમનાગ્ના અંકમાંના અંગ્રેજી લખાણ ઉપરથી ગુજરાતી ભાષાંતર.

મારવાડમાં આવેલ ઇરણપુરા નજીક વિસલપુર ગામમાં જૈન ધર્મને લગતી ધાર્મિક ક્રિયાઓ કરવામાં આવી હતી. (પ્રતિષ્ઠા ઉત્સવ) જે વચ્ચે હજારો જૈનો તથા વીજાઓ હાજરી આપી હતી.

આ પ્રસંગે જૈન ધર્મના ઇતિહાસમાં નોંધવા લાયક વનાવ વન્યો હતો.

આ ગામડામાં ડનાઝાના સમયે દરેક માલ પાળીની તંગી પડતી. જેથી આ સમયે પણ આટલી વધી માનવમેદનીને પાળી પુરું પાડવાના ઉપાય શોધવા માટે ગામના લોકો ચિન્તાતુર વન્યા હતા.

આ સર્વ ક્રિયાઓ આવૂ પર્વતની પ્રખ્યાતી વાઝા વિશ્વોત્પાદક, યોગીરાજ આચાર્ય સમ્રાટ, જગતગુરુ યોગીન્દ્રચૂડામણિ ગુરુશ્રી વિજયશાંતિસૂરીશ્વરજી-મહારાજના શુભ હસ્તે થવાની હતી. ગામ લોકો ગુરુદેવ ભગવાનની પાસે ગયા યોગીરાજે સ્વામી આપી કે તમારે ચિંતા કરવી નહિ.

યોગીરાજ વિસલપુરમાં પધાર્યા બાદ પાળી પુરુ પાડવાની ચિંતા સંપૂર્ણ રીતે નાશ પામી હતી અને સંભવે નહિ તેવી જગ્યાઓ પણ પાળીની ભરતી થઈ.

સર્વ ક્રિયાની સમાપ્તિ મુધી અઘૂટ પાળી મળ્યા કર્યું.
રાંધેલી રસોઈમાં ગળત્રી કરતાં વધારે માનવીઓ આવી જતાં
છતાં ઘૂટવાને વઢલે ઘોરાક વધી પડતો દરેકને માનવું પડતું.
કે આ વધું કોઈ દેવી હાથોથી જ થાય છે.

ઁકત્ર થણ માનવસાગરે મુશીંદાવાદવાળા-જગતશેઠની
આગેવાની હેઠલ જૈનધર્મમાં યુગપ્રધાનની મહાન પદવી છે તે
યોગીરાજને ઁનાયત કરી.

યુરોપના સ્વીટઝરલેન્ડ દેશના

યોગપ્રેમી મી. જોર્જ જુટઝેલર કહે છે કે:-

વિશ્વના સર્વોપરી યોગેશ્વર જગતગુરુ આચાર્ય સમ્રાટ શ્રી
વિજયશાન્તિમૂરીશ્વરજી ભગવાનના પરમ પવિત્ર ચરણકમળમાં
હું મારા આત્માને વિશુદ્ધ થવા અર્થે વિનયપૂર્વક નમસ્કાર
કરીને ધરું છું.

સર્વ યોગોમાં રાજયોગ કે નૈસર્ગિક યોગ ઁ ઉચ્ચમાં
ઉચ્ચ છે. વ્યક્તિગત આત્માને સીધે સીધો પરમાત્મામાં તદા-
કાર જોડવાથી મોક્ષ કે મુક્તિને પમાય છે.

સદ્ગુરુ ભગવાનની સર્વ આજ્ઞાઓનુ પાલન કરીને, હૃદયના
સર્વ ભાવોનુ તેમના ઉપર પ્રેમપૂર્વક સિંચન કરીને અઘૂલીત-
પણે તેમની સતત ભક્તિ કરવાથી આપણામાં સદ્ગુરુ ભગવાનની

પ્રસાદી ઉતરતી જણાશે અને મુક્તિનો સાધાત્કાર (જીવન્મુક્ત દશાનો અનુભવ) થતો જશે.

હે પ્રમુ ! એક જીવાત્મા કરોડ ભવે પણ તને ભાગ્યેજ ઓઝણી શકે છે. પરંતુ તારી કરુણા માત્રથી તો એક ક્ષણમાંજ તને ઓઝણી શકાય.

ત્હારાં વચનામૃતો એ સર્વ શાસ્ત્રોના નવનિત રૂપ સત્વ છે. વિશ્વપ્રેમ એજ ત્હારો ધર્મગ્રંથ છે. જ્ઞાતી સંપ્રદાય કે રાષ્ટ્રીયતાથી પર રહીને સર્વનો સમભાવે સત્કાર કરે છે.

પાશ્વિમાત્ય તત્ત્વજ્ઞાનીઓ તથા સુસંસ્કારીત સાક્ષરોને વિશ્વના આ સર્વોપરી યોગેશ્વરના પવિત્ર ચરણકમલમાં વિનય-પૂર્વક જૂકવા આવતાં મેં પ્રત્યક્ષ જોયા છે.

આથી હું મારા સર્વ પ્રેમાલ મિત્રો, પર્યટન કરવા નિકળેલા વંધુઓ તથા સંશોધક વિદ્વાનોનું હર્ષપૂર્વક ધ્યાન રેંચું છું કે:—મદ્ગુરુ ભગવાનના, પ્રેમ, વિનય અને ભક્તિપૂર્વક દર્શન કરીને તેમના આશિર્વાદ મેઝવવાથી, માત્ર આ એકજ સ્થળે તેઓનાં વિશ્વપર્યટનનો ઉદ્દેશ સફળ થશે.

George Jutzeler.

SWITZERLAND EUROPE.

અમેરીકાના ન્યુયોર્ક શહેરના

“ટ્રીબ્યુટ હેરોલ્ડ” પત્રના તંત્રી મીસ માઇકલ પીમ કહે છે કે:—

મેં દુનિયાના દરેકે દરેક દેશની મુસાફરી કરી છે અને ઘણા મહાન પુરુષોને હું મળી છું, અને છેવટમાં પૂજ્ય ગુરુદેવ મહારાજ શાંતિવિજયજીને પણ મળી. અમારા પાશ્ચિમાત્ય લોકોમાં ઇટલું તો ઠીક છે કે અમો વરાવર સમજીનેજ માનીયે છીયે. અમો અમારા મનને પુછીએ છીએ કે “શંકા” દરેક વસ્તુમાં શું છે ? મીસ મેયોએ “મધર ઇન્ડીયા” નામની જે ચુક લખી છે તેમાં લખતાં એણે મોટી ભૂલ સ્વાધી છે, કારણ કે હિંદમાં હજીએ આવા દેવરત્નો છે તો પછી એણે શું બુદ્ધિથી એ પુસ્તક લખ્યું હશે ? હવે તો હું એને વરાવર જવાબ આપીશ ઇટલે એની ભૂલ સમજાશે અને જગત સત્ય વસ્તુ સારી રીતે સમજી શકશે.

Guruji is GOD; no doubt.

(નિઃશંક ગુરુજી પરમેશ્વરજ છે.)

Miss Michael Peem.

EDITOR “TRIBUTE HEROLD”

NEW YORK, U. S. A.

આંગ્લ વિદુષી ઇલીઝાવેથ શાર્પ કહે છે કે:—

પરમપૂજ્ય ગુરુદેવ ભગવાનશ્રી શાંતિવિજયજીનાં દિવ્ય ચક્ષુઓ નૈસર્ગિકપણેજ વિરાટ અને મહત્ત્વ છે. તેઓશ્રીનાં નયનો આપણી સામે ફરતાંજ આપણા અંતરનાં છુપા સંકલ્પ-વિકલ્પો ફાટી પડે છે. તેઓશ્રીની ત્વચા શ્યામ હોવા છતાં ધ્યાનસ્થ દશામાં રમણ કરતાં ત્વચાના રંગની અનેક છાયાઓ વદલાઈને દિવ્યરૂપ દેખાય છે. આ દૃષ્ટીવિષયક ચમત્કાર મેં પ્રત્યક્ષ અનુભવ્યો છે. સંસ્કૃતમાં “તારક વિન્દુ” નામે ઓઠાવાળું તેજનું એક દિવ્ય વિન્દુ તેઓશ્રીના એક ચક્ષુથી વીજા ચક્ષુએ ફરતું ફરતું મારતું સ્પષ્ટ જોઈ શકાય છે. યોગની ભાષામાં તે પાંચડીનું કમલ કે જે “આજ્ઞાચક્ર” કહેવાય છે તેની છાયા તેઓશ્રીના માલ પ્રદેશમાં દ્રષ્ટીગોચર થાય છે.

Elizabeth Sharpe

પોર્ચ્યુગીઝ તત્ત્વવેત્તા, અને સંશોધક ડોક્ટર જોસ રોડ્રીગ્સે “ઇલસ્ટ્રેઇટેડ વીકલી” તથા દિલ્હીના અઠવાડીક “નવયુગ” ના તા. ૧૨-૭-૩૫ ના અંકમાં આપણા દેવાંશી સંતના ફોટા સાથે છપાવેલ અંગ્રેજીનું ગુજરાતિ ભાષાંતર.

મહાન યોગીરાજ શ્રી વિજયશાંતિસૂરીશ્વરજી મહારાજ પ્રાચીન યોગક્ષેત્રના સૂર્ય સમાન પથદર્શક છે. યોગીઓ આત્મ-શક્તિથી ચમત્કારીક દેખાતા વનાવો વતાવી શકે છે કે જેને સામાન્ય એકાન્તિક જનતા જાદુ ઇલમ કે જંત્રમંત્ર માને છે. પરંતુ વસ્તુતઃ તેમાં જાદુ ઇલમ કે જંત્રમંત્ર નથીજ. યોગથી પ્રગટતી આત્મશક્તિથી અશક્ય દેખાતું વધું શક્ય બની શકે છે.

Dr Jose Rodrigues

PORTUGUES PHILOSOPHER & EXPLORER

लाला लजपतरायना उर्दू वंदेमातरम् पत्रमांथी.

હુંક નોંધ.

દુનિયામાં મહાન આદર્શમાં આદર્શ પુરુષ હોય તો તે એક શાંતિવિજયજી જ છે.

કુદરતી શક્તિઓ સ્વરેખર પૂજ્ય ગુરુદેવ શાંતિવિજયજીને જ પ્રાપ્ત થઈ છે.

જો મનુષ્ય ગુરુજીનો સ્વરેખરો દાવો કરી શકે તો શાંતિ-વિજયજી જ સ્વરેખરા ગુરુજી કહી શકાય.

देवांशी संत या तारणहार

ध्यानमूलं गुरुमूर्ति पूजामूलं गुरुपदः ।
मंत्रमूलं गुरुवाक्यं मोक्षमूलं गुरुकृपा ॥

दुंदुभी

ओ! मातृभूमी गुणगान करुं शां शां त्हारां सन्मान
कंडक वन्या वळवान अविरत अमृतरसनां पान
स्वराज्य साचुं कयां सरजायुं सत्याग्रह शुभ नाम
आत्मसमाधि अविचल भासे शुक्ति पुरी लु धा म-करुं.
कर्म धर्मनी न्यारी घटना त्याग मोह ने राग
केम पराजय थाय कर्मनो विरल विभूति जाग-करुं.
स्वराज्य लीधुं आत्मसमीपे सुरंग सत्य भिमान
प्राणीमात्रने दुःख ना दीसे दै विक ता लु भा न-करुं.
सत्याग्रह संग्रामे विरला भाग्यां भवनां दुःख
निजानंदमां महासुख मानी वाध्युं आत्म सुख-करुं.
दुनियाभरमां नोवत वागी न व खं डे सै नि क
हुकम थतां पडता मयदाने मायानी नहि भीत-करुं.

कृष्ण कनैयो भक्त सीरांनै नरसिंह त्हाग चाल
 वीरप्रभु जगवंदन जीनवर मातृभूमी रग्वचाल-करुं.
 स्वराज्य खातर ज्योति जगवी जगव्यो भागत देश
 सत्याग्रह कर्मोनी साथे मीत नहि लवलेग-करुं.
 काइष्ट अने जरथोस्त गवाया रहेम करी रहेमान
 कुरान ने वाइवलना पाने अति लख्यां गुणगान-करुं.
 आज दीसे नहि झांखी एनी उलटी जगनी रीत
 स्वराज्यना बहाने सपडाता जुठी जगनी प्रीत-करुं.
 छतां अमारा भाग्य उदयने पुन्य प्रकाश छवाय
 मातृभूमीनो मोंघो दीपक योगी नाम गवाय-करुं.
 आत्मसमाधि सत्याग्रहने पर्वत केरी टोच
 अरण्य ने अर्बुदना पहाडे संकटनो नहि शोच-करुं.
 क्षमा अने शांति हथीयारो ध्यान अनेरी टेक
 स्वराज्यनो ए साचो साथी तुंही तुंही मन एक-करुं.
 शांतिविजय शुभनाम धरावे वि श्व प्रे स सं देश
 भक्तिदुधामां स्नान करावी टाळे जगनो वलेश-करुं.
 वाहयस्वरूपे न्यारो भासे अविचळ पंथ मनाय
 स्वराज्यना साचा सैनिको नित्ये पडता पाय-करुं.
 भक्तिभावने प्रेम भीरुनो निश्चय ए पयगाम
 सत्याग्रहना अविरत पंथे किं क र नो सं ग्रा म-करुं.

ભારતવર્ષમાં હજુ પુન્યનો પ્રકાશ છવાયો નથી, પરંતુ તેના ચીરસ્મરણિય ઇતિહાસને ઉજ્જ્વલ બનાવે તેવા દિવ્ય પુરુષો હજુ ભારતના માગ્યવંત મિનારે યશસ્વી છે.

શીતનો ઝરો અતુલ વેગે રેલાયો છે. જેના પવિત્ર પાનથી દુનિયાના અનેક ઘુસાફરોએ, કર્માગ્નિની જ્વલંત મઠીમાં મીતરની આગ બુઝાવી અસીમ વેદના ઓમાં શાંતિસુધા રેલી છે !

ક્યાં ?

અહો ! મરુધર દેશની પવિત્ર ભૂમિમાં આજે એક અલૌકીક તાન મચી રહ્યું છે. એના આંગળે આજે એક દિવ્ય પ્રેમનો સાગર ઉમરાયો છે. વિશ્વના ચારે સ્તૂનામાં વસતા માનવો એ સાગરમાં સ્નાન કરવા આનંદપુગ્ધ વન્યા છે. કેટલાક સ્નાન કરી પોતાના આત્માને પવિત્ર બનાવે છે તો કેટલાક લાંબા સમયની તૃષ્ણા છીપાવી હૃદયને સંતુષ્ટ કરે છે.

અરે ! આવી અદ્ભૂતતા વતાવનાર મહાન વિભૂતી કોણ છે ? એના નામથી ભારતવર્ષમાં આજે કોઈ પણ અજાણ નથી.

તેઓશ્રીનું શુભ નામ મહાનયોગી ગુરુદેવ ભગવંત શ્રીમદ્ વિજયશાંતિસૂરીશ્વરજી મહારાજ અને તેઓના ગુરુ તપસ્વી મહાત્માશ્રી તિર્થવિજયજી મહારાજ અને તેઓશ્રીના ગુરુ યોગેન્દ્ર મહાત્મા ગુરુદેવ ભગવંત શ્રીમદ્ ધર્મવિજયજી મહારાજ.

જૈન ધર્મ એ વિશ્વનો જ ધર્મ છે. મગવાન શ્રી મહાવીરે જગતના કલ્યાણાર્થે જ આત્મરોશની પ્રગટ કરી હતી. માત્રાન શ્રી મહાવીરના પદ્મધરશિષ્ય મૌતમ મગધન પળ જ્ઞાતીના બ્રાહ્મણ હતા. મગવાન શ્રી મહાવીરના સમયમાં તેમજ કાલધર્મ વાદ પળ જૈનેતર પ્રજામાંથી જન્મેલ મહાત્માઓએ જૈન ધર્મની વિજયપતાકા વગાડી છે.

જેવા કે ... હરિબલ્લ મચ્છી જ્ઞાતિના ચંડાલ હતા, સેતારજ સુનિ જ્ઞાતિના ઢેડ હતા, સિદ્ધસેન દિવાકર, વપમદસૂરીજી, કલ્લીકાલ સર્વજ્ઞ મનાતા હેમચન્દ્રાચાર્ય આદિ અન્ય જ્ઞાતિઓમાંથી જ જન્મેલ મહાત્માઓએ જૈન ધર્મને દેદીપ્યમાન બનાવ્યો છે.

પ્રસ્તુત કથન સુજવ આ વિભૂતીઓની સંસ્કૃતિ ચાલી આવે છે. ગુરુ, ગુરુના ગુરુ, અને દાદાગુરુ એ આહિર (ક્ષત્રિય) કોમના જ અમોલાં રત્નો છે. દાદાગુરુ મહાન પ્રભાવશાળી અને સમર્થ આત્મજ્ઞાની હતા.

“ ધન્ય હો ! એ મરુધર દેશને
અને ધન્ય હો ! એ આહિર કોમને ”

“ ધન્ય હો ! એ માંડોલી ગામને
અને ધન્ય હો ! એ મળાદર ગામને ”

“ ધન્ય હો ! એ દેવાંશી વસુદેવી માતાને
અને ધન્ય હો ! એ પુણ્યાત્માશ્રી ભીમતોલાજીને ”

મરુધરની મહત્તા

વસંતતિલકા

મરુધર તળા મિનારે શુભ જ્યોત માસે
જીનમંદિરો ઢગમગે દવલા પ્રકાશે
આહા ! અનુપ રચના જીન ચૈત્ય કેરી
મરુધર તળી નિરખશે કીર્તિ અનેરી.

મરુધર ઇટલે મારવાડ. ચાલુ યુગને નિહાळતાં ત્યાંનો લોકસમુહ પરદેશમાં વેપાર કરતો હોવાથી મારવાડના આંગળે સ્થાયી વસતો લોકસમુહ ઓછા પ્રમાણમાં નિરખી શકાય છે. પરંતુ એના પૂર્વગામીઓની અજોડ કીર્તિના મિનારા મારવાડની અટેરીએ યજ્ઞસ્વી છે.

મારવાડની અટેરીઓના ડંડા સ્વરૂપનુ જેને માન હશે અગર જેને મારવાડની એ અનુપમ રચનાઓ નિહાळી હશે તેઓના મનોમંદિરમાં અવશ્ય ચ્યાલ હશે કે એની મનોરમા અને સૌન્દર્યતા જીનપ્રાસાદોની અનુપમ અને વિશાळ રચનાઓ સાથે અપૂર્વ ભાવ ઉલ્ટે એવી શ્રી જીનેશ્વર દેવની પ્રભાવીક મુર્તિઓ સાથેનાં જીનચૈત્યોની ઢગમગતી જ્યોતથી ભરપુર છે. લલ્લટ લક્ષ્મીના ચર્ચે બંધાવેલાં જીનાલયો કે આજે માનવ

एनी प्रतिभाजु शुं अवलोकन करी शके ? हिंद भरमां एनी कीर्ति अजोड छे.

आबु देलवाराना अविचळ कीर्ति.

देलवाराना जीनप्रासादो के जेजु अद्वैत कळामय शीलप काम आजे विश्वभरमां सशहुर छे. हिन्दुस्तानना इतिहासमां पण आजे ए अपूर्व आलेखाय छे. एनी कारीगरीनो तादृश्य चितार बतावे तेजुं कोइ जीनमंदिर आजे हिंदुस्तानना आंगणे अस्तीत्वमां नथी.

वस्तुपाळ तेजपाळ अने श्री धवलराजाना मंत्री श्री विमळशाए करोडो रुपीयाना भोगे बंधावेल ए आबु देलवाराना जीनप्रासादो बांधवामां ए श्रेष्ठीओए जळनी वरसती धारा मुजब द्रव्यनी रेली करी छे.

धन्य हो ! ए जैन समाजना साचा अने शूरवीर सुभटोने के जेओनां नाम अने उज्जळ कीर्तिओ आजे पण तेओना जीवननी अविचळ रुपरेखानु भान करावे छे.

अवचळगठना जीनप्रासादो.

चौदसो चुमालीस मण सोनानी मरावेली जीन प्रतिमाओना इगमगता दिव्य प्रकाष साथे अनुपम अंजन करावतां ए जीन चैत्यो आबु पर्वतनी उंचामां उंची टेकरीए आवेलां छे, के जेनी प्रतिभा अने सौन्दर्यता आजे पण मानवना मनो-मदिग्ने इगमगादी रही छे.

રાણકપુરની પ્રતિભા

રાણકપુરનું ચૌદસો ચુમાલીસ થાંભલાનું દેરાસર કે જેને બંધાવવામાં લાલ્લુટ દ્રવ્યનો વ્યય કરવામાં આવેલો છે, તે જીનપ્રાસાદનો પાયો પુરવામાંજ અઢઝક દ્રવ્ય રેલાયું છે. નાદિયા ગામના શ્રેષ્ઠી ધના પોરવાળે આ જીનપ્રાસાદ બંધાવી પોતાની કીર્તિ અમર બનાવી છે.

શિરોહી નગરીની અપૂર્વ રૂપરેખા

શિરોહી નગરીનાં જીનપ્રાસાદોને અડધા શેત્રુંજય તિર્થ તરીકે માનવામાં આવે છે. શેત્રુંજય તિર્થ ઉપર આવેલી નવ ટુંકોની જે અપૂર્વ રમણિયતા માનવના મનોમંદિરને આનંદસુગ્ધ બનાવે છે એજ રેખાચિત્ર આ જીનપ્રાસાદોનાં દર્શન કરતાં હરેક માનવના નયનો સમક્ષ તરી આવે છે. શિરોહી નગરીની પ્રતિષ્ઠા આ જીનપ્રાસાદોથીજ મશહૂર છે.

શ્રી વામળવાડજી તિર્થ

શિરોહી નગરીની નજીક આ તિર્થ આવેલું છે. શિરોહી જતાં સજ્જનરોડ સ્ટેશનથી મોટરમાં બેસતાં ગામ જારોલી મુકીને પ્રથમ આ તિર્થ આવે છે. સ્ટેટ તરફથી ચાલતી મોટર સરવીસની જતી અને આવતી મોટરો યાત્રાલુઓને દર્શન કરવા માટે ત્યાં પાંચ મિનીટના આશરે રોકાય છે. વામળવાડજીથી આગળ વીરવાડા અને સાંદવાડા ગામ પછી શિરોહી નગરી

આવે છે. શિરોહી નગરી અને વામળવાડજી તિર્થ વચ્ચે આશરે પાંચેક ગાઉનું અંતર હશે.

જૈન ઇતિહાસ આજે શ્રવણ કરાવે છે કે આ તિર્થ ભૂમીમાં વિશ્વોદ્ધારક ભગવાન શ્રી મહાવીરના કાનમાં ગોવાળીયાણી ટોકેલા અને જે ઉપસર્ગ મહાન કહાયો તે ઉપસર્ગ આ સ્થળે ઉદ્ભવાય છે.

વામળવાડજી તિર્થની આસપાસ વે ગાઉના અંતરેજ ગામ આવેલાં છે. વામળવાડજી એ કોઈ ગામ નથી અગર ત્યાં કોઈ પણ માનવની વસ્તી નથી. જે જગ્યાએ વિશ્વોદ્ધારક ભગવાન શ્રી મહાવીરે ધ્યાન કર્યું હતું તે જગ્યાએ હાલ પગલાં છે, અને તે પથરાણ ઉપર હાલ એક દેરી વાંધવામાં આવેલી છે. આજુબાજુ મળ્યે 'પર્યટનાલા' અને વાદન જીનાલયલ્લુ મનોહર અને રમણિય-તાનાં શીર્ષર્ગત કરાવતું જીનપ્રાસાદ આજે એ તિર્થની અપૂર્વ પ્રતિમાનું શાન કરાવે છે. તેમજ વિશ્વોદ્ધારક ભગવાન શ્રી મહાવીરની વેલ્લુની પ્રતિમા એ જીનપ્રાસાદમાં વિરાજમાન ભગવાન આવેલ છે જે પ્રતિમાની અદ્ભૂત અલૌકીકતા હરેક ભાવને દર્શન કરતાંની માથેજ અપૂર્વ ભાવ ઉલટાવે છે.

આ સિવાય વામળવાડની અંદરીએ અનેક જીનપ્રાસાદો આવેલાં છે જે જેને નિષ્કલ્પવાર્થી પૂર્વ સમયના જૈન સમાજની સેવા કરવાનું શાન થાય છે.

આ સિવાય વિવિધ ભૂમીમાંજ આપણા દેવાંછી સંતે જન્મ થતો જોઈને મહાધર્મની મદદગારી થાય છે.

दादा गुरुनो जीवन दीपक

(शार्दूलविक्रीत छंद)

जेणे मनथी ओह मान मार्या तेने सदाये नमु
जेणे मनथी काम क्रोध वाळ्यां तेने सदाये नमु
जेणे मनथी राग द्वेष काढ्या तेने सदाये नमु
जेणे मनथी सर्व एक जाण्या तेने सदाये नमु

मरुधर देशनी परम पवित्र भूमीमां आजथी एक सैका
पहेलां जोधपुर इलाकाना जसवंतपुरा परगणामां आवेला गाम
मांडोलीमां एक रायकाश्री दरजोजी करीने वसता हता. मांडोली
गाममां जैन देरासर अने उपाश्रय विगेरे आवेलां छे. दर-
जोजीने प्रजामां एक कोळोजी करीने पुत्र हतो. पोताना
कुटुम्बमां आ पुत्रने जीवंत मुकी दरजोजी देहोत्सर्ग पाમ्या
हता. कोळोजीनो जन्म संवत १८४८ ना अषाढ सुद पुनमने
रोज थयो हतो. कोळोजीने वाल्यवयथीज ईश्वरभजन अने
प्रभुभक्ति उपर महान श्रद्धा हती. ज्ञातीना आहिर होइ जीवन-
निर्वाहनु साधन ढोरोना पालन पोषण उपरज हतुं. कोइ कोइ
समय जंगलमां ढोर चारतां ईश्वरभजन थतुं श्रवण करवामां
आवे तो तुरतज तेओ ते तरफ चाल्या जता. भजननी पूर्णा-
हुती ना थाय त्यां सुधी त्यांथी पाछा फरता नहि. तेमज

ढोरुनी जरापण चिन्ता करता नहि, परन्तु प्रभुभक्तिमांज शुद्ध हृदये तलीन बनता.

एक समय मारवाडमां एवो सरुत दुकाळ पडयो के अन्नपाणी अने ढोरुने घास आदि मळवुं मुश्केल हतुं. तेवा समये तेओ उचाळो करी देशाटन करवा निकली गया, साथमां केटलांक ढोर हतां ते खतम थइ गयां, अने प्रजामां एक, वे वर्षनो पुत्र जेनु नाम वेलराज हतुं ते जीवन् रह्यो. फरतां फरतां तेओ पुना पासे आवेला चोक गाममां आवी पहोंच्या. ते गाममां मारवाड प्रदेशमां आवेल थूळ गामना रहीश एक जैन ग्रहस्थ जयाजी करीने रहेता हता, तेओने त्यां ढोरुनु पालन पोषण करवा कोळोजी पुत्र साथे नोकर तरिके रह्या. तेओनी अपूर्व प्रभुभक्ति निहाळी शेठे कोळोजीने नवकार मंत्र शीखव्या हता. कोळोजी हरेक समय ते ध्यानमां तलीन रहेता. नोकरीना त्रण वर्ष पुरां थतां दरम्यान एक समय पोताना पुत्र वेलराजने जंगलमां सर्प करडयो, करडतांनी साथेज पुत्र मरणने शरण धयो. कोळोजी ए पुत्रने खोळायां लइने एक वृक्ष नीचे वेसी गया अने अंतरमां एवी प्रतिज्ञा करी के “आ पुत्र सजीवन धाय तोज मारे अन्नपाणी गृहण करवां, नाहतर नवकार मंत्रना ध्यानमां लय थइ मारा देहनो मारे पण त्याग करवो.”

आ प्रतिज्ञार्थी लुटवाने माटे घणा घणा लोकोए तेओने मन्नाव्या, अने एम करतां त्रण दिवस पुरा थवा आव्या. त्रिंदा दिवसना उषवाने पोताना ध्यानना प्रवळ प्रतापे कोइ

देव, महात्मानु रूप धारण करी प्रत्यक्ष आवी उभा. तेओए पण कोळोजीने पोतानी प्रतिज्ञा छोडवा वावत हरेक कसोटी कर्यो वाद पुत्रने हाथ फेरवी सजीवन वनाव्यो. तुरतज कोळोजीए पोताना पुत्रने महात्माजीना खोळे मूक्यो अने कहसुं के आप एना जीवन पाळक वन्या माटे आप एने साथे लइ जाओ. नवकारमंत्रना ध्यान मात्रथी ज्यारे मारो पुत्र सजीवन वन्यो तो ते मार्ग मने आप वतावो के जेथी साधु-जीवन प्राप्त करी हुं मारा आन्मानु श्रेय करूं.

महात्माश्रीए प्रत्युत्तर आप्यो के आ पुत्रने तमो कोइ साधु अगर यतिने बोरावी देजो अने तमो पण अमुक समय वाद जैन दीक्षा अंगीकार करशो, अले आ जगतमां एक ईश्वरी अवतार तरिके पूजाशो एवो मारो तमने आशिर्वाद छे.

तुरतज महात्माश्री अद्रश्य थइ गया वाद कोळोजीए त्रण उपवासनु पारणु कर्यु. चारेक मास पछी पुत्र वेलराजने मुंवइमां एक यतिजीने बोरावी दीधो. जेओ वेलजी यतिना नामथी पालणपुर पासे आवेल गाम मंडारमां मशहुर हता. वेलजी यति अजिथी चारेक वर्ष उपर गाम मंडारमां काळ-धर्म पामी गया छे.

पुत्र वेलराजने बोराव्या वाद कोळोजी साधुजीवन प्राप्त करवानी धगशमां खंडालाना घाटमां फरता हता. एक समय तेओए एक वृक्ष नीचे आसनस्थिर बनी एवी प्रतिज्ञा करी के

“कोइ मने साधु बनावे तोज मारे आ स्थान छोडवुं.” त्रण दिवसना उपवास पुर्ण थतां पोतानी प्रतिजाने फळीभूत करवा एक मणीविजयजी नामना साधु मळी आव्या. तेओनी पासे कोळोजीए संवत् १८७३ ना महा सुद पांचमने रोज जैन दीक्षा अंगिकार करी अने त्यारथी तेओनु नाम मुनी महाराज श्री धर्मविजयजी स्थापीत थयुं. महाराज श्री मणीविजयजी मळ्या तेसां पण कुदरतनोज संबंघ हतो.

खंडालाना घाटसां अमुक समय व्यतित कर्या बाद महाराज श्री धर्मविजयजी पोताना जन्मस्थान नाम मांडोली-सां पधायी. अजान अवस्था होवा छतां तेओश्रीने कुदरती नाग संपादन थयुं. तेओश्री एटला बधा शक्तिशाली पुरुष हता के एक स्थान पर विराजमान होवा छतां एकज समये जुदा जुग ग्धानोसां दर्शन आपी गळता हता. जेठ मासना सखत तापसां पर्वातेनी ठेकरीए धीखधीखती शीला उपर आसन गिअन तनी उपोरता बान्धी चार सुवी ध्यानस्थ दशासां खुल्लां नज्जे ताची भर्त्सनां किरणो चक्षु द्वारा ग्रहण करता हता. लवतना लवत टंडीनां नदी, भाठा विगेरे स्थळोसां रात्रीनी गर्दी हो वसताथ ठवसां पत्तार जळता हता. एक समय एवो परिघट्ट जळो हता के हस्ति गोचरी बोरावे तोज आहार जावो. ते तासना उपवास पुर्ण थया बाद पोताना अद्भूत प्रमाणे ते जयहुन्ता दनारसां जट चडया. एक हळवाडनी

दुकान पासे गांडो हस्ति सामेथी आवतो हतो, तेणे हलवाइनी
 दुकानमां सुंढ नाखी मोदक लीधो के तुरतज गुरुश्रीए सन्मुख
 पातरु धर्यु अने हस्तिए मोदक बहोराव्यो, वाद तेओश्रीए
 पारण कर्यु.

एक समय रामसीण गामथी विहार करी आगळ विचरता
 हता, जेठ मासनो समय हतो, साथे घणाज माणसो हतां.
 रस्तामां सखत गरमी होवाथी साथे आवेल माणसो तृपातुर
 बन्यां. आसपास पहाड अने जंगल होइ पाणी मेळववानु कंइ
 पण साधन हतुं नहि जेथी माणसो गभरावा मांडया. जमीनमां
 एक वावडो करावी गुरुश्रीए पोतानी पासे तरपणीमां थोडुं
 पाणी हतुं तेमांथी थोडुं पाणी वावडामां नाख्युं अने ते उपर
 कपडु ठंकावराव्युं, तुरतज जलाशय लब्धीना प्रभावथी वावडा-
 मां पाणी भरायुं ने वधा माणसो तृषा छीपावी शांत बन्यां.

नवकारमंत्रना ध्यानथीज तेओश्रीए सर्व सिद्धिओ प्राप्त
 करी हती.

नवकार केरा मंत्रथी ए सर्व सिद्धि पामीया
 नवकार केरा मंत्रथी ए आत्मरसमां जामीया
 नवकार केरा मंत्रथी ए वीर थइने म्हालीया
 नवकार केरा मंत्रथी ए परम पदने पामीया

एक समय गुरुश्री रामसीणमां विराजता हता, चैत्र सुदी
 पूर्णिमानो दिवस हतो, सवारना दश वाग्या वाद जंगलमां

ધ્યાનમાં પધારી ગયા હતા, અને સાંજના ચાર વાગતાં ગામમાં પાછા ફર્યા હતા. તેજ દિવસે રામસીંઘ ગાયના કેટલાક શ્રાવકો પાલીતાણા યાત્રાર્થે ગયા હતા. તેઓએ ડુંગર ઉપર આદિનાથ ભગવાનનાં દર્શન કરી વહાર નિકળતાં વૃદ્ધ નીચે ગુરુશ્રીને જોઈ વદન કરી પ્રશ્ન કર્યો કે “વાવજી આપ કયારે પધાર્યા?” પ્રત્યુત્તરમાં “ૐ શાંતિ” કહ્યું. તેજ દિવસે તે શ્રાવકોએ રામસીંઘ પત્ર લખી દર્શાવ્યું કે “આજરોજ અત્રે ડુંગર ઉપર ગુરુશ્રીનાં દર્શન થયાં છે તો ગુરુશ્રી રામસીંઘમાં છે કે વિહાર કરી ગયા છે?” તેનો જવાબ એવો મળ્યો કે “ચૈત્ર સુદ પુર્ણિમાના રોજ ગુરુશ્રી સવારના દશ વાગ્યા વાદ જંગલમાં ધ્યાનમાં પધારી ગયા હતા તે સાંજના ચાર વાગે ગાયમાં પાછા ફર્યા હતા, અને હાલ અત્રે વિરાજમાન છે.”

આની રીતે તેઓશ્રી પોતાના આત્મવલ્લ દ્વારા અનેક સ્થાનોમાં જઈ ચક્રતા હતા. મૃત્યુના વિછાને સુતેલા માનવો તથા અસંખ્ય યુગા પ્રાણીઓને અમરદાન આપી વચાવતા. માત્ર આશિર્વાદથી અસંખ્ય માનવોને પાવન બનાવ્યાં છે. તેઓશ્રીના જીવન સંબંધમાં ઘણાજ અદ્ભૂત અને અલૌકીક વાગ્વત્તાઓ છે, કે જેનો લેખકથી પાર આવી શકે તેમ નથી.

મૃત્યુનો સમય પણ એક માસ અગાઉથી જાહેર કર્યો હતો, અને દર્શાવ્યું હતું કે “મારા મૃતદેહને જે જગ્યાએ અગ્નિસંસ્કાર કરો તે જગ્યાએ પાલખીની આજુબાજુ ચાર, લીમડાના સુકા

खूंटा दाटजો, અગ્નિ પ્રગટાવવાની જરૂર નહિ પડે. શરીર ઉપરનાં ઉપકરણો, ઓઘો, મહુપત્તી કપડાં વિગેરે તથા પાલખીની ધજા અચંડ રહેશે. માત્ર આ શરીરે જેવી રીતે જન્મ ધારણ કર્યો છે તે શરીરજ વઢીને મસ્મ થશે. ”

“લીમના જે ચાર ખૂંટા દાટજો તે પણ વઢશે નહિ, પરંતુ અચંડ રહી મવિષ્યમાં ચાર લીમડાના વૃક્ષ થશે. મ્હારા કાલ્ધર્મ વાદ મવિષ્યમાં કોઈ મહાન આત્મા મારી પાછલ થશે ત્યારે તેમાંનું એક લીમડાનું વૃક્ષ અદ્રશ્ય થઈ જશે. ”

પ્રસ્તુત હકીકત મુજબ સંવત્ ૧૯૪૯ ના શ્રાવણ વદ છઠ્ઠને રોજ પ્રભાતમાં તેઓશ્રી કાલ્ધર્મ પામી ગયા. સહસ્રગણ્ય માનવો જાતિના ભેદભાવ વગર તેઓશ્રીની પાલખીને અગ્નિ-સંસ્કાર માટે જંગલમાં લઈ ગયા. લીમડાના ચાર ખૂંટા દાટી વચમાં ગુરુશ્રીના મૃતદેહની પાલખી વિરાજમાન કરવામાં આવી, અને પાલખીની આસપાસ ચંદનનાં લાકડાં મોઠવવામાં આવ્યાં इन्द्र महाराजाए पण ते समये अतिवृष्टी करी के जळनो पार रह्यो नहि. अग्नि आपोआप जमणा अंगुठामांथी प्रगट थइ, शरीर उपरनां उपकरणो पालखीनी धजा अने जमीनमां दाटेला लीमना चार खूंटा विगेरे अचंङ रहयुं. मात्र शरीरज वळीने खाख थयुं. उपकरणो अने धजा लोको प्रसादी रुपे लइ गया.

ગુરુશ્રીના દેવલોક પામ્યા વાદ જે જગ્યાએ અગ્નિસંસ્કાર કરવામાં આવ્યો હતો ત્યાં દાટેલા લીમડાના ચાર ખૂંટાના

ચાર વૃક્ષો થયાં. ગુરુશ્રીની દેરી માંડોલી ગામના પાલે કર-
વામાં આવેલી છે, જે દેરીમાં ગુરુશ્રીનાં ચરણ પથરાવેલાં છે.
જ્યારે ગુરુશ્રીની દેવલોક પામ્યાની તિથી આવે છે ત્યારે ત્યાં
મોટો મેલો ગરાય છે, અને તે દિવસે દર્શન કરવા આવનાર
હરેકને માંડોલી ગામ તરફથી જમણ અપાય છે. તે દિવસે
પ્રસાતમાં ગુરુદેવના ચરણમાંથી અપુક રામચ ગંગાજલ વહે છે.

માંડોલી તથા તેની આસપાસના ગામના માનવો ગુરુદેવ
ભગવાનના ચરણને મહાન દેવ તરિકે પૂજે છે. કોઈક સમય
ગુરુદેવશ્રીએ દેવલોક પામ્યા બાદ શ્રદ્ધાપૂર્ણ ભક્તોને દર્શન
પણ આપ્યાં છે.

ઉપરની તમામ વસ્તુસ્થિતિ હાલ મોજુદ છે. માત્ર એક
લીમ હાલ અદ્રશ્ય થઈ ગયો છે. તેઓશ્રીના અગાધ ગુણોદુ-
ર્વર્ણન તથા દિવ્યતાનો પાર પામી શકાય તેમ નથી.

ગુરુદેવ ભગવાન શ્રીમદ્ ધર્મવિજયજીના શિષ્ય તરિકે
મહાન નપરસ્વી સંહાત્માશ્રી તિર્યકવિજયજી થયા. તેઓશ્રી
પણ જ્ઞાતીના આદિર હતા. જન્મસ્થાન ગામ મળાદર હતું.
તેઓશ્રીએ આશુવંશ જીવન તપશ્ચર્યામાંજ પૂર્ણ કર્યું હતું. સંવત
૧૯૮૪ના ફાગણ મુદ આઠમના રોજ મારવાડમાં આવેલ
ગામ મુડોતગમાં તેઓશ્રી કાલધર્મ પામી ગયા છે. જેઓશ્રી
આપણા દેવાંગી સંતના ગુરુ અને સંસારીકવણના સગા કાકા
થતા હતા.

ज्योतिनां किरणो

आपणा देवांशी संतनो जीवन प्रवाह

वसंततिलका

आहा वसंत आजे केवी खीली छे
आहा अति अवनवा पुष्पे वरी छे
जन्म्या अहो शुभदिने कुलचन्द्र भानु
आहिरना पुरवना पुन्ये थवानु.

जन्मस्थान अने समय

जन्मसमय संवत् १९४५ ना माघ सुद पांचम. स्थान
मणादरनगर ईलाको शिरोही.

वसंतनी प्रतिभा

वसंत ऋतुनी पवित्र उर्मिओ मानवना अंतरपटमां हास्य
पुरती हती. जंगलमां पहाडो अने वृक्षो पोतानु सौन्दर्य झग-
झगावी रह्या हता. कोयल कोकिल कंठे कर्णप्रिय मधूरा
टहुकार करी रही हती. वसंतनां वधामणां आपतां वृक्षो गीचो-
गीच पांढडाथी लीली घटा पाथरी रह्यां हतां.

ઠપાની મંદમંદ શિતલ લહેરો અને ઝરમર ઝરમર પ્રવાહ રેલાતા હતા. સોર અને વૈયાં તેના હૃદયભેદક સૂરોથી ગુંજાર કરી રહ્યાં હતાં. મુરઘો પ્રમાતના છેલ્લા રણકારથી માનવને જાગૃત કરતો હતો. સન્નારીઓ પોતપોતાની સગ્વીઓ સાથે જલ ભરવા કુવા તરફ સિથાવતી હતી. વસંતનો તહેવાર હોવાથી માનવસમુદ્ધમાં હર્ષનાં સ્મિત ઉભરાયાં હતાં.

ચાલો ! ચાલો ! ચાલો ! આહિરના માઠ તરફ ખર્ચે.

આહિરના વાસમાં પ્રમાતનો સમય હોવાથી સર્વ કોઈ ગૌમાતાને દોહી દુધ સંકેલવાના કાર્યમાં ગુંથાયેલા હતા. સૂર્યનારાયણ પોતાનો પ્રકાશ ફેલાવવા મધરાં મધરાં કિરણો ફેંકી રહ્યો હતો. પ્હો ફાટવાના સમયમાં રાયકાશ્રી ભીમ-તોલાજીના આંગળે કોઈ ભેદી ગુંજાર થઈ રહ્યો હતો. આસ-પાસના સ્ત્રીપુરુષો એકત્ર થઈ તે તરફ પ્રયાણ કરી રહ્યાં હતાં. ટુંક સમયમાં જ વધામણી ફરી કે વસુદેવીની કુક્ષીએ એક પુત્રરત્નનો પ્રસવ થયો છે. સાધારણ રીતે વિચારવામાં આવે તો યુગનો એવો પ્રભાવ છે કે હરકોઈ જ્ઞાતીમાં પુત્રનો જન્મ થાય તો આનંદમાં વૃદ્ધિ થાય છે. આહિરના વાસમાં આજે આનંદની સીમા ન હતી. એ પુત્રની અદ્ભૂત ક્રાંતિ, ચકોર નયનો અને શૂરાતન તેની સાથે જ જન્મ્યાં હોય એવી તેની ચાલવેટા હતી. પુત્રના આવા ઉત્તમ લક્ષણો અને સૌન્દર્યતા નિઝાલી માતાપિતાનો પ્રેમ એ પુત્ર ઉપર અવધિ હતો. માતાપિતા

ए पुत्रने घडीभर विखुटो मुकतां नहि परंतु तेना लाडभावमां
हर्षवेलां वनतां.

बाल्य अवस्था अपूर्व लाडभावमां खीलवा मांडी. जंगलो
अने वृक्षोनी गीच घटाओमां गौओने चरावतां वृक्षना थडे
पारणामां माताजी पुत्रने झूलावतां.

बालुडो रे हो मारो लाडकडो
मारो लाडकडो मारो लाडकडो
बालुडो रे हो मारो लाडकडो
हेते हुलावती स्नेहे फुलावती
चरणो हुं चुंवती रे हो मारो लाडकडो
व्हाल करुं व्हालाने हैयुं मराय छे
आश दीप झवके रे हो मारो लाडकडो
झाडे झूलावती हर्षाश्रु सारती
वाळ मने व्हालेरो हो मारो लाडकडो
हैयानां हीर मारा लाडकडा बाळने
लाडभर्यो लाडभर्यो हो मारो लाडकडो

हृदयमां हर्षवेलां वनेलां माता वृक्षना थडे पारणु वांधी
बाळकने झूलावी रखां छे. आसपासना खेतरोमां गौमाता
आदि चरी रखां छे. कोयलो मधुरा नादे गुंजार करी रही छे.
जंगलनां मनोहर द्रश्यो नयनो समक्ष अवनवी ज्योति झपावी
रखां छे. आवी अलौकिक कुदरतनी छायामां ए झूलाय छे,

હુલાય છે, ફુલાય છે, અને દુનિયાના મૃત્યાક્રમે એ માતાપિતાની મુશ્કાળાઈ અને વાલકેષ્ટા નિવાળી હરખાય છે.

જ્યારે સૂર્યનારાયણ પ્રકાશ ફેંકે છે ત્યારે તેની ત્ર્યોતિ અજાયબ માસે છે. ચંપાના વૃક્ષને પુષ્પ આવે છે ત્યારે તેની વાસ અપૂર્વ માસે છે. તેવીજ રીતે આ વાલકનો જીવન દીપક ફાલકવા માંડ્યો.

માતાપિતાના મોંઘેરા લાડમાવમાં જીવનપુષ્પ સ્વીલતાં શુભ દિને એ વાલકનું નામ સગતોજી પાડવામાં આવ્યું. પરંતુ માનવ સમુહ એ વાલકને સંતોકીયાના નામથી સંવોધતા. સગતોજીની અપૂર્વ મુશ્કાળાઈ જીવનની અજાયબ ચક્રોરતા, હાસ્ય વદન અને દિવ્ય નેત્રાંજનો માનવસમુહને હર્ષપ્રગ્થ વનાવતાં.

માતાપિતાની સાથે જંગલ અને વૃક્ષોની આત્રોહવામાં જીવનપુષ્પ સ્વીલતાં પાંચ વર્ષની વય થતાં એક યુવાન વયે પહોંચેલા માનવ જેટલી બુદ્ધિમતા સ્વીલવા લાગી. પુત્રનાં લક્ષણ પારણામાંથીજ વર્તાય અને હીરો તેના તેજથી કદાપિ ચલાયમાન થાય નહિ. તેવીજ રીતે સગતોજીનું જીવન ફાલકવા માંડ્યું.

ભાવોના ભણકારા

આઠ વર્ષની વયે પવિત્ર વનવૃક્ષોની છાયામાં ધુરતાં ધુરતાં પહાડો અને ગીરીગુફાઓની સામે સગતોજી પોતાનાં ચક્રોર

નયનો તલસાવી રહ્યા હતા. બુદ્ધિમતા કોઈ અનેરો સંચાર કરી રહી હતી. આધ્યાત્મિક વલ્લ જીવનને દિવ્ય સન્દેશ અર્પી રહ્યું હતું.

સગતોજી ભાવીના એક દેવાંશી સંત વનશે તેની કલ્પના તે સમયે કેમ ઘડી શકાય ?

સગતોજીના મનોમંદિરમાં માયાના વંધનમાંથી છુત્ત થવા તેમજ ભાવીને માટે તેમાં નહિ ફસાવા અદ્વૈત ભાન થયું.

હું કોણ ? અને ક્યાંથી ? જગત સાથે મારે શું ? સંસાર અસાર છે, માયા અપાર છે. એનાથી વિરક્ત વનવું એજ મારો નિર્ધાર છે. એટલા ઉદ્ગારો વાદ જીવનના નિશ્ચયો અપૂર્વ વેગે જ્ઞાનમવા લાગ્યા.

સંસાર ત્હારા યજ્ઞમાં   કંઈ વીરનર હોમઈ ચૂકયા
સંસાર ત્હારા યજ્ઞમાં   વાહોશ નર પટકઈ ચૂકયા
સંસાર ત્હારા યજ્ઞમાં   ડાહ્યા દિવાના થઈ ચૂકયા
સંસાર ત્હારા યજ્ઞમાં   બુદ્ધિધનો પળ ના વળ્યા

એન કેન પ્રકારે આ ફાની દુનિયા અને માયાનાં વિષથી નહિ અમહાતાં આધ્યાત્મિક પંથે જીવનનાવ હંકારવાની દૃઢ પ્રતિજ્ઞાએ સગતોજી નિડર વળ્યા.

સગતોજીએ માતાપિતાને પોતાના નિશ્ચયથી વાકેફ કર્યા સગતોજીના આ ઉદ્ગારો શ્રવણ કરી માતાપિતાં વેવાકલાં

बनी गयां. पुत्र तरफनी मोहांवताए जीवनने घडीभर स्तब्ध बनाव्युं अने नयनोए अश्रुनी रेली करी.

जेना साटे भावी प्रबल शक्ति अजगावी रहुं होय न्यां मानवतु शुं चाले ?

अहो ! कीरतार मायाना बंधननी पाछळ दुनियाता हरेक मानव मोहांव बन्या छे, के ए मोहनी धारा मानवने अश्रुपात करावे तेमां शुं नवाई ?

चक्रवर्ति होय के वासुदेव होय, राजा होय के राणो होय, श्रीमंत होय के निर्धन होय परंतु ज्ञानानो प्रेय तो पुत्र उपर एकज सरखो होय.

सगतोजीनां मातापिता अति अश्रुनी धारा रेली रद्यां छे. पुत्रनी भावीनी विचार श्रेणी श्रवण करी मोहनीगां बेवाकळां बनी रडता हृदये प्रभुने प्रार्थना करे छे. ओ प्रभु आ पुत्रनी वियोगता केम सहन थरो ! ओ प्रभु आ गभरु वाळनी लाड भावना केम विसराओ ! ओ प्रभु आ लाडका पुत्रनी लालसा केम भूलाओ ! आ पुत्रना अंतरने आप जरायण कुमळ नहि बनाओ ?

प्रेमे रडे हैयां अमारां नाथ अंतर व्यावजो मोहन जीवनने मारतो शांतिमुधा रेलावजो जे आशमां झलतां हतां ए स्वप्न आज विंखाय छे ओ पुत्र त्वारा कथनथी आंसु नयन उभराय छे

માયા હૃદયને વીંધતી તો પણ જીવન ફકડાય છે
ઓ પુત્ર તારા સ્નેહથી અંતર વિખૂટાં થાય છે

ભાવ મીના હૃદયે માતાપિતા અંતરમાં કલ્પાંત કરી રહ્યાં
છે. કહેવત છે કે વાઝહઠ યોગહઠ, રાજહઠ અને સ્ત્રીહઠ એ
ચાર હઠો દુનિયામાં મશહુર મનાય છે, કે એને ફેરવવી એ
અસંભવિત નિવડે છે.

ઓ માતા ! હવે તું મને ઘડીભર કકલાવ નહિ.

સંસાર ચિત્ર.

ભવસમુદ્રમાં જીવન નાવને હંકારતાં અનેક મુસાફરો
માયાના દુષ્ટ અને તોફાની પવને સંસારના મેદી ચક્રમાં
મોહના વાવાણીએ ફસાયા છે.

પુત્રમાં, પત્નિમાં, મિત્રમાં, સ્નેહીમાં, કુટુંબમાં, વૈભવમાં,
કીર્તિમાં અને આપ્તજનોના પરિતાપમાં જ્ઞાનમતાં ભાગ્યેજ કોઈ
વીરપુરુષ આ ભવસમુદ્રમાં જોલાં સ્વાતા જીવન નાવને વાહોશ
નાવિકની પ્રવલ્લતા અને આત્માની અગાધ શક્તિને સ્વીલવતાં
ભવસમુદ્રથી પાર પામ્યા છે. બાકી તો અનેક મરે છે અને
અનેક જન્મે છે. ભવસમુદ્રની એ પારાવાર ઘટના અને પથક
પથક સ્ત્રીઓ છે.

સંસારની ભયરૂપ મેલડો અને મોહરૂપી વિકરાલ જંગ-
લોમાં માયાના મહાન વિકટ પંથે કર્મરૂપ બઢીએ અનેકનાં
બઢીદાન લીધાં છે અને અનેક મોતના પંથે સિધાવ્યા છે.

સંસારના પરિતાપ, કર્મરૂપ અગ્નિ, માયાની ગુંથેલી વિષમ સાંકળો, મોહના મનોરમ્મ મિનારા અને વૈભવની અટેરીય રમણ કરતાં કેટલાય માનવો સંસારમાં ખૂલાં ભમી રહ્યાં છે. અનેક જીવાત્માઓ એ માયા અને મોહના મયાનક પંથે આત્માર્થી મોસિયા વગર ચોરાશી લાખ જીવયોનિમાં મટકયા છે, રસ્વડયા છે અને અધોગતીના ગેવી રાડામાં પટકાયા છે.

સંસારની પાસાવાર લીલામાં રમણ કરતાં વિષયાશક્ત માનવપક્ષીઓ માયાના મિન્ન મિન્ન તાનમાં હર્ષવેલાં વની નાચે છે. કુટુંબ નિહાળી ખુશી થાય છે, વૈભવ નિહાળી ફુલાય છે અને માયાના તાનમાં હરખાય છે.

આ અસાર સંસારના કારાગૃહથી છુટવું એ વિરલાઓની જ વિભૂતિ છે.

અગમ પંથ મક્તિતણો
વીર નરોનાં કામ
કાયર નિરખી ભાગતા
મોંઘો એ વિશ્રામ

મુક્તિ તણા સંગ્રામમાં
કોણ ઝૂકાવે શીર
મરણ થકી જે ના ડરે
એજ કદાતા વીર

જેણે સંસારમાં જન્મ ધારણ કરવા છતાં આત્માની અજબ મસ્તીને પિછાળી છે, પુત્ર વનિતા અને યૌવનમાં ફસાવા છતાં જેણે ભક્તિની અજોડ પ્રાધાન્યતા સ્વીલાવી છે, વૈભવમાં વિશ્રામ લેવા છતાં દાનેશ્વરી વની પરમાર્થના પંથે, અને અવરની ઉન્નતિ સ્વાતર ભક્તિ અને ધર્મના પંથે અનેક શુભમાર્ગે લક્ષ્મીનો સત પ્રયોગ કર્યો છે એવા વીર પુરુષની કીર્તિ મૃત્યુના પંથે જવા છતાં જગતની દ્રષ્ટિ અમર ગવાય છે. એવા કેટલાય ઇતિહાસો આજે જગતમાં અસ્તિત્વ ધરાવે છે.

મોક્ષના મહેમાનો

જેણે આ ફાની દુનિયાનો ત્યાગ કરી સાચાની ગુંથેલી સાંકળો અને સંસારની ગેબી શેત્રંજોને તોડી ફોડી અને આ સંસારની અસારતાને જીવનના પ્રત્યેક રોમમાં ઉતારી જેઓએ આત્મામાં સાચી ફકિરતા પ્રાપ્ત કરી છે એવા દેવાંશી સંતો કે જેઓને આત્માર્થી ફકિરો વહી શકાય તેવા આત્માર્થી વીર પુરુષોનાં નામ આ સ્ત્રિને વિષે અવિચલ મનાય છે અને આલમમાં વસતા લોકશાસનમાં પૂજાય છે, ભજાય છે અને સ્મરાય છે. એવા સાચા આત્માર્થી જીવાત્માઓનું જીવન એજ સાચી સાધુતા સાધુનો અર્થ એટલોજ થઈ શકે કે જેણે આત્માને સાધ્યો હોય તેજ સાધુત્વના પંથે આલેખાય. એવા શાંત અને આત્મજ્ઞાની સંત ફકિર આ વિષમ સમયમાં જવલ્લેજ નિરખ-

વામાં આવે, એ પણ નિર્ધીવાદ અને યુગના પંથે સત્ય અને માનનીય મનાશે.

માતા ! હવે હું જાઉં છું.

સંસારના પરિતાપની અસારતાભરી વિપમ મઠીમાં નહિ હોમાતાં આધ્યાત્મિક શાંતિની શોધમાં યુક્તિના અમર પંથે જીવન નૈયાં જૂલાવીશ.

ઓ દુનિયા ! તારા આંગળે જ્ઞાનેશ્વરી પણ જન્મ્યા છે.

ઓ ! દુનિયા ત્હારા આંગળે દેવાંશી સંતો પણ જન્મ્યા છે.

ઓ દુનિયા ! તારા આંગળે વિશ્વના તારક એવા આધ્યાત્મિક યોગેશ્વરો પણ જન્મ્યા છે.

આજનો રાયકાશ્રી भीमतोलाजी मणादर नगरમાં રમ્ય કરતો પુત્ર सगतोजी अविष्यकाळना एक देवांशी संत કે તારણતાર મહાન્ યોગેશ્વર વનગે એની રુપરેखा કેમ આલેखाય ?

કીરતાર ! ત્હારી માયા અગમ્ય છે. અનાદિ કાલના ઇત્યના મરપુર ગ્વજાને કરોડોની સંખ્યામાં વસતો કોક મુનાપરજ ત્હારા અધિવલ માર્ગનો ઓસીયો વને છે.

સગતોજી વનવૃક્ષોની ગીચ ઘટાઓ, પર્વતના શિખરો, અને ખેતરોમાં રમ્ય કરતાં ખાવીની પ્રતિજ્ઞા ફલીભૂત કરવા મનોમંજિલાં ઇંડા શ્વામે પ્રમુદુ ચિન્ત્વન કરી રહ્યા છે, અને અગમ્યના હેતુઓમાં ગૌઓ ચળી રહી છે. દુનિયાથી માન નેત્ર પણ મુનાપરજની વક્ષાળ વિચારશ્રેણીમાં મુંથાયા છે.

પૂર્વના પ્રવલ સંયોગે મહાત્માશ્રી તિર્થવિજયજીનો સંસર્ગ થયો. સગતોજીની આવી ઁચ્ચ ભાવનાઓ નિહાલી તેઓશ્રી પળ ઘડીભરને માટે વિચારમાં પડ્યા અને જેના માટે કલ્પના-માત્ર ના થઈ શકે એવા ઁક ગમરુ વાલકની આધ્યાત્મિક વિચારશ્રેણી શ્રવણ કરી ચકિત વન્યા.

સગતોજીઁ પોતાની નિશ્ચયવંત ભાવનાઓ દર્શાવી ઁન કેન પ્રકારે ત્યાગના પંથે પ્રવેશી આધ્યાત્મિક શાંતિમાં જીવનનો વિકાસ ઁજ્જલ વનાવવાની ઁર્મિઓ પ્રદર્શીત કરી અને સગતોજીઁ તેઓશ્રીના સંસર્ગમાં પ્રયાણ કર્યું. સોઁ વર્ષની વય થતાં સુધી સત્સંગમાં જીવન વિતાવી સાધુ વનવાની ઁચ્ચ કક્ષાઁ પ્રેરાયા.

સાધુજીવનની તૈયારી

જોધપુર ઁલાકામાં આવેલ ગામ રામસીળમાં મહાત્માશ્રી તિર્થવિજયજી વિરાજતા હતા. રામસીળ ગામના પંચો સમક્ષ સગતોજીના દીક્ષા ઁત્સવ સંબંધમાં કેટલોક વાર્તાલાપ થવા વાદ સંવત ૧૯૬૧ ના માઘ સુદ પાંચમ (વસંત પંચમી) ના રોજ સગતોજીને દીક્ષા આપવાનુ મુહુર્ત નિયત કરવામાં આવ્યું.

રામસીળ ગામ અને તેની આસપાસ વીજાં ચોવીસ ગામ આવેલાં છે. તેમાં રામસીળ મશહુર ગણાય છે. રામસીળ

गामनी ते समयनी प्रतिभा उज्जळ आलेखाती. पांचशे जैन श्वेतांबर वीसा ओजवाळना ग्रहो, जीनालय अने उपाश्रय विगेरे गामनी मनोरम्यता अने कीर्ति उदभवतां हतां.

लगतोजीना दीक्षा महोत्सवनो दिव्य संदेश श्रवण करी
रामसीण गायनो मानवसमुह दर्पणी उर्मिओ उद्भवतो आनंद-
मय ओजयना उंच शिखरे रम्य करतां भावभीना विचारो
संकेलतो हतो. विविध प्रकारनी उर्मिओए मानव समुहने
 दर्पवेलां बनाव्यां हतां. अपूर्व अजायबता साये मानसीक
 तमन्नाओ उंच कक्षाए झळमी हती. जीवनमां कदापि श्रवण
 नहि करेली अने भावीमां संभवित न मानी शकाय
 एही आजनी दैवीक घटना हरेकना मनोमंदिरमां दिव्यता
 पृत्ती हती.

सद्भाग्य मानवां के पुन्यनो महान उदय मानवो?
 तर्जाजकी मानवी के दैविक दुंदुभी मानवी? रामसीणमां
 जयता मानवसमुहना भीतरना आ अपूर्व भावभर्या उदगारो हता.

अठाइ महोत्सव, वरयोडो, स्वामीवात्सल्य आदि साधे
 अर्वाधि उत्सहे दीक्षा महोत्सव उजववानी भावभीनी तैयारी-
 जो निवत धइ.

ते जगदे जगनीय गामना ठाकोरश्री जोरावरसिंहजी
 विठ्ठल न हवा. जोर्वाय गामना ठाकोरोमां तेओनी कीर्ति श्रेष्ठ

मनाती होती. स्वभावमां सरळ अने मीलनसार होइ तेओनी प्रतिभा उज्ज्वळ आलेखाती ठाकोरश्री जोरावसिंहजीने पोता माटे वेसवानो एक मुख्य घोडो हतो. ते घोडा उपर स्वारवनी वायणे फरवानी सगतोजीनी खास तमन्ना होवाथी गामना पंचोए ठाकोर साहेव समक्ष प्रस्तुत घटना दर्शावी. ठाकोर साहेव पण एक आहिरना पुत्रनी साधु अवस्था ग्रहण करवानी जीझासा, अने दीक्षा महोत्सवनी भावभीनी तैयारीओ श्रवण करी आनंदमुग्ध बन्या अने पंचो समक्ष पोतानो घोडो आपवानी भावना व्यक्त करी.

दीक्षाना एकवीस दिन अगाडथी सगतोजीने वायणे नोतरवानो क्रम गोठवायो. वायणु एटले जे ग्रहस्थने त्यां जमवानु आमंत्रण करवामां आव्युं होय तेओने त्यां उत्तम वस्त्रालंकारोथी विभुपीत थइ वाजते गाजते जमवा जवानु. छेवटनी संसारिक भावनाओ पुर्ण करवानी आ अभिलाषाओ कहीये तो चाली शके.

दीक्षा महोत्सव

रामसीण गामनी अंदर आ भव्य तैयारीओ शानी थइ रही छे ?

बहारथी आवतो हरेक सुसाफर आ भव्यता सामे नयनो फेंकी रह्यो हतो. एटलुं श्रवण करवामां आवतुं के आहिर-

જ્ઞાતીમાં જન્મેલ એક ગમરુ યુવાન ત્યાગના પંથે સા ધુથવાને દીક્ષા અંગિકાર કરવાના છે, તેની આ અપૂર્વ તૈયારીઓ ચાલી રહી છે. દીક્ષા મહોત્સવની દિવ્યતા નિરખવા રામસીળ ગામની પાદરે આસપાસનાં ગામોમાંથી અસંખ્ય માનવમેદની ઉલટી હતી.

આહિર જ્ઞાતીનો એક ગમરુ યુવાન કેટલો વધો પુન્ય-શાળી હશે કે આજે એ ત્યાગના પંથે જીવનનૈયાં ઝૂકાવશે ! આશા ભાવમીના ઉદ્ગારો ચિંતવતાં અસંખ્ય માનવસમુહ રામ-સીળ ગામમાં પ્રવેશવા માંડ્યો.

દીક્ષા સમય ૧૯૬૧ના માઘ સુદ પાંચમ

(વસંતપંચમી)

અટાઈ મહોત્સવ, સ્વામી વાત્સલ્ય આદિ શુભકાર્યની સમાપ્તી વાદ આજરોજ દીક્ષાનો વરઘોડો હતો. આજના પ્રભાતથી ઢોલ વાજીત્ર શરણાઈ નોવત વગીઓ ઘોડા પાલખી આદિના સમા-રંભની અર્પૂં તૈયારીઓ થઈ. મૂર્યનારાયણ પળ પોતાનો ભવ્ય પ્રવાપ ફેલાવવા લાગ્યો. રામસીળ નગરમાં વસતો માનવસમુહ, સ્ત્રી પુરુષ વાલક આદિ નર્વ આ દિવ્ય વરઘોડાનો અદ્વૈત આનંદ લૂંટવા પોતપોતાના ડેંચ્વ પ્રકારના શુભ વસ્ત્રાલંકારોથી ભરેલા હતાં. અને હુંક સમયમાં વાજીત્ર ઢોલ શરણાઈ આદિના અનંત નેત્રી નાદોર રામસીળ નગરને જાગ્રત કરી દીધું.

સગતોજી પણ સંસારિક અવસ્થાને છેવટની અંજલી અર્પી આત્મમાર્ગે પ્રવેશવાના હોવાથી તેમને ંચ્ચ કોટીના શુભ વસ્ત્રાલંકારોથી વિશુષીત કરવામાં આવ્યા અને કુમારિકાના શુભ હસ્તે લલાટમાં કુમકુમનુ મંગલ તિલક કરાવી હથેલીમાં શ્રીફલ અને ચાંદી નાણુ અર્પી સજ્જ કરેલ પાલસીમાં વિરાજ-માન કરવામાં આવ્યા. પાલસીમાં દ્રવ્ય તથા વદામોનો ઢગ કરવામાં આવ્યો. તુરતજ જયજયના ગગનભેદી નાદો સાથે દિવ્ય વરઘોડાની શરૂઆત થઈ. સગતોજી માનવસમુહના સામે ચકોર નયનો તલસાવતાં દ્રવ્યાદિની વૃષ્ટિ કરતા હતા. આ સમયે રામસીળ નગરમાં અસંખ્ય માનવમેદની ઉલટી પડી હતી. નગરની ચોતરફ પ્રદક્ષિણા ફરી વરઘોડો ઉપાશ્રય નજીક આવી ગયો. સગતોજી પાલસીમાંથી ઉતરી જીનાલયમાં દર્શન કરી ઉપાશ્રયમાં પ્રવેશ્યા. ગુરુશ્રી તિર્થવિજયજીને વંદના કરી ગુરુના આદેશ મુજબ દીક્ષાની વિધીમાં જોડાયા.

શિવીકા પરથી ભૂમિ પર ઉતરે
મદમાયા મોહ મને વિસરે
શુભ વસ્ત્ર સજ્યાં નિજ દેહ પરે
અલંકાર તજી સહુ દૂર કરે. ૧

હું કોણ અને ક્યાંથી ઉપન્યો
ए માન પલેપલ યાદ કરે

मुज ज्ञात नथी मुज तात नथी
मुज मात नथी हुं एक खरे. २
गुरु चर्ण पडी विधी सर्व करी
शीर लोच चूटी शुभ वेश धरे
सहु माफ करो सहु माफ करो
नहि वेर अने नहि खेद अरे. ३

सब जीव क्षमा आपो मुजने
हुं सर्व जीवोने खमावुं अरे
शुभ वेश सजी प्रभु धीर तणो
हु वीरपणुं राखीश खरे. ४

कदी कष्ट पडे मुज शीर परे
पण शांति कदी न तजीश अरे
निर्जर वनवस्ती प्रदेश मही
मुज आन्मत्तणु साधीश खरे. ५

हुं संत वनु हुं संत वनु
मंगम व्रत भार वहीश हवे
दृष्ट निश्चय भीष्म करुं मनथी
दुःखधी नहि पीछ करीश हवे ६

अंगे वस्त्र सजेल सर्व मुक्यां आभुषणो अंगथी
 मायाने ममता बधी मन तजी साधुत्वना रंगथी
 मानवपुर उभर्या अती निरखतां अश्रु नयनथी वहे
 क्यां ए आहिरपुत्र आज साधु संन्यास पदने वरे
 संयम भार उठावयो कठीन छे खांडा तणी धार छे
 कायर नरनु काम नहि अरेरे बिरला तणी पार छे
 आशिष आपे वृद्धजन मुखेथी कल्याणकारी थजो
 वीरबळनी हाकल करी जगतना कल्याणकारी हजो

निहाळो ! निहाळो ! निहाळो !

ए आत्मदिक्षा उचरे छे अने विश्वना साधु वने छे.

पंचमुष्टिलोच, स्नान आदि क्रिया पूर्ण थतां सगतोजीने
 साधुवेश अंगीकार करावी गुरुश्री तिर्थविजयजीए पोताना
 शिष्य तरीकेनी मस्तक उपर वासक्षेप नाखी तेओश्रीनु नाम
 मुनि महाराज श्री शान्तिविजयजी स्थापित कर्युं. एकत्र
 थयेल मानवभेदनीए घडीभर प्रेमनां अश्रुओ ब्रवाव्यां अने
 बुद्धोए आशिष अर्पी.

“ हे पुत्र ! तमो कल्याणकारी थाओ ”

“ हे पुत्र ! तमो साचा वीर थाओ ”

आत्म भावना

(हरिगीत छंद)

हुं जाउं छुं हुं जाउं छुं

त्यां कोइ पण नहि आवशो

मस्तो तणा ए महेल छे

कायर नहि त्यां फावशो १

ए धून छे विरलातणी

निश्चय विना नहि आवशो

मुक्ति तणो ए पंथ छे

भक्ति सुधा रेलावशो २

संसार नाम असार छे

माया जीवनथी मारशो

मृत्यु भीति नहि होय तो

बटमां प्रकाप झपावशो ३

हुं लोग ने क्यांथी थयो

ए बोधभां हुं निसरु

हुज जात नहि मुज जात नहि

हु आत्म पंथे विचरु ४

स्नेही नहि मित्रो नहि
 हुं एकलो हुं एकलो
 नहि कोइ मारुं जगत्मां
 हुं एकलो हुं एकलो ५
 हुं संत विश्व तणो वनु
 मुज आत्मनो साधक थवा
 वनवास ने पहाडो महि
 विचरीश मनने साधवा ६
 कर्मो सतावे कारमां
 ए खयाल मनमां नहि करु
 सोहम् तणा स्वप्ना महि
 भव भय तणां दुःखडां हरु ७
 निश्चय कदापि नहि चूकुं
 हुं आत्ममस्तीमां झूकुं
 मुक्ति विरुदने पामवा
 मारी प्रतिज्ञा नहि चूकुं ८
 चैतन्यघन ! चैतन्यघन !
 आनंदघन ! आनंदघन !
 करशुं नमन ! करशुं नमन !
 करशुं नमन ! करशुं नमन ! ९

आत्मभावनानां अविचल सुत्रोनां संस्मरणो करतां
 आध्यात्मिक शांतिना उपासक बनवानी तमन्नामां प्रेराया.
 साधु अवस्थानो पुरो बोधपाठ ग्राह्य करवामां आवे तो तेनो
 अर्थ एटलोज थइ शके के साधुना वेषथी मानवन्तो आत्मा
 साधु बनतो नथी. परंतु साधुतत्त्वना ग्राहक वनी साधुत्वना
 पंथे जीवननाव हंकारे छे तेवा विरल आत्माओनीज साधुता
 पूजनीय मानी शकाय. वाकी वर्तमान समयना वितंडावादमां
 नयनो फेरवीए तो श्रद्धाहिन्य बनवाना बोधपाठ सिवाय
 साधुत्व भाग्येज निरखवामां आवे.

दिक्षा अंगीकार कर्या बाद आपणा देवांशी संत साधुत्वना
 अमर पंथे विचरवानी द्रढ प्रतिज्ञाए रामस्तीणथी श्री मांडोली
नगरमां पधार्या. श्री मांडोलीनगर ए दादागुरु श्रीमद् धर्म-
विजजीना जन्म अने कालधर्म दास्यानु स्थान हतुं. दादागुरुनी
अद्वैत प्रतिभालु हुंकर अवलोकन हुं आगळ करी गयो छुं. के
जेमनी आपणा देवांजी नंते नीचे मुजब प्रार्थना करी छे.

न श्रद्धयैव त्वीय पक्षपातो न द्वैष मात्राद् रुचि परेषुः
 यथावदाहन्व परीक्षयातु त्वायेव वीर प्रभुमाश्रितास्मः

श्री हरिभद्रसूरिजी महाराज कहते हैं कि जो साधन साध्य से जोड़ता है वह धार्मिक योग कहाता है. और जो धर्मानुष्ठान शुद्ध आत्मासे संयोग करावे वह योग है. “योगी योग निरोधः” अर्थात् सावधको रोकने से स्वाभाविक ही मन, वचन और कर्म पुण्यकी ओर बढ़ते हैं. मन, वचन, और कर्मका पुण्य की ओर जाने से योग निरुद्ध हो कर शुद्ध आत्माको परमात्मा का दर्शन मिलता है.

पातंजलीने कहा है कि “योगश्चित्तवृत्तिनिरोधः” अर्थात् चित्तकी वृत्तियों को रोकना ही योग है. जब चित्तकी वृत्तियोंका निरोध हो जाता है तो “दृष्टुं स्वरूपेऽवस्थानम्” अर्थात् आत्माको अपना रूप भासने लगता है.

कहा है—

पूजा कोटि समं स्तोत्रं स्तोत्रं कोटि समं जपः ।

जपात् कोटि समं ध्यानं ध्यानात् कोटि समं लयः ॥

करोडो पूजा के समान एक स्तोत्र, और करोडो स्तोत्र समान जप, और करोडो जप के समान ध्यान, और करोडो ध्यान के समान लय (समाधि) होती है.

पुनः

निर्विकल्प समुत्पन्नं ज्ञानामृत पयोधरं ।

विवेक संजलिं कृत्वा तं पिबन्ति तपस्विनः ॥

निर्विकल्प से पैदा हुए ज्ञान रूपी अमृत के समुद्र को विवेक की अंजली बना कर तपस्वी लोग पीते हैं.

समतामृत मग्नानाम् समाधि धृत पाप्मनाम् ।

रत्न त्रय भयं शुद्धं परज्योति प्रकाशकः ॥

समता रूपी अमृत में मग्न हुए तथा समाधि से धो डाला है अन्तःकरण के पापोंको जीन्होने और ज्ञान, दर्शन तथा चरित्र से शुद्ध हुए महापुरुष ही परम ज्योति को प्रकाश कर सकते हैं.

यत्क्षणं दृश्यते शुद्धं तत्क्षणं गत विभ्रमः ।

यस्य चिन्तं स्थिरीभूतं निर्विकल्पं समाधये ॥

आत्म तत्व विषे जब योगिराजका चित्त स्थिर हो जाता है तब निर्विकल्प समाधिको प्राप्त कर स्वस्थ चित्त हो शुद्ध आत्माको पाता है.

श्री मांडोली नगरथी टुंक समर्थ बाद आपणा देवांशी संत
रायसीणमां पधायी. दिक्षा सहोत्सवना शुभ प्रसंगमां द्रव्यनो
व्यय करवामां शेठ नोपाजी डाइयाजीनो अपूर्व फाळो हतो.
जेओनु रामसीणमां एक मकान हतुं तेमां कोइ मानव वास
करी शकतुं नहतुं. ते मकानमां आपणा देवांशी संते त्रण दिवस
वास कर्यो, अने त्याखवाद ते मकानमां तेओ सर्व विना
भीतीए वाम करी शकया.

आध्यात्मिक पंथे प्रवेशी आपणा देवांशी संते गतकाळनां
सौन्दर्य अने पूर्वगामी महान पुरुषोना सिद्धान्तोने अनुसारी
आत्माने उच्च अक्षाए वैदिव्यमान बनावयानी अपूर्व तालावेली-
मा मरविना निर्धार कर्यो.

हठसंदिग्ध संस्कारने स्थापन करी अने गीरीगुफाओमां

વિચરવાની મહત્વાકાંક્ષા યોગમાર્ગના અધિકારી બનવા
મૌન અને ધ્યાનની ગતિમાં પ્રવેશ્યા.

ૐકાર વિન્દુ સંયુક્તં નિત્યં ધ્યાયન્તિ યોગિનઃ
કામદં સોક્ષ્મદં ચૈવ ૐકારાય નમોનમઃ

ૐકાર આ વિશ્વનો અમોલો મંત્ર છે.

ૐકાર આ વિશ્વનો કલ્યાણકારી મંત્ર છે.

ૐકાર સર્વ મંગલોમાં પ્રથમ મંગલ છે.

ૐકાર એ સર્વ મંત્રોનો રાજા છે.

ૐકાર માં બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ્વર આદી સર્વ દેવો છે.

ૐકાર માં પંચ પરમેષ્ઠિ દેવો છે.

ૐકાર સર્વ સિદ્ધિનો દાયક છે.

ૐકાર કર્મ સમુદાયને મક્કમ કરનાર છે.

ૐકાર શાન્તિનો સાચો મિનારો છે.

ૐકાર આત્માનો સાચો માર્ગદર્શક છે.

આત્મ સમાધિના અવિચલ પંથે પ્રવેશતાં આપણા દેવાંશી સંતે
ગાનમાં તાનમાં અને ધ્યાનમાં ૐકાર મંત્રને સ્થાપન કર્યો.
યોગમાર્ગના અભ્યાસી બનવાની અપાર લગનીમાં ઊચ્ચ કક્ષાએ
આત્મ મશ્તીના અવર્ણનિય દિવ્ય સૂત્રોને અંગીકાર કરવા
પર્વતના શિખરો, કોતરો અને ગીરીગુફાઓમાં વિચર્યા.

સજ્જન રોડ સ્ટેશનથી એક માઇલ દૂર અજારી ગામ
આવેલું છે. જ્યાં કુમારપાલ રાજાનું બંધાવેલ ઘાવન જીના-

લયતુ મંદિર છે. અજારી ગામથી અઢધા માઈલ ઉપર માર્કંડ
ઋષિનુ આશ્રમ અને સેંકડો વર્ષ પૂર્વેનુ સરસ્વતિ દેવીનુ મંદિર
આવેલું છે.

માર્કંડ ઋષિ છેલ્લા ત્રણ સૈકાની આસપાસ દેવલોક
થયાનુ માનવામાં આવે છે. વૈષ્ણવસંપ્રદાય જેવી રીતે ગોપીચંદ
અને ભર્તૃહરીને અમર માને છે તેવીજ રીતે માર્કંડ ઋષિને
પણ માનવામાં આવે છે. માર્કંડ ઋષિના આશ્રમની લગોલગ
એ સરસ્વતિ દેવીનુ રમણીય સ્થાન આવેલું છે. એની પ્રતિમા
અને દિવ્યતા અગમ્ય મનાય છે. હિંદુસ્તાનના ઇતિહાસમાં આ
મંદિર અત્યંત પુરાણ અને પૂર્વ સમયમાં થયેલ મહાન પુરુષોને
દિશાસુચક આજ સ્થાન હતું, એમ કહીએ તો ચાલી શકે.

શ્રી અમયદેવનૂરિ મહારાજ, કઠ્ઠીકાઠ સર્વજ્ઞ મનાતા
શ્રી હેમચન્દ્રાચાર્ય, શ્રી સિદ્ધસેન દિવાકર, શ્રી વપમદ્વસૂરિ,
વનિષ્ઠ ઋષિ, વિશ્વામિત્ર ઋષિ, રાજા ભોજ, પંડિત કાઠીદાસ
આદિ અનેક મહાન પુરુષોએ આ પરમપવિત્ર સ્થાનમાં જીવન-
નૈયાને આત્મત્વમાધિના અવિચલ પંથે પ્રેરી છે.

પર્વતોના શિખરો, કોતરો અને પાંચસે સ્વજુરીના વૃક્ષની
વીંચોવીંચ છાયાની મધ્યમાં આ પરમપવિત્ર સ્થાન અપૂર્વ
રમણીયતા અને અસીમ ગાન્તિનો ભાસ કરાવતું દિવ્ય જ્યોતિ
દગ્ધગારી રહ્યું છે. એની વિશિષ્ટતાનુ વિશેષ અવલોકન કર-
વાનો આ સ્થળે થયું સમય નહિ હોવાથી તેનો ટુંક ઇતિહાસ
જાણેલો છે.

મહાત્માઓના માટે આ એક અસીમ શાંતિનુ સ્થાન છે. આ પવિત્ર સ્થાનમાં આપણા દેવાંશી સંતે લાંબોકાલ આત્મ-સમાધિમાં રમણ કરી જીવનનૈયાને આધ્યાત્મિક પંથે આગલ થપાવી છે.

માર્કેડ ઋષિના આશ્રમમાં લાંબોકાલ આત્મસમાધિમાં નિર્ગ-મન કરી આધ્યાત્મિક પંથના પ્રેરક બની આપણા દેવાંશી સંત પવિત્ર આવુ ગીરીરાજમાં પધાર્યા. પૂર્વકાલમાં થઈ ગયેલા અને પ્રભુતામાં પૂજાતા અસંખ્ય ઋષિમુનિઓ આવુ પર્વતનાં વિકરાલ જંગલો અને ગુફાઓમાં આત્મસમાધિ દ્વારા પ્રભુતા પ્રાપ્ત કરી છે.

આવુ પર્વતની અદ્વૈત ઘટનાઓ દર્શાવતા ચીર સ્મરણીય કીર્તીસ્થંભો અને દૈવિક સ્થાનો આજે પણ યશસ્વી છે. આવુ પર્વતની અદ્વૈત પ્રતિભાથી ભાગ્યેજ કોઈ અજાણ હશે. આવુ પર્વતનાં વિકરાલ જંગલોમાં જંગમગતાં દૈવિક સ્થાનો જેવાં કે વશિષ્ઠાશ્રમ, પાટનારાયણ, ગુરુશિખર ઋષિકેપ આદિ એવી મયમીત ભૂમિમાં આવેલાં છે કે જ્યાં હિંસક પ્રાણી સિવાય માનવ ભાગ્યેજ વિચરી શકે. આવાં સ્થાનોમાં આપણા દેવાંશી સંતે આત્મસમાધિમાં રમણ કરતાં મૃત્યુને હથેલીમાં રાખી મૌન અને તપશ્ચર્યામાં જીવનનૈયાને જૂલાવી છે.

મહાન ઘોર અભિગ્રહો અને મરણાન્ત ઉપસર્ગોનો સામનો કરી કર્મ સમુદાયને સ્વાસ્થ્ય કરવા કેવલ ક્ષમાસૂત્રોની માલ્લા મજતાં વર્ષોનાં વર્ષો આધ્યાત્મિક પંથે વિતાવ્યાં છે. રસેન્દ્રિયનો નિગ્રહ

करवा मीठा वगरना अडदना वाकळा पर रही अडोल आसने छ छ मास सुधी ध्यानस्थ दशायां जीवननैयां ब्रह्मावी छे. ए समयनी दैविक घटनाओ उद्भवतां आपणा देवांशी संते पोताना पूर्वभूत सिद्धांतोने यशस्वी बनाववा महान पुरुषोना जीवनना बोधपाठने हृदयमंदिरमां कोतरी भगवानश्री महावीर-नो एकज सिद्धान्त “क्षणा विरस्य क्षणम्”ने अमर बनाव्यो छे.

एक समय आपणा देवांशी संत श्री वामणवाडजी तिर्थमां विराजता हता. धर्मशाळामां दाखल थतां मुख्य द्वारना मेडा उपर तेओश्रीनो निवास हतो. ते मेडो अने जमीनदळनी वचमां पंदर फुटनी उंचाई हतो. जमीन उपर मात्र पत्थरोनी शीलाओज हती. ए मेडानी वारी पासे आ देवांशी संत रात्रीना ध्यानस्थ दशायां विराजता हता. ते समये अचानक उपसर्ग थवाथी नीचेनी जमीन दळना पत्थरोमां षट्फाया, अने मस्तक-मांथी लोहीनी धारा वही. हुंक समय बाद कारखानाना माणसोने खबर पडतां त्यां आवी पहुँच्या, अने तेओश्रीने मेडायां विराजमान कर्या.

पूर्व समयना महान पुरुषोना सिद्धांतोने रोमेरोममां कोतरी आपणा देवांशी संते वर्षो सुधी पर्वतना शिखरो, कोतरो, गीरीरुफाओ अने भयानक निर्जर बनोमां विचरी ध्यानस्थ दशायां रस्य करतां आध्यात्मिक पंथे आत्मज्योत प्रकापी छे

પો. એ. મહેતાના મનનીય ઉદ્ગારો.

અરે ! મને જ્યારે હિન્દના છપ્પન લાખ સાધુઓ, વાવાઓ અને ફકીરો યાદ આવ્યા ત્યારે મને વિચાર થયો કે, માંહો-માંહે ચીસકારી પાડતા, ઘુરકા ઘુરકી કરતા અને હરામની રોટી खानाराઓ એ ક્યાં અને આ મહાન પુરુષ ક્યાં ?

આત્માની સાક્ષીએ કહું છું કે મેં મારી જીંદગીમાં સ્વરેસ્વરો આનંદ મેળવ્યો હોય તો આ મહાન પુરુષ શાંતિવિજયજીનાં ચર-ણોના જ્યારે મેં દર્શન કર્યા ત્યારેજ. ભૂતકાળમાં જે મહાન પુરુષો થઈ ગયા છે તે કોટીમાં તેઓ અત્યારે સહેજમાં આવી ઉભા છે. એમનો જે મોઝો દેખાવ ઉપરનો દેખાવ છે કે “આતો કોઈ વાલક જેવા વાવા મોઝા દેખાવ છે” પણ એ મહાન પુરુષનાં અંદરનાં તત્ત્વો ઘણાજ ઉત્તમ છે અને જેની ગતિ પણ ગહન છે એવા પુરુષને ઓઝસ્વા માટે, મહાન શક્તિ વાળો જીવ હોય તોપણ ઘણા લાંબા ટાઈમે કાંઈક અંશેજ સમજી શકે છે.

કોણ કહે છે કે ભારતમાં અમૃતગંગા નથી ? કોણ કહે છે કે—દુનિયામાં કલ્પવૃક્ષ નથી ? મેં તો એમ માન્યું હતું કે
એ તો કોઈ મંત્ર વાદી દેવી ઉપાસક હશે પણ એતો કલીકા-
લમાં અલૌકિક રાજયોગનો સ્વરેસ્વરો અનુભવ મેળવેલા મહાન
પુરુષ છે. અરે ! મેં તો આટલા વરસ સુધી મુલજ સ્વાધી,

कारण के सारी सति अने कल्पनाए मने खरेखरो दगो दीधो.
कारण के मने ओळखतां आटला बरस लागी गयां.

हुं ए महान पुरुषनी तारीफ नथी करतो. पण ए सत्यनो
संदेशो जगतने अंधकारमांथी अजवाळामां आववा माटे कहुं
छुं. ए महान पुरुषना गुणोतो घणाज छे पण केटलुं लखी
शकाय ? मने तो लाग्युं छे के तेओश्री सर्वना मनना विचारो
बहु सारी रीते जाणी शके छे. अरे ! कहेवुं न कहेवुं एतो
एमनी नरजीनी बात छे. एमने माटे मारे शुं शब्दो संबोधवा
ते काइ हुं समजी शकतो नथी.

દિવ્ય ઓજસો

ગજલ

પ્રતિભા વિશ્વમાં ફાલકી
દીપકનાં તેજ પ્રગટાયાં
અવિચલ ભાવની જ્ઞાંસી
સરોવર સ્નેહ રેલાયાં
નતી જ્યાં કલ્પના ત્યાં ત્યાં
અજવ વટના વતાવી છે
વન્યું જે ના બને ત્યાં ત્યાં
અમર વંસી વજાવી છે

સંસારના પરિતાપની વિષમ મઢીમાં નહિ હોમાતાં સાધુ-
ત્વના રંગને પ્રત્યેક રોમમાં પુરતાં પુરતાં આત્મ સમાધિના
અવિચલ શિખરે ચઢવાની કુચ કદમમાં આગે ધપતાં આપણા
દેવાંશી સંત પહાડો, વન વૃક્ષો અને ગીરી ગુફાઓમાં રમણ
કરતા આવુ ગીરીરાજની આસપાસની ભૂમિમાં વિચરતા હતા.

„ માયા દેવીની મોહ જાળોને એણે વીંસી નાંસી હતી
„ સંસારની શેત્રંજોને એણે તોડી નાંસી હતી.

„ મારા ત્હારાની મીમાંસાઓ એને મસ્મીભૂત વનાવી હતી.
 „ સંસારિક ત્રિપત્તીઓથી વિરામ પામી કેવલ સોહમ્
 સોહમ્નીજ મઠી થયાવી હતી.

„ દુનિયાના દગલવાજો અને જગતના જાદુગરો સામે
 નયનો નહિ ફેકતાં આગોચર પંથેજ પ્રયાણ કર્યું હતું.

„ હું કોણ ? અને ક્યાંથી ? આ એકજ તમન્નામાં
 જીવન નૈયાં ઝઝૂમી હતી.

આત્મા નમયે આપણા દેવાંશી સંત લોક શાસનના વ્યવ-
 ત્થાથી ગ્હિન્ય રહી એકાંત અને આત્મ સમાધિમાંજ જીવનના
 શ્વાસ શ્વાત્મની ધ્યાન શૈલ્યામાં નમર્પી વિજાનંદ હુંડતા હતા.

આત્માની અનંત શક્તિઓ છે. આત્મા અરૂપી છે અને દેહ
 તેના સગવડ છે. બહિરાત્મા અંતરાત્મા અને પરમાત્મા એ
 ત્રણ સ્વરૂપના ત્રણ શક્તિ મતાન યોગેશ્વરો અને અવધૂતોજ
 પદ્મનાભ સ્વરૂપની ગતિમાં પ્રવેશી આત્મ ડ્યોતિનો દીપક
 વિદ્યમાન પ્રગટવે છે. આવા આત્માથી પુરુષોની ભાવના
 હાવના સ્વચ્છત્વવજ વૈભવ છે છતાં જેનું કલ્યાણ થવાનું
 તેના સ્વચ્છત્વ સ્વચ્છતાને વૈભવ પાડેને ગ્રાહ્ય કરી મક્તિના
 વિદ્યાને રહે જીવન તરફ દેખાવે છે.

વર્તમાન સમયના વિજ્ઞાનકારોની શોધોને નિહાળતાં એવી કેટલીયે શોધન કલાઓ આજે આપણા નયનો સમક્ષ તરી આવે છે કે આ સર્વ ઘટનાઓનો ડંડા ઉતરી રહ્યાલ કરીએતો આજે હરેકમાં કુદરતનીજ દૈવીક શક્તિઓ પ્રવેશેલી છે.

જેવી રીતે રેડીયા ઉપરજ આપણે વિચારીએતો ઘણીજ સહેલાઈથી સમજી શકાય તેમ છે. રેડીઓ એકજ સ્થાન પરથી બ્રોડકાસ્ટ થાય છે પરંતુ હજારો કોસના અંતરે વસતો માનવસમુહ તે શ્રવણ કરી શકે છે. આ વસ્તુસ્થિતી પણ વિચાર ગમ્ય છે કારણકે તેમાં પણ એટલું તો અવશ્ય છે કે જેને ત્યાં રેડીયાનું મશીન હોય તેજ એ શ્રવણ કરી શકે છે બાકી આજે જગત શ્રવણ કરી શકતું નથી.

તેવી રીતે મહાન યોગેશ્વરો અવધૂતો અને દેવાંશી સંતો વિશ્વભરમાં સતતપણે દિવ્ય સંદેશનો બ્રોડકાસ્ટ કર્યા કરે છે છતાં એ સંદેશને ઝીલવા માટે શુદ્ધ હૃદય રૂપી રેડીયો ધરાવનારા પુન્યવાન જીવાત્માઓ જવલ્લેજ મળી આવે છે.

દુનિયાતો વિવિધ પ્રકારે માયાના પરિતાપમાં ફૂંચીમેલી છે તે માયાવી દુનિયા કદાપિ આત્મજ્યોતિના પ્રકાશને ગ્રહણ કરી શકતી નથી.

आपणा देवांशी संत आजे आत्मज्योतिनो दीपक विश्व-
भरमां प्रगटावी रखा छे.

साधु थबुं ना स्हेल छे वंधन कदी ना तूटतां
मदमोह ने साया खरेखर आत्मधनने लूंटतां
व्याधि धिरागे वीरळा भट्टी जलावे ध्याननी
भय्नी कनी क्रमो तणी पाळा भजे भगवाननी

गुरु शिष्यता सेळापने लांबो काळ निर्गमन थयो हतो
आ समये आपणा देवांशी संतना गुरु श्री तिर्यविजयजी
महाराज मांडोळी गाममां विराजता हता. एक दिवस मध्यान्हे
शिष्यनु चिंतवन करतां गुरुश्री तिर्यविजयजीना नयनोमांथी
आंगु टाकदा ताच्यां. शिष्यना जीवननी विचार सरणी
एदगमदिग्मां प्रवेगनां चिंतातुर बन्या हता तेज दिवसे
आपणा देवांशी संतना मांडोळी गामे गुरुश्री तिर्यविजयजी
उपर वागळ आव्यो के “तुं आप तरफ विचरुं छुं.”

ફેદાણી ગામમાં તે સમયે આશરે જૈનોનાં પાંત્રીશેક ઘર હતાં. ગામમાં જીનાલય આદી કંઈ જ હતું નહિ. આપણા દેવાંશી સંતે ગામમાં નિવાસસ્થાન નિયત કર્યા વાદ ગામના પંચોને વોધપાઠ કરતાં પ્રભુમક્તિ ઘાટે જીનેશ્વરદેવની સૂતિ સ્થાપન કરવા મૂચવ્યું. આપણા દેવાંશી સંતના સંદેશનો સત્કાર કરી ગામના પંચોએ જીન પ્રતિમાજી સ્થાપન કરવાનું નક્કી કર્યું.

ગામના પંચોની આર્થિક સ્થિતી સામાન્ય હોવા છતાં તે શુભ દિને લાવશીનું ભોજન કરવાનું નિયત કર્યું અને આપણા દેવાંશી સંતના ઉપદેશ અનુસાર આસપાસના ગામમાંથી જીન પ્રતિમાજી લાવી શુભ દિને પ્રતિષ્ઠા કરી.

જે શુભ દિને પ્રતિમાજી વિરાજમાન કરવામાં આવ્યાં તેજ દિવસે આપણા દેવાંશી સંતના દર્શનાર્થે માંડોલી અને આજુબાજુના ગામમાંથી લગભગ અઠીસો માનવ સાંજના ચાર વાગતા પછી ગામમાં આવી પહોંચ્યું. આજના શુભ દિને મંગલ કાર્ય હોવાથી ગામના પંચોએ પોતાની શક્તિ અનુસાર પચાસેક માનવ જમે તેટલી સગવડે રસોઈ તૈયાર કરી હતી.

વિના સંકલ્પે અને અળધાર સમયે અઠીસો માનવના આવવાથી ગામના પંચો માનસીક વિચારશ્રેણીમાં ગુંથાયા. સાંજના ચાર વાગતા પછીનો સમય હોવાથી વધારે રસોઈ વનાવવા જેટલો અવકાશ ન હતો અને વહારથી આવેલાં માનવોનું સન્માન કરવું એ પણ પ્રથમ દરજ્જે ફરજ હતી.

માનસિક મુંઝવણો વિતાવતાં પંચોણ આપણા દેવાંશી સંત સમક્ષ સધલી હકિકત જણાવી. તે સમયે આપણા દેવાંશી સંતે સ્વાત્રી આપી કે તમો સર્વ વિના સીતીએ સર્વને ભોજન કરાવો જેમાં કોઈ વસ્તુની ઉણપ નહિ રહે એવો મારો આશિર્વાદ છે.

આપણા દેવાંશી સંતના આટલા કથન વાદ પંચો હર્ષમુગ્ધ બન્યા અને હર્ષની છોઠો વહાવતાં વહારથી આવેલા મહેમાનોને જમણ સારુ નોતર્યા. વહારથી આવેલા તમામ મહેમાનો અને ગામના પંચો સર્વ ભોજન જમ્યા અને ત્યારવાદ ગામમાં હરેક ઘેર પ્રસાદી તરિકે લાગશે વહેંચવામાં આવી.

પેદાણી ગામના પંચો આ દૈવી ઘટના નિહાળી ચકિત બન્યા કે જેની કલ્પના સરસી ન હતી તે શુભ કાર્ય આનંદની અવધિ સાથે પૂર્ણ થયું.

માંડોલી ગામ અને આજુબાજુના ગામમાંથી આવેલા મહેમાનો આ દૈવીક ઘટના પ્રત્યક્ષ નિહાળી હર્ષનાં સ્વપ્ન વિતાવતાં આપણા દેવાંશી સંતનાં દર્શન કરી પોતપોતાના ગામે વિદાય થયા.

પેદાણીથી વિહાર કરી આપણા દેવાંશી સંત માંડોલી નામનાં પધારી ગયા અને ગુરુ શ્રી તિર્થવિજયજીના મનોમંદિરનાં ગાનનિરુધ્ધા રેલી.

વિર્જિત થયા વાદ લાંબા સમયે આપણા દેવાંશી સંત

પધારતા હોવાથી માંડોલી ગામ અને આજુબાજુના ગામના માનવસમુહમાં અપૂર્વ આનંદ રેલાયો હતો.

આત્મસમાધિ અને નિજાનંદ એ આપણા દેવાંશી સંતનાં જીવનમૂત્રો હતાં. અद्याપિ સુધીનો જીવન રથ તે પથે હંકારતાં આપણા દેવાંશી સંત સોહમની ધ્યાન શૈય્યામાં ઝૂલતાં ઝૂલતાં આત્મ જ્યોતિનો દિવ્ય પ્રકાશ ફાવાવી રહ્યા હતા.

માંડોલી ગામની આસપાસ ચોર અને ધાડપાડુઓનો મય ફફૂમ્યો હતો. આજુબાજુના ગામમાં લૂંટફાટ ચાલી રહી હતી. આવા સમયે માંડોલી ગામનો માનવ સમુહ પણ ગભરાટમાં મુકાયો હતો. જીવનમાં હામ છૂટી પડી હતી. મયની મીતીમાં અધીરો વન્યો હતો. રાત્રી અને દિવસ આજુબાજુનું વાતાવરણ શ્રવણ કરતાં મુંઝવણમાં જ જીવનની ઘડીઓ વિતાવતો હતો. ધન, માલ, વૈભવ, કુટુંબ અને પરિવારની મોહ દશામાં ધીરજ કેમ રહી શકે ?

આવા સમયે આપણા દેવાંશી સંતે માંડોલી ગામના માનવ-સમુહને સ્વાત્રી આપી હતી કે વિના મીતીએ તમો સર્વ મક્તિ અને આનંદમાં જ જીવન વિતાવો, માંડોલીને કંઈ પણ થવાનું નથી. આજુબાજુના ગામોમાં લૂંટફાટ થઈ પરંતુ આપણા દેવાંશી સંતની શુભાશિષથી માંડોલી ગામ આવાદ રહ્યું.

વિશ્વ પ્રેમનાં અમૂલાં વચનામ્રતો વ્રપાવતાં આપણા દેવાંશી સંત માંડોલી અને આજુબાજુના ગામોમાંથી આવતા હરેક

मानवने भक्ति गंगायां स्नान करावी पावन वनावता -ने
 आवनार मुसाफरो तेओश्रीनां दर्शन करी लांवा समयनी पाग
 छीपावता.

आत्म समाधिना अविचल शिखरे ब्रह्मां आपणा
 देवांशी संत संवत १९७७ नी साल्यां माह मानना अस्मायां
 शिवगंज नगरमां विराजता हता. ध्यानस्थ दशासां रपण करतां
 एक दिवसे गोचरी निमित्ते प्रयाण करतां प्रनल्पजी नामना एक
 विशा ओशवाळ ग्रहस्थना घरमां प्रवेद्या के ज्यां एक बाळक
 अपंग दशासां पडेलो हतो, गोचरी बहोर्या (निधा लीजा)
 बाद ते बाळकनी दयामय स्थिति निहाळतां आपणा देवांशी
 संते प्रश्न कर्यो के “ आ बाळकने शुं थसुं छे ? ” प्रत्युतर
 सळ्यो के “ बावजी ! ए घणा समयथी आवी अपंग दशासां
 ज छे.” ते समये आपणा देवांशी संते शुभाशिप अर्पी के
 “ शांति थइ जशे ” आटला कथन बाद आपणा देवांशी संत
 आश्रयस्थान तरफ विदाय थया.

जे बाळक अपंग दशासां पडेलो हतो ते चालतो थयो
 अने गत जीवन नबिन गतिमां प्रवेश्युं. ते बाळकनु नाम
 शुक्रनराज धनरुपमल छे जे हाल विद्यमान छे अने हालमां
 तेओनी उमर सत्तावीश वर्षनी हशे.

आत्ममस्तिनो दीपक प्रगटावता आपणा देवांशी संतनी
 शुभाशिपथी शिवगंजनगरमां घणाज लांवा समयनो कलह हतो

તે પળ વિરામ પામ્યો અને સ્નેહસુધા રેલાયાં. સોહમની ધ્યાન-
શૈયામાં જીવનનૈયાને ઝૂલાવતાં આપણા દેવાંશી સંત લોક-
શાસનના વાહ્યભાવથી વિમુક્ત રહેતા અને જગત પળ તેઓશ્રીની
ઓઝાવથી વિમુક્ત હતું. કેવળ એક જ તમનામાં મસ્તીદીપક
જ્ઞાવતાં લોકશાસનના પરિચયમાં તેઓશ્રી ઘણાજ ઓછા
આવતા.

આઘુ પર્વતની આસપાસ રમણીય ભૂમિમાં વિચરતાં
આપણા દેવાંશી સંત શિવગંજનગરથી વિહાર કરી નજીકમાં
આવેલ ગામ પોમાવામાં પ્રવેશ્યા. એક રાત્રી પસાર કરી પ્રમા-
તમાં વિહાર કર્યો. વીજા દિવસે સવારમાં ગામના પંચોને જાણ
યતાં, તેઓ એક જ થઈ આપણા દેવાંશી સંતને ગામમાં લાવવાના
અપૂર્વ ઉત્સાહે, તેઓશ્રીએ જે માર્ગે વિહાર કર્યો હતો તે તરફ
પ્રયાણ કર્યું. બે માઈલના અંતરે નિહાળતાં એક વૃક્ષ નીચે
આસનસ્થિર બની, શાંતિના સૌન્દર્ય વિતાવતા, ધ્યાનસ્થ દશામાં
આપણા દેવાંશી સંત ચિરાજ્યા હતા. પંચોએ વિનય સહીત
વંદન કરી પોમાવા ગામમાં પધારવા વિનંતિ કરી.

પંચોની વિનંતિનો સ્વિકાર કરી અતિ આનંદ અને જય
જયના ગુંજાર સાથે આપણા દેવાંશી સંત ગામની પાદરે આવી
પહોંચ્યા. હર્ષવેલા માનવસમુદાયે અપૂર્વ ભાવભીના હૃદય સંકેલતાં
દવદવા મર્યું સામૈયું કર્યું અને આપણા દેવાંશી સંત ગામમાં
પ્રવેશ્યા.

પોમાવા ગામમાં રતનચંદ મનરૂપજી નામના એક શ્રેષ્ઠી વસતા હતા. તેમની પ્રતિષ્ઠા ઉજ્જ્વલ મનાતી હતી. આર્થિક સ્થિતિ પણ સમય અનુસાર સ્થિતિમય હતી. રતનચંદ શેઠના હૃદયમંદિરમાં એક રાત્રી કોઈ દૈવિક ભાસ થયો, અને આપણા દેવાંશી સંત સમક્ષ ઉજ્જ્વલ કાર્ય કરી લક્ષ્મીનો સત્પ્રયોગ કરવાની ઉત્કંઠા જાગી. તેમના ધર્મપત્નિ સુમીબાઈ તથા તેમના માતૃશ્રી બનીબાઈને વીશસ્થાનકની ઓઢીનું વ્રત ઉજવવાના નિમિત્તે પાંચથી સાત હજાર રૂપીયા જેટલી રકમનો સત્પ્રયોગ કરવાની ભાવના રતનચંદ શેઠે પ્રદર્શિત કરી. તે સમયના કથન મુજબ રતનચંદ શેઠ પાસે વીસેક હજારની રોકડ અને ચાલીસેક હજાર રૂપીયાનું જેવર (ઘરેણુંગાંઠું) હતું. તેમજ પરદેશમાં ચોંચાનો વેપાર ચાલતો હતો.

રતનચંદ શેઠે પોતાની ઉત્કંઠા પૂર્ણ કરવા, ઉજમણુ અઠાઈ મોત્યવ આદિ શુભ કાર્યોની તૈયારીઓ કરી. અને આજુબાજુના ગામમાંથી મગાણેહીને નોતરવાના સંદેશા પાઠવ્યા.

રતનચંદ શેઠના ધાંગળે દજાગેની સંખ્યામાં માનવમેદની જાડી પડી. જેટ મામનો મગ્ન તાપ હોવાથી રસ્તાઓ ઉપર મુક્તચેતુ નિવાસ કર્યો. આઠ દિવસ સુધી પ્રભુભક્તિ અને જાતિ કે મંદાવના જેવભાવ સિવાય સહસ્રગણ્ય માનવો નવચાલ્યાના જમણ જમ્યાં. વીનગણનીના હજારો માનવો હજાર હજાર એક પગ વસ્તુની ઉપાસ રહેતી નહિ. રતનચંદ શેઠ જુદી પચાદગીના મંગલ પ્રભાતે

અસંખ્ય માનવસમુહની ઠઠ જામતાં આપણા દેવાંશી સંત સમક્ષ રતનચંદ શેઠના માતૃશ્રી વનીવાઈ તથા તેમનાં ધર્મપત્નિ શુભી-બાઈએ વીશ સ્થાનકની ઓઢીનુ વ્રત ઉજવ્યું. અને શેઠે પોતાની ઉત્કૃષ્ટ ભાવનાઓ દિવ્ય સ્વપ્ન વિતાવતાં પૂર્ણ કરી. પાંચ-સાત હજારના સ્વર્ચની ભાવનાએ પ્રવેશતાં, પોતાના સુલ્લા હસ્તે સર્વ રોકડ રકમ ઉપરાંત જેવર (ઘરેણુંગાંઠું) પણ વેચી નાસ્ત્રી સાઠેક હજાર રૂપીયા જેવી મોટી રકમ સતપંથે વાપરી. પોમાવા ગામના માનવસમુહે જે કદાપિ નિરહ્યું ન હતું અને જેની કલ્પના સરસ્વી પણ ઉદભવી શકાય નહિ તેવું દિવ્ય સ્વપ્ન અત્યક્ષ નિહાળ્યું. તે સમયે પોમાવા ગામ એક વિરાટ નગર વન્યું હતું. એના આંગણે સહસ્રગણ્ય માનવમેદની ઉલટી પડી હતી, અને વિના મીતીએ આનંદના ઓજસો વહાવતાં જયજયકાર મનાયો હતો.

આત્મદીપક અગટાવતાં આપણા દેવાંશી સંતના આશિર્વાદથી પોમાવા ગામમાં દૈવિક ઘટના બની ગઈ અને જયજયકાર ગવાયો.

રતનચંદ શેઠે પણ જેટલી હાર્દીક ઉત્કંઠાથી સત્પંથે લક્ષ્મી લૂંટાવી હતી તેનાથી વમણી લક્ષ્મી વીજા વર્ષે ચોખાના વેપારમાં પ્રાપ્ત કરી. હાલમાં તે રતનચંદ શેઠના પુત્ર હેમરાજજી વિદ્યમાન છે અને તેમની પ્રતિભા પણ પોમાવા ગામમાં ઉજ્જ્વલ મનાય છે.

જીવન્યુક્ત દશામાં રમણ કરતાં આપણા દેવાંશી સંત મારકન્દેશ્વર અને અજારી ગામમાં વિરાજતા હતા. મારવાડમાં

ताणा स्टेजन्ती तजीकमां चामुन्देरी करीने एक गाम आवेलुं छे. चामुन्देरीनी प्रतिभा उज्जळ सनाय छे. उपाश्रय अने जीनचैन्यो तेना लारणचिन्हो छे. त्यांना मंदिरां अंजनशलाका अने प्रतिष्ठा महोत्सव उजववानो हतो. जेनी भावर्मीनी तयारीओ संकेलतां शुभ मुहूर्त नियत थगुं व्तुं. मुहूर्तनो वयव तजीक आवनां गामां अग्निनी तथा चोन्नो भय वज्रयचार्थी, मुहूर्तनो वखत शुभ नथी एवी गामळोकोमां गंया उभी थई हती. गामना पंचो आ समये विषम दुःखाग्रियां होमातां शान्तिने साटे थुं करवुं ए विचार-श्रणीयां गुंयाया वता.

चामुन्देरी गाम पैकीना केटलाक ग्रहस्थो आपणा देवांगी मंती मर्चिया वता तेओए गामना केटलाक प्रतिष्ठित गामने लगे वाटावाट करी. अंतमां एवुं नियत थगुं के आपणा तेओनी मर मर जई तेओथ्रीने सर्व घटनाओनुं निवेदन करी. लगे तेओथ्रीनी छायाभाज शुभ कार्यो उजववा साटे तेओथ्रीने चामुन्देरी गामां पधारवा विनंती करवी.

चामुन्देरीना पंचो आपणा देवांगी मंत समक्ष अजारी म्हाणे सार्वजनिक दंडये आदी पदोंच्या. विनयपूर्वक वंदन करी. तेओनी मुंडवणे वस्त्र वत्तां गांति थवा आगिवांदनी म्हाणे करी अने चामुन्देरी गामां पधारवा मारु अत्यंत आनंद जाये लोको विनति प्रदर्शित करी.

આવા સંજોગોમાં તેમની વિનંતિનો સ્વીકાર કરી આપણા દેવાંશી સંત ચામુન્ડેરી તરફ વિચર્યા. વિનંતિ કરવા આવેલા પંચો હર્ષની છોલો ઉછાળતા પોતાના ગામ તરફ સિધાવ્યા અને આપણા દેવાંશી સંતના પધારવાના શુભ સંદેશથી ગામ લોકોને વાકેફ કર્યા. ગામનો માનવસમુહ પણ ભાવભીના હૃદયે શુભ સમાચાર શ્રવણ કરી હર્ષિત વન્યો. ગઈ કાલની વિષમ ભીતી આજથી વિરામ થવા માંડી. દુઃખના ઘેરાયેલાં વાદળાં વિસ્ફોટતાં ગામમાં અપૂર્વ સ્નેહમયોં હર્ષ સમૃદ્ધિનો સૂર્ય પ્રકાશવા માંડ્યો અને આનંદના ઓજસો છવાયાં. આપણા દેવાંશી સંત ચામુન્ડેરી ગામમાં પ્રવેશ્યા અને તેઓશ્રીના પધારવાથી તમામ ભય શાંત થઈ ગયો.

હર્ષસમૃદ્ધિમાં દિવાના વનેલા ચામુન્ડેરી ગામના પંચો આપણા દેવાંશી સંતના આદેશ મુજબ જાજમ વીછાવી અને જે કલ્પના માત્રથી પણ ના નિરસ્ત્રી શકાય અને સંભવીત ન હતું તેણું દિવ્ય સ્વપ્ન વિતાવતાં વોલીની આવકમાં એક લાખ ને એંશી હજારેક જેટલી મોટી રકમની આવક થઈ.

ચામુન્ડેરી ગામના આસપાસના ગામવાળાઓ એકત્ર થઈ જમતા ન હતા તે કલહ પણ વિરામ પામ્યો અને અતિ ઉછરંગે સંવત ૧૯૮૪ના જેઠ સુદ એકમથી સાતમ સુધીમાં પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવનું શુભ કાર્ય આપણા દેવાંશી સંતની હસ્તચાયામાં સમાપ્ત થયું.

आसपासना गामोसांथी असंख्य मानवभेदनी उलटी अने कोईपण वस्तुनी उणप वगर जाति के संप्रदायना भेदभाव वगर नवकारणीना जमण थया के जे आपणा देवांशी संतनी लब्धिनीज घटना बनी गई.

पोरवाल संमेलन

संवत् १९८९ना चैत्र-वद-एकम, वीज अने वीजना रोज श्री वामणवाडजी तिर्थनी रमणीय भूमीमां अखील भारतना जैन श्वेतांबर वीशा पोरवाल ज्ञातीनु संमेलन एकत्र थवानु हतुं तेना कार्यवाहको आपणा देवांशी संतने पधारवानी विनंति करवा अवचळगढ मुकामे आवेला. तेओए अत्यंत तमन्ना दर्शाववाथी तेओनी विनंतिनो स्वीकार कयों. बाद अवचळगढथी वामणवाडजी तिर्थ तरफ विहार शरु कयों. रस्तामां आवता गामोगाम हजारोनी मानव भेदनीने पावन करता करता संवत् १९८९ना चैत्र सुद वारसना रोज आपणा देवांशी संत वामणवाडजी तिर्थमां पधारी गया.

पोरवाल संमेलननी पुर्णाहुतीना समये मारवाडना श्रीसंघ तर्फथी आपणा देवांशी संतने योगलब्धि संपन्न राजराजेश्वर अनंत जीव प्रतिपादनां विरुद्ध अर्पण करवामां आव्या. अने ते मसदे मारवाडमां वपगता चुडाने बंध करवानी घणीज कीओए तेओश्री मसअ प्रतिज्ञाओ लीथी.

श्री वामणवाडजी तिर्थभूमिमां आपणा देवांशी संतना दर्शनार्थे आसपासना गामोमांशी असंख्य मानवमेदनी उल्टी हती के एक मास सुधी श्री वामणवाडजी तिर्थ एक भव्य शहेर समु दिसतुं हतुं, एटली बधी मानवनी ठठ जासेली रहेती.

श्री वामणवाडजी तिर्थभूमिमां ते सभये शिरोही इलाकाना अट्टाशी गामना लगभग २५० ना आशरे वृद्ध रायकाओ दर्शनार्थे आवेला ते सर्वेने आपणा देवांशी संते प्रतिबोधी शुद्धाचार पाळवानी प्रतिज्ञाओ करावी अने हरेक गाममां ते मुजव पालन कराववानी शुभ सुचनाओने सर्व जणाए मान्य करी.

सुरिसम्राट पद

संवत १९९० ना कारतक सुद पुनमना रोज श्री वामणवाडजी तिर्थभूमिथी दुजाणा निवासी एक गृहस्थ तरफथी नानी पंचतिथीनो छररी पाळतो संघ काढवामां आव्यो हतो. आसपासना गामोमांशी आशरे पांचेक हजारनी मानवमेदनी उल्टी हती. पंचतिथीना गामोमां फरी मागसर सुद बीजना रोज श्रीसंघ बीरवाडा मुक्कामे पधारी गयो. ज्यां गामनी पादरे एक वृक्ष नीचे आपणा देवांशी संत विराजमान हता. त्यां एकत्र थयेल मानवसमुहे तेओश्रीने जगतगुरु सुरिसम्राट पद अर्पण कर्यां हतां. जे समये मुर्शीदाबाद निवासि जगतशेठ तथा बीजा घणाज प्रतिष्ठित कुडुंबो हाजर हतां.

इन्द्र तर्णी वृष्टि उह जगत् भक्तो ते-
 दिव्य पुरुष पाणी नगा भयो दिव्य जने

हिंदु नरेंद्रो तथा पावनपुरना नवाव गयेव, गनपना
 नाना सानवंता एजन्ट हु श्री गानेर जनक गयेव तथा
 बीजा ओफीलरो तथा राजगीओए आपणा देवजी संतने ताग
 करवायां आवेल जगत्तुल्य स्वरिज्य जगत् पदने तनेव ताग्ये,
 अने गोलवाड गांतीय जैन कोनकरन्ने मण गेय ठरान ती
 अनुमोदन अर्प्य छे.

तरुवर सरोवर संतजन
 चोथा वरखा मेह
 परमारथ के कारणे
 चारे धरीया देह

महान अने देवांशी विभूतिओ हमेशां जगतना कल्याण
 प्राटेज जन्म धारण करे छे अने विश्वकल्याण एज तेओश्रीनो
 ध्येय होय छे.

विसलपुरनो प्रतिष्ठा महोत्सव

मारवाडभां एरनपुरा नजीक विसलपुर गाममां आवेल
 जीनालयना प्रतिष्ठा महोत्सवना दिव्य प्रसंगे आपणा देवांशी
 संतने विसलपुर पधारवा त्यांना सानव समुहनी आदर्श भावना
 हती अने प्रतिष्ठा महोत्सव आदिनु तमाम कार्य तेओश्रीना
 शुभ हस्तेज दिपावदानी तेओनी खास उमेद अने आत्म-
 निश्चय हतां.

प्रतिष्ठा महोत्सवनो कार्यक्रम जाहेर थतां आसपासना गाममांथी हजारोना प्रमाणमां मानवमेदनी विसलपुर गाममां उत्तरी पडी हती. आ समये विसलपुर गाम एक विराट नगर बन्युं हतुं. गरमीनी ऋतु होइ आवनार हजारो माणसोने पाणी पुरं पाडवानी महान मुठ्केली उली थइ हती.

आपणा देवांशी संत पण श्री वामणपाडजीथी विचरतां विसलपुर नगरमां पधारी गया. गाम लोकोए तेओश्री समक्ष पाणी सवंधनी मोटी. मुठ्केली व्यक्त करी. तेओश्रीए आशि-वांद अप्यो के ज्यांमुधी उत्सवनी पुर्णाहुती नहि थाय त्यांमुधी पाणी अखूट रहेसे. आटला कथन बाद गामलोकोमां हिंमत आवी. आठ दिवस सुधी नवकारशीना जमणमां बीन गणतीना हजारो माणसो जमना छतां लब्धिना अद्भूत प्रभावथी कोइ-पण वस्तुनी उणप रहेती नहिं. संवत् १९९१ वैशाख सुद दशमना रोज अंजनशलाका अने प्रतिष्ठा महोत्सवनां शुभ काम आपणा देवांशी संतना शुभ हस्ते जय जयकार साथे सिद्धिने वर्या के जेनी दैविकता आलेखी शकाय तेम नथी.

युग प्रधान

एकत्र थयेल असंख्य मानवमेदनी अने श्री संवे आपणा देवांशी संतने ते समये युग प्रधान पद अर्पण कर्युं. जे समये तेओश्रीना मस्तक उपर सोनामहोरो चांदीनाणुं आदीनी वृष्टि करवामां आवी हती. अने स्त्रीओए साचा मोतीनो स्वस्तिक रच्यो हतो. जगतशेठनो इल्काव वर्षो थयां जेओने अर्पायेलो

છે તે મુર્શિદાબાદ નિવાસી શેઠશ્રી જગતસિંહજી તથા જોધપુર સ્ટેટના ઓફીસરો આદિ બીજા ઘણાજ પ્રતિષ્ઠિત કુટુંબો તે સમયે ત્યાં હાજર હતાં.

આપણા દેવોંશી સંતની અસંખ્ય દૈવીક ઘટનાઓ છે કે જેને આલેખવાનો આ સ્થળે પૂર્ણ અવકાશ નથી. તેઓશ્રી એક સ્થાન ઉપર વિરાજતા હોવા છતાં જુદા જુદા સ્થળોમાં શ્રદ્ધા-પૂર્ણ માનવોને દર્શન આપે છે. જીવનમુક્ત દશામાં રમણ કરતા આત્મમસ્તીના પૂજારી આધ્યાત્મિક યોગના અધિકારી મહાન પુરુષોના પવિત્ર દર્શનમાત્રથી સંસારિક વ્યાધિઓ વિરામ્યે છે અને અસાધ્ય રોગીઓના રોગ વિરામ પામે છે. જે કલ્પનામાં ન હોય તે પ્રત્યક્ષ નિહાળાય છે અને અશક્ય ઘટનાઓ શક્ય બને છે. તેઓશ્રીના અદ્ભૂત પ્રભાવથી અસંખ્ય માનવો પુન્યમાર્ગે પ્રવેશ્યાં છે. આજે વિશ્વની ચોતરફ તેઓશ્રીનો જય-ઘંટ ગાજી રહ્યો છે.

પૂજ્ય વનવાનો દાવો નહિ કરતાં પૂજક વનવાની સાચી અભિલાષા, ગુરુ વનવાનો દાવો નહિ કરતાં શિષ્ય વનવાની સાચી મનોદક્ષા, આધ્યાત્મિક શાંતિ અને જગતકલ્યાણની આર્દ્ર ભાવના તેઓશ્રીના રોમેરોમમાં ગુંજાર કરી રહી છે. તેઓશ્રી જ્યાં વિરાજે છે ત્યાં ચોથો આરોજ (સતયુગ) વર્તાવે છે. જંગલ મઠોને વિરાટનગર બને છે, અને ગામ મઠોને નગર બની જાય છે, જીંદગીમાં નિહાળ્યું ન હોય તેવા અદ્વૈત પ્રણય નિહાળાય છે, અને આનંદનોજ માગર વ્રપાય છે.

આપણા દેવાંશી સંતનાં

બોધવચનો

કંગાલમાં કંગાલ મનુષ્યમાં પણ દિવ્યતા ગુપ્તપણે બેઠેલી છે. હું અંદરને પૂજનારો છું.

વસ્તુની પીછાન કરવાનું પુસ્તકો દ્વારા થઈ શકે. પણ પુસ્તકોનું ધ્યેય તેજ આત્મજ્ઞાન. જ્ઞાનની હૃદ તે પરમપદ.

તત્ત્વને સમજ્યો નથી ત્યાં સુધી ઉપર ઉપરની વધી એકટીંગ છે.

જે સત્ય છે તે મારો ધર્મ છે. બહારની તકલીફ શી વીશાદમાં ? અંદરની શાંતિ વગર વધું નકામું છે.

વિવેકાનંદ એ પંડિત હતા. અને સ્વામી રામ એ જવર-જસ્ત આત્માર્થી હતા.

પ્રવૃત્તિમાંથી નિવૃત્તિ લ્યો. એટલે નિવૃત્તિમય પ્રવૃત્તિ કરો.

વની શકે તો તમારા જીવનથી ને છેવટે તમારા વિચારોથી વીજાને પવિત્ર કરો.

મહાત્મભાવ ! મારે જે લોહ છે તે તારી પાસે નથી અને
તું કૃપા કરીને મને આપવા માગે છે તેની મને પરવા નથી.

વિશ્વ મારું મિત્ર છે તે હું ધૈન્યો મિત્ર છું.

હું ત્યાગી છું એ માનવત્વો ત્યાગ તેજ માત્રો ત્યાગ કદી
શકાય.

શાંતિમય જીવન એજ સ્વરૂં જીવન છે. અકાન્તમાં આનંદ
છે. ઐકાર મંત્રના ધ્યાનમાં ઘરસ મુલ્ય છે.

મનુષ્યનું જીવન એવું હોય કે જેની દેવતાઓ પણ યાત્રા
કરવા આવે. એવું જીવન જીવજો.

માંગ પીધેલા મનુષ્યને જેમ છાશ પીતાં નીસો ઉતરે છે
તેમ આ સંસારમાં સંસારની ભાવનાથી સ્વરડાયેલા આત્માને
શુદ્ધ કરવા ઐકાર મંત્રના જાપની જરૂર છે. સહુ આત્માને
શુદ્ધ કરવા મથજો.

લઘુતાસે પ્રમુતા મલે પ્રમુતાસે પ્રમુ દૂર,
લઘુતા વીન પ્રમુતા નહિ લઘુતા ઘટમાં પૂર.

इंदोरना सरदार माधवराव विनायकराव किवे, एम. ए. ना हृदयोद्गारो

ज्यारे इंदोरथी अमो आवु जया माटे निकळ्या, त्यारे “टाइम्स ओफ इन्डीआ” वांचता तेमां “आवुमां महात्मा श्री शांतिविजय रहे छे अने ते दिव्य शक्ति धरावे छे. तेओ-श्रीने युरोपीयन, पारसी, जैन, मुस्लीम, हिन्दु, दरेके दरेक पूज्य माने छे.” आ प्रमाणे वांचता अमारा मनमां पण विचार आव्यो के अमारे पण तेमने मळवुं जोइए. आथी अमो पण त्यां गया, गुरुदेव शांतिविजयजीने जोया त्यारे अमोने मनमां थयुं के ए कोइ दिव्य पुरुष तो छेज. अमो कांइ पुजनीक आदर्श तरीके मानता नहिं.

पण हवे तो अमो कोइ अजब देवरत्न समज्या छीए अने जेम जेम अनुभव वधतो गयो तेम तेम अमोने प्रतीती थती गइ के ए तो कोइ अजब दिव्य पुरुष छे. ए महान पुरुषने ज्यारे आपणे जेवी जेवी भावनामां जोइए छीए तेवी तेवी रीते तेओ पोते देखाय छे. प्रथमथीज दुनियाने अंधविश्वासमां बीजा साधुओ मळेल छे एटले आपणे आवा महान देव पुरुषने ओळखी शक्या नहि. कारण के जगत आजे साधुओ माटे अविश्वास करे छे ए बात वरोवर छे; दुनियांमां डोल करनाराओ अने पांडित्य भरेली वाक् चातुर्यता वताव-नारा घणा पुरुषो साधु वेशमां जगतने भरमावे छे. अने एवा

અસાધુઓને પણ માનનારા અને પૂજનારા અંધશ્રદ્ધાલુઓ મળી જાય છે.

એમનો ઉપરનો દેખાવ તદ્દન મોઝો અને સાદો છે. જ્યાં ન્યૂની આપણને પૂર્ણ અનુભવ નહિં થાય ત્યાં સુધી એમજ લાગશે કે એ તો તદ્દન સામાની સાધારણ માણસ છે. ગુરુશ્રી શાન્તિ-વિજયજીનો ઉપરનો દેખાવ જુદો અને અંદરના ગુરુદેવ શાંતિ-વિજયજી જુદા છે. આજે દુનિયા તો ઉપરનો ડોઝ ડમાકા જોતને અંધશ્રદ્ધામાં ફસાઈ જાય છે, અને જ્યારે પાછલથી અનુભવ થાય છે ત્યારે શ્રદ્ધાહિન્ય વની જાય છે.

ગાધુનું નામ જે પવિત્ર છે એ નામથી પોતે કાંઈ પવિત્ર થતાં નથી. ધારો કે કોઈનું નામ રામ, કૃષ્ણ, શીખવ, જરથોસ્ત, મહામદ, અને કોઈનું નામ ઇશુ છે. હવે એવાં નામ ધારણ કરનારી માંદ પોતે તેવા મહાન પુરુષ થઈ શકતા નથી. ધારો કે તમામ ગાધુઓના દેવજ પુજનીક ગણાતા હોય તો પછી તમામના જેમ ગજારાણી થાય છે તેવીજ રીતે તેમજ વકરાના રાજા જે રુ જાણે ચઢાવવાથી કાંઈ વકરો સિંહ થતો નથી તેવીજ રીતે પિત્ત જેવો જીવ વઠવાન હોય તોજ સ્વરેસ્વરો સિંહ થતા રહે છે. ધારો કે નાટકમાં એક શ્રીમંત માણસ જ્યારે પાતળા કપડાં પહેરે છે ત્યારે માન્યતા માળમ થાય છે; તેથી તે પાતળા કપડાં પહેર્યા ન વહેવાય તેવીજ રીતે દુનિયાના ધર્મી-વર્તમાન સમયના સત્ત્વ વળાંકી જાય્યા હોત તો આજે દુનિયા

મુક્તિપુરી વની હોત અને દુનિયાનાં મહાન પુરુષોને ઓઝાવ્યા હોત. એ મહાન આત્માઓને ઓઝાવવા માટે પણ મહાન વિચારક થવાની જરૂર છે.

જો એ મહાન પુરુષના આશિર્વાદ મળે તો દુનિયાના મોટા મોટા નામી ડોક્ટરોએ પણ જેને માટે આશા છોડાવી દીધી હતી, તથા જ્યોતિષોએ પણ જેને માટે હાથ ધરેલા નંજાવ્યા હતા, તેવાઓ પણ એમના આશિર્વાદ વડે સારા થઈ ગયા છે. જેને આપણે સાધુ કહીએ, જેના દર્શન વડે આપણું પાપ નષ્ટ થઈ જાય, એ સાધુતા કાંઈ જુદીજ વસ્તુ છે. ગુરુદેવ શાન્તિ-વિજયજીને તો વધા ઓઝાવે છે પણ આપણી કાંઈ મહાન પુન્યાઈ હશે તોજ અંદરના ગુરુદેવ શાન્તિવિજયજીને ઓઝાવી શકીશું. તેજ દિવસે આપણે આશિર્વાદ સ્વરેસ્વરો મેળવ્યો કહેવાશે. વિશેષ શું કહું? એમનો આશિર્વાદ એટલો વધો વઝવાન છે કે જે કેસને માટે દરેકે દરેક માણસોએ આશા છોડી દીધી હતી તેનો મહાન રોગ પણ મુક્ત થયો, એ મારો પોતાનો સુદ અનુભવ છે.

હું તો દુનિયાના મહાન યોગેશ્વર તેમને સમજું છું. અહાહા! દુનિયામાં આજે એવા દેવરત્ન છે, જેને કોઈ ઓઝાવી શક્યા નથી. કારણ કે એમની પાસે સિંહ અને વાઘ જેવા ઝૂર જનાવરો પણ પાછેલા જનાવરોની સાફફ આવી બેસી જાય છે. એવા મહાન પુરુષનો મેટો થવો એ કાંઈ સાધારણ વાત નથી. એકવાર તો દરેકે દરેક મનુષ્યે જરૂર એમનાં દર્શન

કરવાં જોઈએ, એવી મારી દરેકે દરેકને મલમળ છે. એમનો જે માર્ગ છે તે સત્ય છે. મારું તે સત્ય નહિં પણ સત્ય તેજ મારું છે એવો ગુરુદેવનો દરેકને એકસરખો ઉપદેશ છે. ગુરુદેવ પોતે જાતે આહિર (ધનિય) કુળમાં જન્મેલા અને દરેકે દરેક પ્રાણી ઉપર સમભાવના રાખવી એવો એઓશ્રીનો ઉપદેશ છે અને વિશ્વતું કલ્યાણ થાઓ એવી શાવના છે.

આચાર્ય શ્રી વિજયકેસરસૂરીજીના

અમદાવાદમાં અંતિમ ઉદ્ગારો

“ વૃહત્ જીવનપ્રમા તથા આત્મોન્નતિકારક વચનામૃતો ”
નામના પુસ્તકના ૩૫૨ મા પાનામાંથી ટુંક સાર.

પાંચમી સવાર થઈ ગઈ, શાહા વંધ થઈ ગયા હતા. પોતે પોતાના મહાવાયને જળાવ્યું કે આવુથી યોગીરાજ શ્રી વિજય-નાંતિહરીશ્વરજી મહારાજ આવીને મને મળી ગયા, અને તેઓએ કહ્યું છે કે હવે જવાની તૈયારી કરી લ્યો. પ્રથમ મેં તેઓને પદ સમ્મય કહ્યું હતું કે મારા અંત સમયે મારી સ્તુતિ લેજો.

તપસ્વી મુનિશ્રી નિશીરિલાલજીના

આન્તરિક ઉદ્ગારો

સ્થાનકવાસી જૈન (પાશ્વિક) અમદાવાદ તા. ૧૧-૧-૩૭
ના અંકમાંથી.

૨૫૬ મા ઉપવાસની રાત્રે મને એક દિવ્ય પ્રકાશ દેખાયો. તેમાં આવુવાળા યોગીરાજ આચાર્યશ્રી વિજયશાંતિ-સૂરીશ્વરજી મહારાજનાં દર્શન થયાં. તેમણે આદેશ આપ્યો કે તમારી હઠ છોડી દઈ પારણુ કરો. આથી પૂર્ણ શ્રદ્ધા થઈ કે ગુરુદેવનો જે હુકમ છે તેનો કુદરત સાથે સંબંધ છે.

પ્રથમ જ્યારે આવુથી તારદ્વારા તે યોગીરાજ ગુરુદેવે પારણુ કરવાની આજ્ઞા કરી, ત્યારે હું એક વિશ્વપ્રેમી મહાપુરુષ તરિકેની શ્રદ્ધાથી પર હતો. જ્યારે હું તેમની પાસે રહ્યો તેમના સમાગમમાં આવ્યો ત્યારે પણ મને સંપૂર્ણ શ્રદ્ધા ન હતી અને હું એમ સમજતો કે તેમનો અને મારો ધર્મ જુદો છે. તેમજ વીજી અનેક શંકાઓ સાથે કેટલાક માણસો તેમની વિરુદ્ધ બોલતા હોવાથી તે પુરુષની યથાર્થતાની મને પુરેપુરી શ્રદ્ધા ન હતી.

પરંતુ ૨૫૬ મા ઉપવાસે મને તેમનો ભાસ અને પ્રકાશ થવાથી મારો તેમના પ્રત્યે જગતના મહાત્મા પુરુષો પૈકીના એક હોવાનો વિશ્વાસ સ્થાપિત થયો, અને તેથી તેમની આજ્ઞાને કુદરતી પ્રેરણા સમજી મેં પારણુ કર્યું છે.

દિલ્હીના સ્ટેટસમેન પત્રના તા. ૭-૧-૩૬ ના અંકમાંના અંગ્રેજી લેખાણ ઉપરથી ગુજરાતી ભાષાંતર.

एक अर्वाचीन चमत्कारीक योगी

હીઝ હોલીનેસ યોગીરાજ, જગતગુરુ, યુગપ્રધાન, આચાર્ય નમ્રાટ શ્રી વિજયશાંતિમૃરીશ્વરજી મહારાજ મારવાડમાં ચરમ્બતીના અરણ્યમાં ત્રિરાજે છે. પ્રથમ તે જગ્યા એક વેરાન જંગલરૂપ હતી. પરંતુ ગુરુદર્શનાભિલાષી હરેક કોમના માણસો આવવાથી એ સ્થાન ભરપુર શહેર જેવું લાગે છે.

એક ધનદાન વેપારીએ એ સ્થાનમાં જમણ કર્યું હતું જેમાં એક તજાર માનવના ચોરાકની સગવડ કરી હતી. પરંતુ ગુરુદેવના ઢગન માટે માંજ મુશ્કેલીમાં પાંચેક હજાર માણસ આવી જવાથી ચાર્વવાહકો સુંઝવણમાં પડ્યા. પરંતુ ગુરુદેવના આશિર્વાદથી તમામ માનવો ભોજન કરી શક્યા અને પછીથી જોતાં પાંચમો માણસ ત્રુ જન્મે નેટલો ચોરાક વધી પડ્યો હતો.

અગત્ય પંચ (અઠવાડીક) અમદાવાદ તા. ૬-૧-૩૬ના અંકમાં એ "ચમત્કારીક જૈન યોગી" શીર્ષક હેઠળ આ ચમત્કારનું વર્ણન પ્રસિદ્ધ થયું છે.

अहिंसानो पडह

वसंत तिलका

जय घोषणा गजावी हिंसा बचावा
संयम वीणा बजावी हिंसा बचावा
साधुत्वता दिपावी हिंसा बचावा
हाकल करी जगतमां हिंसा बचावा

अहिंसाना अपूर्व सिद्धांतने उज्ज्वल बनाववानी धगशमां
आपणा देवांशी संते जीवन नैयांने आगळ धपावतां विश्व
प्रेमना अमोला उपदेशने व्रषावतां जाती अने भेदभाव बगर
जेवा के युरोपियन पारसी वैष्णव आदि हरेक कोमना मानवो
तथा राजा महाराजाओ आपणा देवांशी संतनी प्रतिभा श्रवण
करी चरणोमां झूकवा लाग्या. अने दिनप्रतिदिन आत्मकमळ
खीलतां खीलतां चारे दिशामां अहिंसानो ध्वनि गाजी उठयो.

जोधपुर प्रदेशमां जसवंतपुरा करीने गाम आवेलुं छे. ज्या
सुदा नामनो पहाड छे. संवत १९७३नी सालना चातुर्मासमां
आपणा देवांशी संत ए सुदाना पहाडमां विराजता हता, सुदाना
पहाड उपर एक चामुंडा देवीनु मशहुर मंदिर आवेलुं छे.
जोधपुर इलाकामां ए मंदिरनी प्रतिभा अद्वितीय मनाय छे.
दशेरा अने नवरात्रीना तहेवारमां ए देवीना मंदिरे धर्मना

વઢાને મુંગા પ્રાણીઓનો ભોગ અવાતો હતો. અને ઘણાજ અઘોળ પ્રાણીઓની હિંસા થતી હતી. તે હિંસા આપણા દેવાંશી સંતના અદ્વૈત પ્રભાવથી પૂજારી વિગેરેએ વંધ કરી હતી.

માર્કેડ કાપિના આશ્રમની આસપાસના અરણ્યોમાં એવો જંગલી ધાનવલસુદ્ધ વસે છે કે જેઓને મીઠા અને મેળા તરિકે ઓઝવવામાં આવે છે. તે જાત એટલી વધી અજ્ઞાન અને જંગલી છે કે નાત્ર કપડાંની સ્વાતર પણ માનવનો સંહાર કરી નાખે. જ્યાં જ્યાં જ્ઞાતિમાં પણ આપણા દેવાંશી સંતે પોતાના દિવ્ય પ્રભાવની જ્ઞાંતી આપી અસંખ્ય જીવાત્માઓને મદ્યપાનથી વિમુક્ત કરવાથી તેઓના વાઝકોને સન્માર્ગે મેરવા માર્કેડ કાપિના આશ્રમની તત્કાલ આવેલા શ્રી સરસ્વતિના સ્થાનમાં વિદ્યા-શક્તિ પુરુષ પુત્રનામાં આવ્યું છે. જ્યાં એ મીઠા અને મેળા તે જ જાતના વાઝકોને વિદ્યાદાન આપવામાં આવે છે.

જેમકે ઈસના પૂરીચાર્યો અને તેઓના સિદ્ધાન્તો સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે અદ્વૈત એ જગતનો મુખ્ય ધર્મ છે. જેવી રીતે સરસ્વતી સ્વામીને આશુચે જીવન અદ્વિતના પંથે ચલાવ્યું હતું તેવી જ રીતે આપણા દેવાંશી મંત્રે પણ અદ્વિતની વિજય-પ્રતિષ્ઠાને હંમેશા જાગૃત અર્પવ મદ્યમત ડઠાવી છે. અને આપણને જીવન મધ્યમ મત પ્રતિષ્ઠા આપવાની રહ્યા છે.

જ્યાં ૧૯૮૮ ની સાલમાં આપણા દેવાંશી મંત્ર આવું સ્થાન આવેલ દેવાંશીની સ્મૃતિય તિર્થભૂમિમાં વિરાજતા

દતા, ચાતુર્માસનો કાઢ નિર્ગમન કરતાં આસો માસ અને દશે-
રાનો તહેવાર નજીક આવતાં અદ્વૈત ભાવનાએ પ્રેરાયા. દશેરાના
તહેવારમાં ધર્મના બ્લાને દેવીના મંદિરોમાં અજ્ઞાન લોકો મુંગા
પ્રાણીઓની હિંસા કરે છે, તેને વનતી ત્વરાએ અટકાવી
અહિંસાના અવર્ણનિય સિદ્ધાંતનો વધુ પ્રકાશ ફાલકાવવા દિવ્ય
સંકલ્પે જીવન નિશ્ચય પ્રદર્શિત કર્યો.

જોધપુર જિલ્લાકામાં આવાં દેવી મંદિરો અને માવડીઓના
નામથી ઓઝસ્વાતાં વળાજ સ્થાનો છે કે જ્યાં વધુ પ્રમાણમાં
મુંગા પ્રાણીઓનાં વહીવટ અર્પાય છે.

દશેરા તહેવાર નિમિત્તે થતી હિંસાને વંધ કરાવવા આપણા
દેવોંશી સંતે હિંદુધર્મના દેશી રજનાડાઓમાં તાર દ્વારા પોતાનાં
દિવ્ય સંદેશ પહોંચાડ્યો. આ દિવ્ય સંદેશનો સ્વીકાર કરી
કેટલાક રાજવીઓએ કાયમને માટે અને કેટલાકે અમુક
સમયને માટે હિંસા વંધ કરવા પોતપોતાના સ્ટેટમાં વ્યવસ્થા
કરી, અને તે શુભ સમાચારના તાર તથા પત્રોથી પ્રત્યુત્તર
પાઠવ્યા. કે જેનું સ્પષ્ટ આલેખન આ નીચે કર્યું છે.

તા. ૪-૧૦-૩૨

ભાવનગર (કાઠીયાવાડ) મહારાજા સાહેવનો તાર
“આપની આજ્ઞા પ્રમાણે હિંસા વંધ કરી છે.”

જોધપુરના નરપતિસિંહજી સાહેવનાં તાર “હુકમ માટે
મહારાજા સાહેવ પાસે તાર મુકું છું.”

रोहीत ठाकोर-साहेब दलपतसिंहजी चीफ कमान्डींग
ओफीसर जोधपुरनो तार “हिंसा बंध.”

मालीया स्टेट ठाकोर साहेबनो तार “हिंसा बंध.”

ब्रोल स्टेट दरबार साहेबनो तार “हिंसा बंध.”

पाटरी स्टेट दरबार साहेबनो तार “हिंसा बंध.”

इंदोर स्टेट महाराजा साहेबनो तार “हिंसा बंध.”

जोबनेर (जैपुर) ठाकोर साहेब नरेन्द्रसिंहजी अने स्टेट
प्राउन्सियल क्वैरीनेटनो तार “हिंसा बंध करी.”

चाणाद ठाकोर साहेबनो पत्र, “करवा गामसां किरवा
धीन्ना ग्यान उपर हजारो पशुओलु बळीदान अपातुं हतुं ते
लंग मरु, अने दमोरा तथा नवरात्रीए थती हिंसा पण बंध
करी ले.”

सिख राजा साहेबाजीनो पत्र तमाम ग्राणी मात्रकी हिंसा
व. १०१ जं प्राप्तीकी विना करे उनके रु. ५१) दंड और
जेल सामग्री मजा.

राज राजा साहेब सिखर तम्फनो पत्र “हिंसा बंध.”

देवगढ़ बारील स्टेट महाराजा साहेबनो पत्र “हिंसा बंध.”

बारा स्टेट दुर्रोज साहेबनो पत्र “हिंसा बंध.”

जोधपुर स्टेट दुर्रोज साहेबनो तार “हिंसा बंध.”

जोधपुर स्टेट महाराजा साहेबनो तार “हिंसा बंध.”

વડીયા સ્ટેટ, દરવાર સાહેવનો તાર “હિંસા વંધ.”
 થાળા દેવલી સ્ટેટ, દરવાર સાહેવનો તાર “હિંસા વંધ.”
 વાંકાનેર સ્ટેટ મહારાજા સાહેવનો તાર “હિંસા વંધ.”
 ધ્રાંગધ્રા સ્ટેટ મહારાજા સાહેવનો તાર “હિંસા વંધ.”
 ધોલપુર સ્ટેટ મહારાજા સાહેવનો તાર “હિંસા વંધ.”
 સાયલા સ્ટેટ ઠાકોર સાહેવનો તાર “હિંસા વંધ.”
 પેથાપુર સ્ટેટ ઠાકોર સાહેવનો તાર “હિંસા વંધ.”
 લુણાવાડા સ્ટેટ મહારાજા સાહેવનો તાર “હિંસા વંધ.”
 છોટા ઉદેપુર મહારાજા સાહેવનો તાર “હિંસા વંધ.”
 કાલન્દ્રી ઠાકોર સાહેવનો તાર “દશેરા અને નવરાત્રી
 થતી હિંસા વંધ.”

શુહાલા ઠાકોર સાહેવનો પત્ર “હિંસા વંધ ક્રિયા.”
 સિતામઢ સ્ટેટ મહારાજા સાહેવનો પત્ર “હિંસા વંધ.”
 ગ્વાલીયર સ્ટેટ મહારાજા સાહેવનો સંદેશો “હિંસા વંધ.”
 રાજપીપલા સ્ટેટ મહારાજા સાહેવનો પત્ર “હિંસા વંધ.”

તા. ૬-૧૦-૩૨

નાના સ્ટેટ ઠાકોર સાહેવનો પત્ર “હિંસા વંધ ક્રિયા.”
 વાંસદા સ્ટેટ મહારાજા સાહેવનો પત્ર “હિંસા વંધ.”

તા. ૭-૧૦-૩૨

જુજાવાર નહારસિંહ સાહેવનો તાર “હિંસા વંધ.”

તા. ૮-૧૦-૩૨

રીવા સ્ટેટ મહારાજા સાહેવનો તાર “હિંસા વંધ.”

જામ્નુઆ સ્ટેટ (માલવા) દરબાર સાહેબનો તાર “ આ
વર્ષમાં દિવ્યા વંધ અને મવિપ્ય માટે પણ વિચારીશ. ”

ઘાઘ સ્ટેટ મહારાજા સાહેબનો તાર “ હિંસા વંધ. ”

ધામોનર ટિકાણા (માલવા) ઠાકોર સાહેબનો પત્ર “ હિંસા
વંધ ક્રિયા. ”

ધોળગઢ ઠાકોર સાહેબ રાય વહાદુર ચૈનસિંહજીનો પત્ર
“ દિવ્યા વંધ. ”

તા ૧-૧૦-૩૨

ધોળગઢ સ્ટેટ મહારાજા સાહેબનો પત્ર “ હિંસા વંધ. ”

ધાંધીનાળા ઠાકોર સાહેબનો પત્ર “ હિંસા વંધ. ”

તા ૧૦-૧૦-૩૨

ધોળગઢ સ્ટેટ મહારાજા સાહેબનો તાર “ હિંસા વંધ. ”

ધોળગઢ સ્ટેટ મહારાજા સાહેબનો તાર “ દશેરાએ થતી
વિધિઓ જાણી. ”

તા ૧૦-૧૦-૩૨

ધોળગઢ સ્ટેટ મહારાજા સાહેબનો પત્ર “ હિંસા વંધ. ”

તા ૧૦-૧૦-૩૨

ધોળગઢ સ્ટેટ મહારાજા સાહેબનો પત્ર “ કુછ વંદ ઓર
સંવિધાન જાણી લે. ”

દરબાર સાહેબનો તાર

ધોળગઢ સ્ટેટ મહારાજા સાહેબનો તાર “ દશેરાને દિવસે
જે કાંઈ પણ કામ કરી લે તે વંદ કરી છે. ”

શિરોહી સ્ટેટ મહારાજા સાહેબે દશેરા, નવરાત્રી તથા વીજા કેટલાક દિવસો માટે હિંસા વંધ કરી છે.

ચાસોર પુડાળા જિલ્લા જોધપુરના લગભગ પાંચસો ગામોના જાગીરદારોએ ઠરાવ કર્યો છે કે “ નવરાત્રી તથા દશેરાના તહેવારોમાં કે કોઈપણ દિવસોમાં તેઓ જીવહિંસા કરશે નહિં તેમજ પ્રતિવંધ કરશે. તે ઉપરાંત દારુ માંસ તથા ગાંજાનો પણ સર્વદા ત્યાગ કરશે. અફીણ યાવાલાઝાઓને ઓછું કરવા સમજાવશે તેમજ નવા કોઈ યાતાં ન શીખે એવી વ્યવસ્થા કરશે.

દીગોર દેવડા (જસવંતપુરા) પરગણાના વાવન ગામના લોકોએ સંદેશો મોકલ્યો છે કે “ તે ગામોમાં દારુ તથા જીવહિંસાનો પ્રવંધ કર્યો છે.

રોલ પ્રગણાના સરદારે દારુનો ત્યાગ કર્યો છે તેમજ ઢેઢ જેવી જ્ઞાતીના સર્વ લોકોએ દારુ તથા જીવહિંસાનો ત્યાગ કર્યો છે.

વેટરનરી હોસ્પીટલ

માઉન્ટ આલુમાં પ્રવેશતાં પ્રથમજ મોસ્વરે આ હોસ્પીટલ આવેલી છે. કે જે, ગુરુદેવ ભગવંત શ્રી વિજયશાંતિસૂરીશ્વરજી એનીમલ હોસ્પીટલ તરીકે વિખ્યાત છે. આપણા દેવાંશી સંતનુજ એ સ્મરણચિન્હ છે. વેટરનરી હોસ્પીટલમાં અશક્ત જાનવરોની સેવા કરવામાં આવે છે. જેની દેખરેખ યુરોપિયન છેડી મીસીસ રાઈવર્સ રાઈટ Mrs. Rivers Wright તરફથી

राखवामां आवे छे. अने दर साल एना अंग्रेजी अने हिन्दी अहेवाल प्रकाशित करवामां आवे छे. आ होस्पिटलनी जग्या ते समयना राजपुतानाना मानवंता एजन्ट दु धी गवर्नर जनरल सर ओगील्वे साहेब Sir Ogilvie K. C. I. E., C S. I., जेओ आपणा देवांशी संतना परम भक्त हता तेओए कायमना पढ़े होस्पिटलने अर्पण करेली छे अने आवु प्रदेशने माटे तेओ साहेब तरफथी एवं फरमान प्रसिद्ध करवामां आवेलुं छे के “कोई पण जानवरने मारवुं के गोलीथी ठार करवुं नहि: तेयज जेरनी पीचकारी पण नहि आपतां वेटरनरी होस्पिटलमां मोकली आपवुं.”

‘वीर सन्देश’ पत्र १६ मी डिसेम्बर १९३८ ना अंकमांथी

श्री योगिराजका अपूर्व चमत्कार

जीवदयाका महान कार्य कीया.

जोधपुर राज्यके वाली परगने में तखतगढसे एक कोस पर दीपीया नामक गास है. वहां एक वीरके स्थान पर प्रति-वर्ष ५०० बकरोंका बध होता था. इस हिंसाको रोकनेके लिये गुढावालोतराक्षी जीवदया मंडली तथा तखतगढके जीवदया मेसी बहुत कुछ प्रयत्न कर रहे थे, परंतु उन्हें सफलता प्राप्त नहीं हुईथी.

भावी योग्यसे जगतगुरु परम योगीश्वर श्री १००८ श्रीमद विजयशान्तिसूरिश्वरजी महाराज ता. ६ दिसम्बर १९३८ को तखतगढ से विहार करते हुए लगभग ४ बजे बीटीया गांव पधारे. भोपेने यह बात सुन ली थी कि गुरुदेव इस रास्तेसे पधारने वाले हैं. और वे जब आवेंगे तब मुझको जीववध रोकनेका उपदेश देंगे. इस भयसे वह भोपा पहिले ही वहां से भाग कर दो कोस दूर दूसरे ग्राममें चला गया. गुरुदेवको मालूम हुआ कि भोपा यहां नहीं है. तब उन्होंने दो मिनिट ठहर कर बीर के स्थान पर द्रष्टी डाली और विहार कर वोंकली पधार गये.

रातको उक्त बीरने भोपाको 'स्वप्न' देकर कहा कि "गुरुदेवने पधार कर अपने ग्रामको पवित्र किया है और मैं अब उनका शिष्य हो चुका हूं, इस लिये आजसे जीववध नहीं चाहता हूं. तू श्री गुरुदेव के पास जा और मेरी आज्ञा-नुसार जीववध नहीं करनेका गुरुदेवसे नियम ले कर आ." उसी रात स्वप्नमें भोपाको गुरुदेवने भी दर्शन दिये जिससे उसको द्रढ विश्वास हो गया.

ता. ११-१२-३८ तदनुसार मिति पौष कृष्ण ५ रविवार की दो पहरके ३ बजे सैंकड़ों विदेशी यात्रीओ तथा वोंकली संघ के समस्त भोपा आया और विनयपूर्वक नमस्कार करके सब सत्य (स्वप्न आदि का होना) हाल कह सुनाया.

गुरुदेवने भी उसको ललयातुनार उपदेश दिया. उन्होंने मन कर भोपाने यह नियम लिया कि “आज ने जे बीन्ने गगन पर या कहीं भी जीववध न करुंगा.” इसके बाद उाने गुरुदेवसे तथा श्रीसंघसे अर्ज किया कि उस वीर के गगन पर कबूतरोंको दाना डलवानेके लिये अन्नका प्रबंध लेना चाहिए उस पर गुरुदेव के उपदेशानुसार तखतगढ़ न नौकरी संतने इनकी व्यवस्था करनेका भार अपने उपर ले लिया.

जैन समाज का सद्भाग्य समझना चाहिये कि ऐसे प्रभाविक आचार्य विद्यमान हैं और अपनी उच्छा नात्रमे बडे बडे धार्मिक कार्य कर रहे हैं. प्रतिवर्ष होने वाले ५०० बकरों का वध आपके प्रतापसे रुकनेका समाचार सुनकर किम दिया प्रेमी का हृदय हर्षसे प्रफुल्लित न हो जायगा? अधिष्ठात्यक देव से प्रार्थना है कि योगिराज दीर्घजीवी हों और अधिक से अधिक अहिंसा धर्मका प्रचार करते हुए जैन धर्मका डंका बजावें.

डंको बजाव्यो विश्वमां	हिंसा बचावा त्हे प्रभो
जगव्या खरेखर राजवी	हिंसा बचावा त्हे प्रभो
हाकल करी आ विश्वमां	हिंसा बचावा त्हे प्रभो
मेणा अने भील जातीनां	मानव बुझायां त्हे प्रभो

“ अनिर्वचनीयम् प्रेम्नः स्वरूपम् सूक्तास्वादनवत् ”
प्रेमका वर्णन करना अशक्य है. सर्व जीवोंपर प्रेम रखो.

आपणा देवांशी संते बोधेलो सदुपदेश-विश्वप्रेम

श्री दशवैकालिक सूत्रके पहिले अध्ययनमें लिखा है
“ धम्मो मंगलं मुक्तिं अहिंसा ॥ ” जीस धर्म में अहिंसा
आदि प्रधान है वह धर्म सर्व धर्मोंमें मंगल और शिरोमणि है.

“ दुर्गतौ पतताम् प्राणिनाम् धारयति इति धर्मः ॥ ”
दुर्गति में गिरते हुए प्राणीओंकी रक्षा करता है वही धर्म है.

भगवान् बुद्ध कहते हैं—आलस्य त्यागो, धर्मका आश्रय
करो. धर्मका आचरण करनेसे इसलोक तथा परलोक में सुखी
होते हैं. जीसको मेरी सेवा करना हो वह रोगियोंकी सेवा करें.

“ सेवा धर्मो परम गहनो योगीनामप्यगम्यः ॥ ”

रघुवंश में अधिकार आता है कि राजा दिलीपने अपने
प्राणों की भी परवा न करते हुए गायों की सेवा की थी.
श्री कृष्णजीने भी गायों की सेवा की थी.

वराहपुराण में लिखा है कि “ नन्दनैव गोपः ॥ ”

भारतका अन्नय खजाना पशु है जिनके पर सारा संसार निर्भर है. पशुओंकी सेवा करना मनुष्यका परम कर्तव्य है. वेदान्त में कहा है:-

ब्रह्मचर्यं तपः सत्यं मनुक्रोश क्षमा धृतिः ।

सनातनस्य धर्मस्य मूलमेतद् दुरासदम् ॥

ब्रह्मचर्य, तप, सत्य, दया, क्षमा और धैर्य यही सनातन धर्मके द्वाप्राप्त्य मूल हैं.

जो मनुष्य सर्व प्राणीओंको अपने आत्मा के समान जानता है अर्थात् जिसने आश्रयका द्वार बंध कर दिया है और संवर भावमें रहता है उसको पापकर्मका बंध नहीं होता.

“सर्वे जीवाणि ईच्छन्ति जीविओ न मरीजिओ ॥”

(दशवैकालिकसूत्र अध्याय ४था गाथा ९मी)

सर्व जीवोंको अपना जीवन प्रिय लगता है. परंतु मरण की कोई चाहना नहीं करता है इस लिये हिंसाका त्याग करना चाहिए.

पहिले हिंसा किसे कहते हैं उसे संपूर्णतया समजना चाहिए. “हन् हिंसायाम्” हन धातुसे हिंसा शब्द बना. उसका अर्थ हनन करना अर्थात् मारना होता है वह हिंसा तीन प्रकारसे होती है. “मनसकेण, वायसकेण, कायसकेण,” मनसे वचनसे और कायासे. किसीका मन दुःखाना, बुरा चिंतवन करना, कठोर वचन बोलना, अपने निमित्तसे दूसरों को क्लेश कराना यह सब “भावहिंसा” है. शरीरसे किसीको तकलीफ देना, शस्त्रादिसे घात करना तथा प्रमाद के योगसे जीवका घात होना यह सब “द्रव्यहिंसा” है. जो क्रोध करता है वह बड़ा भारी हिंसक है. क्रोधसे कषाय बढ़ता है. कषायका अर्थ संसारको आगमन देना. संसारचक्रमें परिभ्रमण कराने वाला ही कषाय है.

उपदेश तरंगिणि में कहा है:—

न गाम्बरत्वेन सिताम्बरत्वे न तर्कशास्त्रे न च तत्त्ववादे ।
न पक्षसेवा श्रमणेन मुक्तिः कषाय मुक्तो किल मुक्तिरेव ॥

न दिगम्बर अवस्थामें मोक्ष है और न श्वेताम्बर अवस्थामें;
न तर्कवादमें या तत्त्वशास्त्रमें मोक्ष है; किन्तु कषायसे मुक्त
होना ही मोक्ष है.

श्री गांतिनाथ प्रभुने अपने दशमें भव मेघरथ राजाके
भयमें कट्टरको बचाया था. उसकी रक्षाके लिये अपने
प्राणोंकी भी दग्यार न की. इसी जीवरक्षाके प्रतापसे वह
पृथ्वी भूममें तीर्थकर और चक्रवर्ति हुए.

भगवतीमें अधिकार आया है “जयणा धम्मस्स जननी”
आत्मा धर्मकी जननी है. “अहिंसा लक्खणो धम्मो” अहिंसा
धर्मका लक्षण है.

“अप्य इदंमि न्दमंमि मेव” है आत्मा तू दूसरोंको
तपता है अपने तूहि तपता है. (आचारान्गमूत्र के शीतोष्ण
अध्याय)

“अपि इदं दुःखं मदनं कर्त्तुं, और जीवहिंसा न
कर्त्तुं, इति धर्मो” है तपस्याका समस्त मार्ग है.”

अहिंसा धर्मके श्रेष्ठ है हिंसा के पीछे सब तरहका पाप
है. “अहिंसां विवर्जयित्वा.”

महाकवि तुलसीदासजी कहते हैं:-

दया धर्मका मूल है, पापमूल अभिमान;
तुलसी दया न छांडीए, जवलन घटमें प्रान.

जब पहिले स्वदया होगी तब परदया होगी. जीसको धर्म
प्रति प्रेम है वह आत्मा ऐसा होना चाहिए.

“सर्व प्राणिषुः बन्धुभूतः स्यात् । क्रुद्धानामनुनेता । भीता
नामाश्वासयिता । दीनानामभ्युपपत्ता । सत्य सन्धः परपुरुष
वचन सहिष्णुः । अमर्षन्तः परस्मिन्गुणदर्शी । रणद्वेष हेतूनां
हन्ता ॥”

सर्व प्राणिओंसे भ्रातृभाव रखनेवाला, क्रोधियोंको
शान्त करनेवाला, भयभीतोंको धीरज देनेवाला, दीनोंकी
रक्षा करनेवाला, सत्य प्रतिज्ञावाला, औरोंके कटुवचनोंको
सहन करनेवाला, क्रोधको जीतनेवाला, शांतिके गुणोंको
प्रगट करनेवाला, रागद्वेष जिनसे उत्पन्न हो उन कारणोंको
जीतनेवाला होना चाहिए.

औरभी कहा है:-

“हिंसास्तेयान्यथा कामं पैशुन्यं परुषानृते संभिन्नालाप
व्यापाद मभिध्या दग्विपर्ययम् पापं कर्मेति दशधा कायवाङ्
मनासस्त्यजेत् ॥”

हिंसा चोरी और अन्याय ये तीनों देहके पाप हैं. जुगली
कठोर बोलना, असत्य बोलना और अनर्थ बोलना ये चार वाणी

के पाप है, प्राणीओंको मारनेका चिंतन करना, परगुणको न सहना और नास्तित्वा यह तीन मानसिक पाप है, कायिक, वाचिक और मानसिक ये दश प्रकारके पापोंको त्याग दें।

“ अपकार परेऽपि स्यादुपकारः परः पुमान् ।

आत्मसत्सकलान्पश्येद् वेरिणो दूरतो वसेत् ॥ ”

जो अपने साथ बुराई करे परंतु आप उनके साथ भलाई करे और सर्व प्राणीओंको अपने आत्मा समान देखे,

गीतामें श्री कृष्ण अर्जुनसे कहते हैं:—

आत्मौपम्येन सर्वत्र समं पश्यति योऽर्जुन ॥

हे अर्जुन, जो सब प्राणीओंको अपनी आत्माके समान देखता है वही परमात्माका भक्त है,

महर्षि व्यासजी कहते हैं:—

अष्टादश पुराणेषु व्यासस्य वचन द्वयम् ।

परोपकार पुण्याय पापाय परपीडनम् ॥

अष्टादश पुराणोंका यही सार है कि परोपकार करना हमारे लिये कोई पुण्य नहीं है, और दूसरोंको दुःख देना हमारे लिये कोई पाप नहीं है,

हरेक धर्मशास्त्रोंमें अहिंसा

वेद वाक्य “ माहिंसी पुन्यं जगत् ” किसी भी प्राणीकी हानि न कर,

भगवान बुद्धदेव का फरमान:—

Do to others which ye would have them do to you. Kill not. Cause no death.

जो व्यवहार आप दूसरोंसे अपने प्रति चाहते हैं, वैसा ही व्यवहार आप उनके साथ करो. किसीको मत मारो. किसीकी हत्या मत करो.

जरथोस्ती धर्ममें अहिंसा:—

जरथोस्ती धर्ममें पैगंबर साहिवका फरमान है कि “खास करके प्राणीओंकी रक्षा करना” ‘पशुओंकी कतल करना’ यह “अहुर मझ्द” ‘बुरा बतलाता है.’

और भी कहा है:—

जो सबसे अच्छे प्रकारकी जींदगी गुजारनेसे लोगोंको अटकाते हैं और जो पशुओंको मारनेकी खुशखुशाल सिफारिश करते हैं उनको ‘अहुर मझ्द’ बुरा समजाता है. (गाथा ३२-३३).

सज्जनो विचारों कि एक मेनाने किसी शेठके वहां रोटी खाई थी और समय आया तब उस शेठकी रक्षाके लिये उसने अपना प्राण दे दिया. तो गाय आदि पशु जो अपनेको घी दूध आदि देते हैं तो उनका तो अपने पर कितना उपकार है? इसका खयाल अवश्य करना चाहिए. प्राणिमात्रकी रक्षा करना मनुष्यका परम धर्म है.

मुसलमानोंके शास्त्र क्या कहते हैं:—

खुदाने तो पहलेसे ही फरमान किया है कि तमाम जीवों पर रहीम करो. कुरान शरीफ की शुरुआतमें अल्लाताला खुदा के विशेषण “रहीम” दिया गया है.

“भीस्मल्लाह रहीमान्नुर रहीम” इस प्रकार मंगला चरण के बाद कहा गया है कि सर्व जीवात्माओं पर रहीम करो. “कुराने शरीफमें सुराने आममें” लिखा है कि “जो पशु पृथ्वी पर चलते हैं और जो पक्षी हवामें उड़ते हैं व कोई दूसरे नहीं है. वे भी अपनी तरह जीवात्मा है.” अर्थात् उनको भी अपना जीवन प्रिय लगता है.

“लातो आजे बोखलकुला” हे मोहंमद दुनियाको विश्वास दे दे कि अल्लाकी दुनियाको कोई नहीं सतावे. अब देखनेका यह है अल्लाके संतान कोन है? क्या हिन्दू अल्लाके संतान नहीं? अगर मुसलमान ही अल्लाके संतान है तो फिर अल्ला पक्षपाती कहलाएगा. जब कि वह सबका मालिक है तो फिर हिन्दू मुसलिम पशुपक्षी सर्व उनके संतान हैं.

जहां हृदय दयासे भर जाता है वहां दूसरों के प्रति-हिंसाका भाव हृदयमें रहता ही नहीं.

महर्षि शाण्डिल्यने अपने सूत्रों में कहा है:—

“अनिर्वचनीयम् प्रेम्नः स्वरूपम् सूकास्वादनवत्” प्रेमका वर्णन करना अशक्य है. सर्व जीवोंपर प्रेम रखो.

ख्रिस्ती धर्ममें भी अहिंसा का उल्लेखः—

लॉर्ड इसामसिंहने अपनी छठी आज्ञा में कहा है कि किसी भी जीवकी हिंसा मत करो, किसी भी जीवका थोडासा बुरा करना पाप है.

औरभी कहा हैः—

Thou shalt not Kill; Blessed are the merciful for they shall obtain mercy. (Jesus Christ)

तुं कभी हिंसा मत कर. दयालु पुरुष सुखी होते हैं उन पर इश्वरका आशिर्वाद उतरता है. (महात्मा काइस्ट.)

मांसाहार निषेध

जो लोग मांसाहार करते हैं उनके प्रति महंमद पैगंबर साहेबका फरमान.

By no means will their meat reach their God nor their blood; but the Diety from you alone will reach Him.

प्राणीओंका मांस और, खून खुदाको नहीं पहुँचता है परंतु तुम्हारी भक्तिही केवल उसे पहुँचती है.

कई मांसाहारी जन कहा करते हैं कि मांस खानेसे शरीर बढता है और बलवान होते हैं यह बात भी बिल्कुल जूठी और अग्रमानिक सिद्ध हुई है. क्योंकि मांसाहारी जानवरोंमें इतनी ताकात नहीं होती जितनी शाकाहारी हाथीमें.

मांसाहारी जानवर इतने चपल नहीं होते जितने जानागरी हरिन, घोड़े आदि.

युरोपियन विद्वान क्या कहते हैं ?

इ. स. १९०८ में “ लंडन वेजीटेरियन एग्जोपिगनके सेक्रेटरी मी. एफ. आइ. निकालमनने ” १००० लडकोंको छ मास तक वनस्पतिके आहार के खुगक पर रक्खा था दुसरे और उतनेही लडकोंको “ लंडन काउन्टी कौंसिल ” में मांसाहार पर रक्खा था. छ मास पश्चात उन दोनों विभागके लडकोंकी वहांके डोक्टरोंने परीक्षा की. जीमसे यह मान्द्रुम हुआ कि वनस्पतिके आहार पर रहने वाले बालकों अधिक प्रमाणमें बढ गया इतना हि नहीं लेकिन वे बिल्कुल तंदुरस्त और अच्छी चामडी वाले बने.

प्रखर डो. हेग कहता है कि:—

जब कुदरतने मांस खानेवाले मनुष्यके लिये, मांसाहारी विकराल जानवरों के जैसा दांत बनाया नहीं तो फिर होझरी उस मांसको हजम करने के लिये कहाँसे बनाई होगी ? तात्पर्य यह है कि मांसाहार कुदरतसे विरुद्ध है.

जिन जीवोंका आहार कुदरती रीतिसे मांसाहार पर ही है वे जानवरों मुहके बदले जीभसे पानी पीते हैं यह भी एक प्रत्यक्ष प्रमाण है कि मांसाहार मनुष्योंका आहार नहीं है.

शाकाहारी और मांसाहारी प्राणीओंके शारिरीक बनावटमें, स्वभावमें और रहनसहनमें भी प्रत्यक्ष भिन्नता मालूम होती है। अपने घोड़े और कुत्तेको भी हरिन के पीछे दौड़नेके बाद देखा होगा तो मालूम हुआ होगा कि घोड़ा जो शाकाहारी है पसीनेसे तर होगा और कुत्ता जो मांसाहारी है उसके पसीना बिलकुल नहीं निकलेगा। जीतने मांसाहारी प्राणी विल्ली भेड़िया आदि है उनके कभी पसीना नहीं निकलता है, परंतु मनुष्यको पसीना निकलता है इस लिये यह अवग्य शाकाहारी है।

मांसाहारी प्राणी कुत्ते आदि दौड़ना प्रारंभ करते ही हांफने लगते हैं और गर्मी आदिमें बड़े परेशान होते हैं। उसके विपरीत हरिन आदि शाकाहारी प्राणी दौड़ना शुरू करते ही नहीं हांफते। मनुष्य भी तेज या धीमी चालसे चलता है तो हांफता नहीं है। इससे सिद्ध होता है कि हम शाकाहारी हैं।

मांसाहारी चित्ते वाघ आदि दिवसमें सोते हैं और रातको जागते हैं। इसके विपरीत बंदर आदि दिनको जागते हैं और रातको सोते हैं। डॉक्टर और वैद्य कहते हैं “जो मनुष्य दिनमें सोता है वह आलसी और कम उम्रवाला होता है।” हम रातको सोते हैं इससे मालूम होता कि हम शाकाहारी हैं।

परम दयालु महा ऋषि श्री वाल्मिकिजी रामायणमें कहते हैं:—

मानिषाद् प्रतिष्ठात्प्र यगयः शाश्वती समाः ।

यत्क्रौंचं मिथुनादेकपवथीः काम मोहितम् ॥

हे व्याध तुमने इस क्रौंच पक्षीकी जोड़ भांगी इसके कारण तुम अनेक वर्षों तक प्रतिष्ठा नहीं पाओगे.

इससे भी यही सारांश निकलता है कि निरपराधी पशु पक्षीओंका प्राण लेना धर्मसे विपरीत है.

हिन्दु

हिन्दुओंके महान प्राचीन ग्रंथ “वेदस्तत्रके तेइसवें पटल” में लिखा है:—

हिन्दुधर्म प्रलोप्तारो भविष्यत्येक पत्रिणः ।

हीनंच दुषयत्येवं हिन्दरित्युच्यते प्रिये ॥

शिवजी कहते हैं, हे प्रिय पार्वति, हीन-हिंसा; जो हिंसा आदि दुराचार को दूर करे वे हिन्दु कहा जाते हैं. ख्याल करो कि हजारों वरस पहिलेसे भारतवासी हिन्दु कहे जाते थे तबसे अपनी मातृभाषा हिंदी कह जाने लगी.

हिन्दुः हिन्दवः हिन्दीः इति मेदिनी कोशः ।

हिन्दु शब्दका अर्थ है कि जो हिंसासे रहित हो. हि-न-दु इन तीन वर्गोंसे हिन्दु शब्द बनता है. संस्कृत वाणीमें दु-का अर्थ दूर करना है. अर्थात् हिन्-हिंसा को जो दूर करे उसको हिन्दु कहना चाहिए.

यद् वात यवनोंके देशवृत्त (तवारीख) में लिखे श्री

व्यासजीके चरित्रसे भी स्पष्ट है. जैसे पारसियोंके मुख्य धर्मपुस्तक मस्तीरनाम जरथुस्त की पैसठवी आयत में लिखा है:—

“अकन् विरह मने व्यासनाम अज हिंदु आमद बसदाना कि अकिल चुनः लस्त” एक व्यास नाम ब्राह्मण हिंदसे आया, जिसके तुल्य कोई पंडित नहीं हैं. इसके आगे १६३ वें आयत में लिखा है “चूं व्यास हिन्दी बलख आमद गस्तास्य जातुस्कल बख्वांद” जब हिन्दका रहनेवाला चांस बलखमें आया तब इरानके राजा गस्तास्यने जातुस्कको बुलवाया. “मन मर्देअम हिन्दी निजाद” मैं एक हिन्दमें पैदा हुआ पुरुष हूं. फिर आगे लिखा है “वव हिन्द वाज तस्त” फिर वह हिन्दको लोट गया. इत्यादि बहुत विस्तृत विदेशी ग्रंथ प्रमाणोंसे भी स्पष्ट हिन्द हिन्दु हिन्दी शब्दोंका प्रचार श्री व्यासजीसे पूर्व इस भारत में था और अब भी है. इसका कारण यह है जब हमारे विद्यावीर धीरपुरुषोंने हिंसा, हास्य, हास, हुंवाद, हतोत्साह, हडचल, हडफुट, हिचक, ह्रीराहित्य (निर्लज्जता), हीनता, हेला (अपमान), हठता आदि हेय अवगुणोंका नाश कर; हर्ष, हित, हितू, हेज, ह्री (लज्जा), हल, व्यापार, हीनजन पालन, हिम्मत, हवन आदि हितकर पदार्थोंका चमकीला चन्द्रमा चमकायाथा तभीसे दीर्घदर्शी, गुणग्राही विदेशी लोग इस देशको हिन्द, निवासियों को हिन्दु और बोलीको हिन्दी कहने लगे.

यहां पर कहनेका तात्पर्य यही है कि किसी ड्रे गीने किये, हिन्दु शब्दके बूरे अर्थ पर ध्यान देकर वहके हुये लडके डप शब्दको घृणा दृष्टिसे न देखकर अपनी गन्यपूज्य मातृ-भाषाको हिन्दी नामसे ही पूकारते. मातृवत् सदा हितके लिये आराधन करे.

ब्राह्मण

“ब्रह्म जानाति ब्राह्मणः” जो ब्रह्म (आत्मा) को जाने वह ब्राह्मण है.

क्षत्रिय और गोरक्षा

“क्षतात् भायते इति क्षत्रियः” प्रहारसे जो रक्षा करे वह क्षत्रिय है.

“गोब्राह्मण प्रतिपाल” शब्दसे क्षत्रियोंको संबोधन किया जाता है, क्यों कि गो ब्राह्मणकी रक्षा करना उनका कर्तव्य है. इस विषयमें मनुजीने कहा है कि “रक्तवस्त्रं शिरसि, हरते यष्टिका धारयति क्षत्रियः” सर पर लाल रंगका वस्त्र और हाथमें लाठी क्षत्रिय लोग धारण किया करते हैं. उसी कथनानुसार रायका कौम आज भी सर पर लाल वस्त्र और हाथमें लाठी धारण करती है. बराहपुराण में लिखा है “नन्द क्षत्रियः गोपालनात् गोपः” नन्द क्षत्रिय थे गो पालने

के कारण गोप कहलाये. यदुनन्दन भगवान् श्रीकृष्णने भी ग्वालों सदृश्य गोरक्षा कर देशको गो पालनेका सन्देश दिया है. वशिष्ठमुनिने भी गो रक्षाके लीये कहा था पर राजा दिलीपने उत्तर दिया था कि “प्राणोत्सर्जनं कृत्वा गोरक्षां करोम्यहम्.” अर्थात् गोकरी रक्षा, मैं प्राणोकी भेंट दे कर भी करूंगा. राजा सगरने भी गो रक्षा की प्रधानता दी है. इन्द्रराजाने कहा है कि गो का दूध अमृत के समान है. पाराशर आदि ऋषिओंने गायको श्रेष्ठ माना है. भीष्म पितामहने कहा है कि देव और मनुष्य गोमाता के पुत्र है. विराट नगरमें स्वयं सहदेव जोषीने गोकरी रक्षा की थी. अर्जुनने भी छिपे वेशमें रहते हुए भी गोकरी रक्षा की थी. इन प्रमाणोंसे सिद्ध होता है कि उस समय के क्षत्रिय गो के भक्त थे.

इस कलिकालके कठिन समयमेंभी गायोंकी रक्षा करके भारतकी जनताको कृषि के लिये बैल तथा दूध, दही, घृत दे कर पालन पोषण कीया है. बहुत वर्षोंकी बात है जब भारत-वर्ष नहीं, हिंदुस्तान नहीं बल्कि दक्षिणोंका देश कहलाता था. तब सात सात समुद्रोंको पार कर गोपालकों ने हिन्दमें निवास किया था. वे वीर शब्द कहते हुये प्रदेशके संशोधन के लिये निकल पडे. उस समय उनके उपास्य देव अग्नि तथा सूर्य थे. जैसा कि—

ऋग्वेदमे प्रगट् वीना है सि -

“ अमिसुर्यं यत् नम्रं नम्रं चरते यत्नी रतिः
कंतु विदः ॥ ”

अर्थात्—हे उर्यं वृद्धे हे वायव्ये पक्षिणे, नम्रं नम्रं
शान्ति हो, ले चक्र. इस यात्र में हमारी राह सज्ज.

इस उपरके सत्रको पढ़ते हुए मागधी के नमान पार
मार करते हुये अपना अपना गो रन ले हज्र आगे चरते हो
जब जंगलमें रास्ता भूल जाते पशु गुम हो जाते तो हमारे ही
जाज्वल्यमान ऋचा का उच्चारण करके पागे वन पक्षियों
गुंजायमान कर देते थे.

अग्यव्यूति क्षेत्र मागन्म देवा उवां सति भूमिम् दग्धामृत ।
बृहस्पते प्रचिकित्सा गर्विष्ठा चित्ता सत्तेजाम्बि इन्द्र पन्थानम् ॥

अर्थात्—हे देव ! हम यात्रा करते हुये अपना मार्ग
भूल गये हैं और वह प्रदेश, जिसमें पशुओंके लिये चारा आगे
नहिं है. और इस विशाल प्रदेशमें केवल दस्युही रहते हैं. हे
बृहस्पति ! पशुओंकी खोजका मुझे रास्ता बता. हे इन्द्र ! मेरे
सेवक जो रास्ता भूले हैं उनको मार्ग बता.

वे जिस समय इस प्रकार वनमें घूमते फिरते उस समय
उनको झोंपडीयोंमें रहनेवाले वृद्ध और स्त्रियां निम्न लिखित
प्रार्थना करती थीं.

“ उदानं व्ययनं उदानत् परायीण
आवर्तनं निवर्तनं मीय गोपान् वर्तनाम् ” ।

गोपाल गायोंकी खोजमें गये हैं. वह सभी दिशाओमें घूम कर सहीसलामत घर वापिस आवें.

पुनः पार्थना करते थे कि:—

“ संधि पूर्विणं विसर्गिकं स सिही पारथुरं पूषमिदं कृतं विद.” ।

अर्थात्—हे मूर्य मेरी रक्षा करके हमें पुण्यका भागी बना. हमको दंड बनाओ तथा हमारे उदर पूर्ण और रक्षा के लिये कुछ मुक्ति करो.

इस प्रकार भ्रमण करते हुये विजयशील गोपाल आस-पासके देशोंको जीतते थे. यही गोपाल कृष्ण भगवान् के साथी बन कर कंस जैसे राजाको नष्ट किया था.

श्री कृष्ण भगवानने गीताके १८ वें अध्याय के ४३ वें श्लोक में कहा है कि:—

शौर्यं तेजो धृतिर्दाक्ष्यं युद्धे चाप्यपलायनम् ।

दानमश्वीर भावश्च क्षात्र कर्म स्वभावजः ॥

अर्थात्—शौर्य, तेज, धैर्य, बुद्धिमता, युद्धसे न भागना, दान, और स्वामी भाव यह क्षत्रियोंका स्वाभाविक कर्म हैं.

उपरके गुण रायका कौममें पाये जाते हैं. इस कौमका प्राचीन इतिहास देखनेसे ज्ञात होता है कि यह कितनी प्राचीन

है, इस कौमका रायका, रवारी तथा देसाई कहते हैं, राय और राजा ये क्षत्रियवाचक शब्द हैं, रायका यानी राज्य करना, मूल शब्द दरवारी है, जिसका "द" निकल जानेसे रवारी रह गया, देशाई याने देशमें प्रथम आये हुये जिसको देशीय, या ऊपरसे गुजरातिमें देशाई कहते हैं, उनका गोत्र वही है जो क्षत्रियोंका होता है, दुष्काल के समय में भी अन्य देशोंमें जा कर भारत के धन, की जिस पर जगतका जीवन निर्भर था उन गायों की रक्षा की थी.

अकबर बादशाह के समय में भी दूध दही आदि वस्तुएँ प्रचुर मात्रामें मिलती थी, जिसका कारन यह था कि उस समय गो-वध नहीं होता था.

गोरक्षा के लिये फ़ोगर्ड नामक पुस्तकमें महाशय आहुरसझदाने कहा है कि:-

"Where cattle go on thriving, holiness is thriving, fooder is thriving and every reless-
ness of life is thriving,"

"जहां पशुकी वृद्धि होती है वहां पवित्रता, खाद्य पदार्थ तथा जीवनकी प्रत्येक वस्तुकी उन्नति होती है."

(S. H.) अमेरिकाके संयुक्त प्रदेश के (Minister of Agriculture) कृषि विभागके प्रधान मी. राल्फ. ए. हेन्ली ने लिखा है कि:-

“ It is criming for any man who owns a cow, to sell a pint of milk or a pound of butter, before his children have milk to drink every day & butter to eat at each meal. ”

“ किसी भी मनुष्य के लिये जो गाय रखता हो, यह बड़े पाप की बात है कि अपने बच्चों के खाने के पूर्व, घी दूध या दहीको बेचे. ”

अमेरिका इंग्लेन्ड आदि मांसाहारी देशों में भी दूधकी आवश्यकता समझते हैं. फिर भारत को जो निराग्निपी देश है गरीब लोग रहते हैं, लेकिन उन देशोंकी अपेक्षा यहां चौगुना घी, दूध महंगा है.

Indian Industrial Committee भारतीय औद्योगिक समितिकी रीपोर्ट का सारांश यह है कि:—

“ Truly the cow is the Mother of all prosperities. ”

“ गो सब प्रकार के उन्नति की जननी है. अर्थात् गोरक्षा से सब प्रकारकी उन्नति हो सकती है. ”

महाभारत के शान्तिपर्व में महाराज युद्धिष्ठिरने धृतराष्ट्रसे कहा कि:—“ नहि गोप समः के चित्सन्ति लोके. ” । लोकमें गोकुल समान कोई नहीं है.

नीति का वाक्य है:—राजन् दधुक्षिप्त धेनु भित्ति येतां ।

तेनाद्य वत्समिव लोक ममुं पुषाण ॥

हे राजन यदि इस गो रूपी पृथ्वीको दुहना चाहता है तो बछड़े रूपी प्रजा की रक्षा कर. भावार्थ यह है कि गो तथा पृथ्वीकी रक्षा ससभावसे करनेकी अनुमति दी गई है.

इस संसारमें ऐसा कोई भी नहीं है कि जिसको किसी न किसी प्रकार दूध वाले पशुओंसे काम न पडता हो. दूध, दही, घृत, कृषि, सवारी, बोझा ढोना, ऊन और वाल आदिके लिये संसारने उनको मान दिया है.

पाश्चिमात्य लोग कितने सभ्य होते हैं कि छोटेसे छोटे कामके लिये कृतज्ञता प्रगट करनेके लिये "THANKS" "आभार" कहते हैं. फिर दूधवाले पशु तो हमारा, कहीं अधिक उपकार करते हैं—फिर उनकी रक्षा हम क्यों न करें? उनकी रक्षा करना हम लोगोंका परम कर्तव्य है.

अतः आशा है कि Legislative Assembly & Council of States धारासभा और नरेन्द्र मंडल इस बात पर विशेष ध्यान देंगे और दूध देनेवाले पशुओंकी रक्षा का कानून पास कर, देशकी गिरी हुई आर्थिक दशाको सुधारेंगे.

कितने ही राजामहाराजाओंने दूध देनेवाले पशुओंकी हिंसा बंद की है और राज्य शासन कर्ताओंने विश्वास दिया है कि यद्यपि यह कार्य बड़ा भारी है तो भी उसकेलिये वे धीरे धीरे बंद करानेकी कोशिश करेंगे. उसका मैं अनुमोदन करता हूं.

શ્રી કેસરીયાજી તિર્થ

પ્રતિજ્ઞા આત્મમાં લીધી વિચરીયા સત્યના પંથે
અવિરત પ્રેમ રેલાવા લીધીતી ટેક ઉત્કંઠે
જગતને મિત્ર સમ જોતા દિસેના વેરની જ્ઞાંસી
મળે હો જૈન કે વિષ્ણુ સરિતા સ્નેહની રાસી.

મેવાડ પ્રદેશમાં ઉદેપુર નજીક શ્રી કેસરીયાજી કરીને
જૈનોનું યાત્રાનું મહાન સ્થળ આવેલું છે. હિંદુઓના જૈન
સમાજમાં એ તિર્થની પ્રતિષ્ઠા અદ્વૈત મનાય છે. મહા જીનાલય
અને ધર્મશાળાઓ સાથે એની વિરાટ મનોરમ્યતા હિંદુઓમાં
મશહૂર છે.

શ્રી કેસરીયાજી તિર્થમાં જીનાલયના પુજારી તરિકે
પંડા લોકોની જજમાનવૃત્તિ ઘણા વર્ષોથી ચાલતી આવે છે.
જીનાલયમાં પૂજન અને પ્રક્ષાલ આદિની બોલી બોલાય છે.
જેની આવકનું પ્રમાણ દિનપ્રતિદિન વધતાં વાર્ષિક રૂપિયા દસ
હજાર ઉપરાંતનું થવાથી પંડા લોકોએ એ આવક પોતે મેળવવા
હકદાર છે તે સંબંધમાં સ્ટેટ સમક્ષ તકરાર ઊઠાવેલી. શ્રી કે-
સરીયાજી તિર્થનો વહીવટ અને દેશરેખ છેલ્લા કેટલાક વર્ષોથી
ઉદેપુર સ્ટેટ કરે છે. પંડાઓની જોહુકમીને લઈ જીનાલયમાં
કેટલીક વૈષ્ણવ રીતોની શરૂઆત થઈ. વર્ષો થયાં જીનાલય

ઉપર ચઢાવેલ ધ્વજદંડ પંડાઓ ઉતારી નાચી જીનાલયમાં હવન આદિ કરી વૈષ્ણવ રીતી મુજબ ત્રિકોણી થજા ચઢાવવામાં આવી હતી.

જૈન સમાજ આવા સમયે નિદ્રાવશ બન્યો હતો. આટલા વધા ઘોર અન્યાયો થવા વાદ તેનાં આંતરચક્ષુઓ સૂલ્યાં નહતાં. પૂર્વ સમયની કીર્તિને હજ્વળ રાખવાની જહેમત ધરાવતા સમાજના મુખ્ય શાંતિમાં પોઢ્યા હતા. સાધુસંમેલનના મુદ્દાઓ અને પોતાના જ સ્વમુખે પોતાની પ્રભુતા મનાવનારા સાશન-સમ્રાટો અજાણ્યા બની જુદા પથે જ રમણ કરી રહ્યા હતા.

જૈનો અને પંડાઓ વચ્ચે આ એક ઉગ્ર કલેશાગ્નિ સળગ્યો હતો. પરિણામની આશાતો ભાવીના હાથ હતી. પરંતુ પંડાઓ પોતાથી બનતું કરવાની ઘડીઓ વિતાવતા હતા. જૈન સમાજના ચોડપણ કિલ્લેદારે આ વાત વિચારી હોય તેણે જણાતું નહતું. પ્રકાશ અને અંધારની સ્થિતિનો સ્થાલ કરતાં કેવળ અંધકાર જ વીર્યવંતો હતા. વાક્યવાળા ફેફસાઓ પોતાના વાળી પ્રવાહમાં જ વિચ્છાલતા દર્શાવી હુંદુંભી નાદ વજાવી રહ્યા હતા.

આવા સમયે આપણા દેવાંશી સંતની આંતરગતિ તે તરફ પ્રવેશી અને પોતાથી બનતું કરવાની પ્રેરણા આત્મનિશ્ચય વ્યક્ત કર્યો. વિશ્વપ્રેમના પાનને ત્રપાવતાં જગત કલ્યાણની ભાવના આધ્યાત્મિક પથે રમણ કરતાં કોઈ જીવાત્મા સાથે વેર-વર્તી જાણી નહિ રાખતાં મત્ય કક્ષાએ પોતાની પ્રતિજ્ઞા

जगत समक्ष जाहेर करी अने ते संदेशनी मेवाडना महाराणाने प्रथम हाकल करी. आ-समये आपणा देवांशी संत श्री वामण-वाडजीनी तिर्थभूमिमां विराजता हता.

जाहेर पेपरोमां नीचेनो संदेश प्रसिद्ध कर्यो, के “श्री के-सरीयाजी तिर्थ अने पंडा वच्चे सळगेल क्लेशाग्निनो, मेवाड स्टेट तरफथी शान्तिभावे निकाल नहि आवे तो संवत् १९९० ना फागण सुद तेरसना रोज मेवाडनी हद्दमां प्रवेश करी हुं उपवास शरु करीश.” जाहेर पेपरोमां एवुं पण प्रसिद्ध करवामां आव्युं हतुं के “मेवाडना दिवान सर सुखदेवप्रसादजीनुं मृत्यु थोडा कालमां छे.”

मेवाडना महाराणाश्री उपर रजवाडाओ तरफथी तारो करवामां आवेला के योगीराज उपवास आदरें ते पहेलां प्रथम तके शांति स्थापन करो. दुनियाभरनी चारे दिशामां आ संदेश फरी वळ्यो के फागण सुद तेरस सुधीमां श्री केसरीयाजी तिर्थमां शांति स्थापन नहि थाय तो योगीराज उपवास आदरशे.

आपणा देवांशी संतने मेवाडनी भूमीमां प्रवेश करता अटकाववा माटे मेवाडना दिवान सर सुखदेवप्रसादजीए अगाउथी मेवाडनी चोतरफनी सरहद्द वेरीने चोवीशे कलाक माटे चोकी पहेरा गोठव्या हता.

संवत् १९९० ना फागण सुद १० ना रोज श्री वामण-वाडजी तिर्थथी विहार करी अजारी पासे आवेल सरस्वतिना

સંદિરમાં એક દિવસ વિતાવિ આપણા દેવાંજી સંત પોતાના આત્મવલ્લના અદ્ભૂત પ્રમાણે ફાગણ મુદ્ર તેમના વગેરે ઉત્તેજ નજીક આવેલ ગાય મદારમાં પધારી ગયા. પોલીસ ઓફીસરો આ દિવ્ય ઘટના નિરંખી દીગમ્ભ વની ગયા અને નાયુતેગે મેવાડની ચોતરફ આ સમાચાર ફરી વળ્યા.

મેવાડની હદમાં દાસલ થતાં ફાગણ મુદ્ર તેમના અગાડ વે જૈન સાધુને રોકવામાં આવેલા. પરંતુ તેઓનું નામ ગાંતિ-વિજયજી નથી, એવી ચોકસાઈ સ્વાત્રી થતા વાદ તેઓને આગળ વિચરવા દેવામાં આવેલા.

આપણા દેવાંજી સંતે સંવત ૧૯૯૦ ના ફાગણ મુદ્ર ચૌદશથી ઉપવાસની શરૂઆત કરી. ઉપવાસનાં વે દિવસ પસાર થતાં દિવાન સુખદેવપ્રસાદજી અને અન્ય ઓફીસરો મદાર મુકામે તેઓશ્રીના દર્શનાર્થે પધાર્યા. તે સમયે દિવાનને તેઓશ્રીએ હાકલ કરી કે “મારા માટે આપે ત્રણ દિવસ સુધી પોલીસ વિગેરેને મહાન તકલીફ આપી, અને આપે પણ અતિ કટ્ટ સહન કર્યું. અત્યારે હું આપ સમક્ષ વેઠો છું. આપ મને પકડી જેલમાં પુરી શકો છો. દિવાનજી ! વાઠ સફેદ થઈ ગયા છે. મૃત્યુ આસપાસ ભમી રહ્યું છે. હુંક સમયનાજ આ જગતના મહેમાન છો માટે સત્યને ઓઝણતાં શીખો.” દિવાનજીનું મૃત્યુ હુંક સમયમાં છે આ હકીકત પ્રથમ જાહેર પેપરોમાં પ્રસિદ્ધ થઈ ચૂકી હતી.

દિવાનજી આ હકીકત શ્રવણ કરી સ્તબ્ધ વન્યા અને કેટલોક ટાઈમ વિતાવ્યા વાદ આ વાવતમાં શાંતિ સ્થાપન કરવાની ધોતાની ઈચ્છા વ્યક્ત કરી અને ત્યાં સુધીને માટે તેઓશ્રીને છાશ ઉપર રહેવા સારુ પ્રાર્થના કરી.

હઠવાદને તહિ પકડતાં દિવાનના વચનને માન્ય કરી આપણા દેવાંશી સંતે છાસ લેવા નિયત કર્યું પરંતુ બે દિવસ પુરા થતાં દિવાનના વચન ઉપરનો વિશ્વાસ અયોગ્ય માસવાથી ફરી ઉપવાસની શરૂઆત કરી.

મદાર ગામમાં સોએક ઘરની વસ્તી ભાગ્યેજ હશે તે મદાર ગામ તે સમયે એક વિરાટ નગર બની ગયું હતું, કે જ્યાં મેવાડનો માનવસમુહ આપણા દેવાંશી સંતના દર્શનાર્થે હજારોની સંખ્યામાં ઉલટયો હતો. ત્યાં અસંખ્ય માનવોને આપણા દેવાંશી સંત મધ્યપાન આદિનો ત્યાગ કરાવી પાવન બનાવતા હતા ઉપવાસ ચાલુ હોવા છતાં સવારથી સાંજ સુધી હરેક માનવને તેઓશ્રી દર્શન આપતા અને જનતાને પુન્ય પંથે દોરતા.

મદાર ગામમાં વરધીચંદજી તલેસરા નામના એક જૈન ગૃહસ્થની નાની ઝૂંપડીના મેડા ઉપર આપણા દેવાંશી સંત વિરાજતા હતા, કે જ્યાં નીચેના ભાગમાં ઢોરો બાંધવામાં આવતાં હતાં. એ જૈન ગૃહસ્થનાં પણ પૂર્ણ સદ્ભાગ્ય કહેવાય કે આપણા દેવાંશી સંતનાં પુનીત પગલાં તેની ઝૂંપડીમાં થયાં.

સંવત ૧૯૯૦ ના ચૈત્ર સુદ તેગ્યના મેન રીતના ડાકામે
આપણા દેવાંશી સંત આત્મવલ્લના અદ્ભુત પ્રમાણે ઉદ્દેશ્યની
નજીક આવેલ ગામ દેવાલીના પાદરે પધારી ગયા

મેવાડના મહારાણાશ્રી મોપાલસિંહજીને પણ દિવ્ય સંકેત
થયો કે તે દિવસે રાજમહેલમાં સ્ત્રીર કરાવી પોતે સાથે લડે
આપણા દેવાંશી સંતના દર્શનાર્થે દેવાલી મુકામે પધાર્યા.
દેવાલી ગામમાં મહારાણાશ્રીનો મોતિ મહેલ આવેલો છે, તેને
અગાઉથી સાફ કરાવવામાં આવ્યો હતો. ત્યાં પણ હજારોના
પ્રમાણમાં માનવમેદની ઉલટી પડી. અતિ ધામધૂમ અને જય
જયના મેદી ગુંજાર થતાં આપણા દેવાંશી સંત મોતિ મહેલમાં
પધાર્યા !

શ્રી મોપાલસિંહજી મહારાણાએ ચરણમાં શીષ ઝૂકાવ્યું
અને પારણ કરવાની પોતાની આંત્રિક વિનંતિ પ્રદર્શિત કરી.
આપણા દેવાંશી સંતે પણ એટલીજ હાકલ કરી કે “ હે સૂર્ય-
વંશી મહારાણા આપ સત્યના પંથે ચાલો એટલુજ મારું કથન
છે. જૈનોનો હું પક્ષ કરતો નથી તેમજ વૈષ્ણવો પ્રત્યે મારે વિરોધ
નથી. ” સંતની ભાવનાઓ તો સદાને માટે વિશ્વના કલ્યાણ-
મયજ હોય છે. કેવલ શાંતિ સ્થાપન કરવી એજ તેઓનો મુખ્ય
ઉપદેશ હોય છે.

મેવાડના મહારાણાશ્રી મોપાલસિંહજીએ પણ સૂર્યવંશી
મહારાણા તરીકે શાંતિ સ્થાપવા વચન આપ્યું. અને પોતાના

સ્વહસ્તે મોતી મહેલમાં આપણા દેવાંશી સંતને પારણુ કરાવ્યું.
 આ સમયની દૈવિકતા કેટલી વધી અપૂર્વ હશે કે જેનું વર્ણન
 આ સ્થળે કરી શકાય તેમ નથી. દેવાલીથી અતિ ધામધૂમ
 સાથે આપણા દેવાંશી સંત ઉદેપુરમાં પધાર્યા.

દિવ્ય ભાસ અંતર થયો, મોપાલસિંહ મહારાય.
 ગુરુવરના ચરણે પડી, અંતરમાં હરચાય.
 વચન દીધું ગુરુદેવને, સૂર્ય વંશી મહારાય.
 મોતી મહેલમાં પારણુ, મહારાણાથી થાય.
 ત્રીસ ઉપવાસ પુરા કર્યા, આનંદ ત્યાં વર્તાય.
 શાંતિ સૂરી ગુરુ દેવના, સકલ લોક ગુણ ગાય.

જૈનોના ઇતિહાસમાં છેલ્લા કેટલાક સૈકાઓમાં આ
 પ્રથમજ પ્રસંગ છે કે એક જૈન સાધુને સૂર્યવંશી મહારાણા
 પોતાના સ્વહસ્તે પારણુ કરાવે.

મેવાડના મહારાણા તરફથી પણ એવું જાહેરનામું પ્રસિદ્ધ
 કરવામાં આવ્યું કે શ્રી કેસરીયાજી તિર્થમાં જૈનો સિવાય
 બીજા કોઈનો સ્વતંત્ર હક નથી.

ઉદેપુર મુકામે નેપાઢના મહારાણા આપણા દેવાંશી સંતના
 દર્શનાર્થે પધાર્યા હતા અને તેમણે નેપાઢ રાજ્ય ધર્મગુરુનું
 વિરુદ્ધ અર્પણ કર્યું હતું.

શ્રી શત્રુંજય તિર્થક્ષેત્રના સંવંધમાં પણ જ્યારે પાલીતાણા
 સ્ટેટ અને આણંદજી કલ્યાણજીની પેઠી વચ્ચે મુઢકાવેરા વિષે

उग्र कलहान्नि उपस्थित थयो हतो ते नम्ये न्न आपणा
देवांशी संते शांतिसुधा रेल्याववा जहेमन उठायी न्ती.

मारा श्रवण गुजव एक बय्यन आनुगीगिगाजनी पविन
तिर्थभूमीमां पालीताणा, मोरवी तथा लीमडीना नगेन्दो
आपणा देवांशी संतना दर्शनार्थे पधार्या हता. व्रणे गजभीओ
समक्ष प्रस्तुत घटनानु निराकरण शांतिपावे थनु हनुं अने
पालीताणाना ठाकोर साहेव आपणा देवांशी संतनी आत्रानु-
सार वर्तवा तैयार हता. आणंदजी कल्याणजीनी पेढीने श्रीमान
शुलावचंदजी ढड्डा साहेवे प्रस्तुत संदेशो पाठवेलो परंतु ते
समयना समाजना सुमटो अने कीर्तिपालक किल्लेदारोनी
कीर्तिमां लेशमात्र उणप ना आवे ते सारु सय दक्तीकत पडदा
पाछळ ढंकाइ गइ हती. बीजा केटलाक असंगोए पण आपणा
देवांशी संते पोताथी वनतुं सर्व करेलुं छे.

समाज आ घटनाथी अजाण न रहे माटेज आटला हुंक
उद्गारो आ स्थळे आलेखु छुं.

उदेपुरना आंगणे केटलोक समय निर्गमन करी असंख्य
मानवोने सत्य अने विश्वप्रेमनी सरितामां पावन करता करता
श्री केसरीयाजी तिर्थभूमिमां विचरी गामोगाम फरतां फरतां
आपणा देवांशी संत श्रीवामणवाडजीना रमणीय तिर्थक्षेत्रमां
पधारी गया.

મંગલ મહોત્સવ

ધન્ય માંડોલી ગામનાં અતિ પુન્ય કહેવાય
સો વર કેરા મ્હાડગાં ઉત્સવ આરે થાય
લક્ષ રૂપૈયો વાપર્યો મક્તિ તળો નહિ પાર
અનુપમ રચના આદરી શોભા દિવ્ય અપાર
દિવ્ય દીપક ફાલક્યો અહીં મળીમયરૂપદેવાય
નગર માંડોલી ગામમાં અમૃત જલ વરસાય
કિંકર કહે આ શું વન્યું મુખે ન વર્ણન થાય
કૃપા પુરણ ગુરુદેવની પાર કદી ન પમાય

શ્રી માંડોલી નગર એ દાદાગુરુશ્રી ધર્મવિજયજી મહારાજ કે
જેઓશ્રીનો અદ્ભુત ઉજવલ જીવન ઇતિહાસ હું આગલ આલેખી
ગયો છું તેઓશ્રીનું જન્મ અને કાલધર્મ પામ્યાનું સ્થાન છે.
માંડોલી ગામમાં દાદાગુરુની પ્રતિમા સ્થાપન કરવાને
ગામનો માનવસમુહ વર્ષો થયાં સ્વપ્ન દિતાવતો હતો. સંવત
૧૯૯૪ના ફાગણ માસમાં દાદાગુરુની પ્રતિમા સ્થાપન કરવા
માટે અંજનશલાકા તથા પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવનો કાર્યક્રમ નિયત
કરવા પંચો આપણા દેવાંશી સંત સમક્ષ આવું ગીરીરાજમાં
દેલવારાની પવિત્ર તિર્થભૂમિમાં આવ્યા અને અપૂર્વ ભાવના

સાથે પોતાની વિનંતિ રજુ કરી. માંડોલી ગયાને ત્રણેનો સમય વિતાવ્યા બાદ આ પ્રાયમિક પ્રસંગ હોનાથી પંચોણેન કેન પ્રકારે પથારવાનો આગ્રહ પ્રદર્શિત કર્યો. અને અંજનશલાકા પ્રતિષ્ઠા આદિના શુભ મુહુર્તો દર્શાવવા નુતન્યં.

માંડોલીના પંચોની વિનંતિનો સ્વિકાર કર્યા પિતાપ આ પ્રસંગે ચાલે તેમ ન હતું. સંયોગોને વધાવી લઈ આપણા દેનાંગી સંતે અંજનશલાકા અને પ્રતિષ્ઠા આદિના મુહુર્તો દર્શાવ્યાં અને માંડોલી મુકામે વિચરવાનો આદેશ જાહેર કર્યો.

આ શુભ પ્રસંગોને ઉજ્જ્વલ બનાવવા માંડોલી ગામના પંચોણે અવિરત જહેમત ઉઠાવી હતી. ગામમાં બે તડો હતાં તે પળ આ શુભ અવસરે એકત્ર થઈ સર્વ કાર્યપરાયણતામાં શુંથાયા હતા. પંચ પહાડોની રચના, અઢાઈ મહોત્સવ, શાંતિ સ્નાત્ર, દાદાગુરુની પ્રતિમાજી તથા શ્રી સુમતિનાથ પ્રભુની પ્રતિમાજીની અંજનશલાકા અને પ્રતિષ્ઠા આદિ શુભ કાર્યો ઉજવવાની તમન્નામાં રાત્રી અને દિવસ માંડોલી ગામના પંચો ઝૂઝૂમ્યા હતા.

પાલ, રાવટી, હસ્તિ, દિપકરોશની, વાજીંત્રો આદિની અજાયબ ગોઠવણો કરતાં એક લાખ રૂપીયા જેવી મોટી રકમનો વ્યય કરવાની ઉર્મિઓ વિતાવતો માંડોલીનો માનવસમુહ ભાવપૂર્ણ હર્ષવેલો બન્યો હતો.

સંવત ૧૯૯૪ ના ફાગણ સુદ વીજથી મહોત્સવના પ્રારંભની શરૂઆત થઈ. આસપાસના ગામોમાંથી સ્વયંસેવકોના દલો અને

हजारोना प्रमाणमां मानवमेदनी उभरावा लागी. छंट, गाडां आदिनी एटली वधी लांवी हार थती के माइल सुधी तेनो घेरावो दीसतो.

मांडोली गामनी चारे दिशाए नोवतोना गुंजारो अने वाजींत्रोना गगनभेदी नादो मानवना हृदय मंदिरमां हर्षना तान पुरता दैवित्तानो भास अर्पता हता. मांडोली गाममां आपणा देवांशी संत वर्षो वाढ पधारता होइ आजुवाजुना गामो तथा रजवाडाओमां उत्साहनो पार न हतो. मांडोली गाम आ समये एक विराट नगर बन्युं हतुं. असंख्य मानवमेदनीनां जुथ एना आंगणे उत्तरी पड्यां हतां.

आपणा देवांशी संत फागण सुद सातमना प्रभाते असंख्य मानवमेदनीना सायैयामां हस्ति, वाजींत्रो साथे सुसजीत अद्वैत वरघोडानी मनोरम्यता निरखतां श्री मांडोली नगरमां प्रवेश्या. मानवमेदनी एटली वधी उल्टी हती के सूर्यनारायणनो प्रकाश पण निरखी शकातो न हतो.

फागण सुदी नोमना रोज विविध प्रकारनी पुजाओ साथे अंजनशलाकानी विधी पूर्ण थतां दशमनो शुभ दिवस आवी पहोंच्यो. आजरोज श्री दादागुरु तथा श्री सुमतिनाथ भगवान-नी प्रतिमाजीनी प्रतिष्ठा करवानी हती. आजना प्रभाते एक लाख उपरनी मानवमेदनी उभरातां अद्वैत प्रतिभा अने दैविक सुरो गाजतां फागण सुद दशमना चढता पहोरे आपणा देवांशी

સંતના શુભ હસ્તે વસ્ત્રે પ્રતિષ્ઠાથી કરવામાં આવે છે. આ પાત્ર તેમ દ્રવ્ય દટલું અલૌકિક વસ્તુ ને તોડીને પાત્રમાં પાનવાળેનો ઉભરાણી હતી. માંડોલી ગામના પંચોણે આ પાત્ર તૈયાર કરીને જલધારાની સાફક લક્ષ્મી મેલી આ શ્રદ્ધા પર્વનોને પાત્રમાં સાથે વિતાવ્યા હતા.

સુશોભીતતાનો પનોરમ્ય નિવાસ એવો અમર્ય પનતામ આવ્યો હતો કે જેની દૈવિક લીલાઓનું વિગિઢપણ માટેન-વાનો આ સ્થળે સમય નથી.

મહાન પુરુષોની ગતિ અકલ્ હોય તે કે તે ન વનતાન હોય તે બની જાય અને કલ્પનામાં પણ નિઠાક્યુ ન હોય તેની દિવ્યતા નિરખી શકાય. શ્રી માંડોલી નગરનો અદ્વૈત પ્રગંગા એ અકલ્ ગતિનું જ્ઞાન કરાવતો હતો. આપણા દેવાંશી મંત્રની શુભાશિષ્ણુજ આ એક દિવ્ય સ્વપ્ન વિની ગયું. એમ આલેખ્યું જરાએ અતિશયોક્તિ શરેલું નહિ મનાય.

આ પ્રસંગને લગતી વિશિષ્ટતા દર્શાવતાં, તે પ્રસંગે “શ્રીમદ્ ગુરુમંદીર મહોત્સવ પ્રસંગે” તથા “શ્રી માંડોલી નગર અને મંગલ મહોત્સવ” નામનાં બે પુષ્પ પ્રસિદ્ધ કરેલાં હતાં.

માંડોલી નગરમાં આઠ માસનો કાલ આનંદ અને હર્ષ સમૃદ્ધિમાં નિર્ગમન કરી, ઉમેદપુર પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ પ્રસંગે અડતાલીસ ગામના પંચોની વિનંતિનો સ્વિકાર કરી સં. ૧૯૯૫ ના માગસર સુદ ત્રીજના મધ્યાન્હે જનસમુહની ભાવમીની વિદાય લઈ આપણા દેવાંશી સંતે શિયાળા ગામ તરફ વિહાર કર્યો.

विहार

शांति शांति का झंडा जगतमें फीरे
सारी दुनियामे रोशन उनीका जले
भक्ति करनेसे भवभयके संकट टळे
कोइ क्रिष्णा भजे कोइ रामा भजे
भेदभावो भीतरसे वीराओ तजे
भक्ति श्रद्धा विना नाथ कैसे रीझे

शियाणा गाममां एक दिवस वितावि जन्मभूमि मणादर
तरफ विहार करवानु नियत थयुं. आठ वर्षनी वये गाम
मणादर छोड्या बाद मणादरनी भूमिमां प्रवेश करवानो आ
प्रथम प्रसंग हतो. माता तथा मणादरना मानवसमुहने
पोतानी भावना पूर्ण करवानी आ अणधारी तक मळवाथी
तेओ सर्वना हर्षनो पार नहतो. मागसर सुद छट्टना रोज
मणादरना मानवसमुहना अति धामधूम भर्या सामैयानो स्वीकार
करी आपणा देवांशी संत मणादर नगरमां प्रवेश्या.

मणादरना ठाकोर साहेव मानसिंहजीना कुंवर पण ते
समये दर्शनार्थे पधार्या, अने शीष झुकाव्युं. माताना अति
उत्साहनो स्वीकार करी जन्मस्थळमां प्रवेशी मातानी हार्दीक

માવનાને શાંતવન કરી. મળાદરનગરમાં ફલેસુનગીનો મોટો જમણવાર કરવામાં આવ્યો હતો. ફલેસુનગી એટલે ગામની પાદરે એક ચુંદડી ફરકાવવામાં આવે અને તે ફરકતી રહે ત્યાં સુધીયાં મનુષ્ય માત્ર ત્યાં આવીને જમે.

મળાદરનગરમાં બે દિવસ પસાર કરી માગસર મુદ સાત-મના રોજ હરજી ગામ પધાર્યા. ત્યાં આચાર્ય શ્રી વિજયલલિત-મૂરિજી આપણા દેવાંશી સંતને ઉમેદપુરના પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવના પ્રસંગે પધારવા વિનંતિ કરવા સારુ આવ્યા હતા. હરજીમાં એક દિવસ વિતાવિ માગસર મુદ નોમના રોજ ઉમેદપુર તરફ વિહાર કર્યો.

માગસર મુદ નોમના રોજ વપોરના ત્રણ વાગે અસંખ્ય માનવમેદની તથા આચાર્ય શ્રી વિજયલલિતમૂરિજી અને અન્ય સાધુઓ સાથેનું વાર્જીત્રો અને જયજયના ગગનભેદી ગુંજારો કરતું ભવ્ય સામૈયું ઉમેદપુરની પાદરે આવી પહોંચ્યું. સામૈયાનો સ્વીકાર કરી આપણા દેવાંશી સંત ગામમાં પ્રવેશ્યા.

ઉમેદપુરના અમીદ્ધરા પાર્શ્વનાથની જે પ્રતિમાજીની પ્રતિષ્ઠા કરવાની હતી તેની અંજનગલાકા વામણવાડજી મુકામે સંવત ૧૯૯૧ ના મહાનુદ પાંચમના રોજ આપણા દેવાંશી સંતના હુમ હાજરે કરવામાં આવી હતી. તે સમયે શ્યામ પ્રતિમાજી ઉપર સંજેદ હાથ હતા તે માટે આગિર્વાદ આપ્યો હતો કે એ સાફ વર્તે અને જરૂરે. તે તમામ વટના દિવ્યપણે યશસ્વી બની હતી.

સંવત ૧૯૯૫ ના માગસર સુદી દશમના રોજ શ્રી ઉમેદ-
પુરણ અમીજરા પાર્શ્વનાથની પ્રતિમાજીની પ્રતિષ્ઠા આપણા
દેવાંશી સંતના શુભ હસ્તે થતાં જયજયકાર વર્તાયો. અને
અસંખ્ય માનવમેદની આનંદધારા વ્રણાવતાં વિશ્વરાવા માંડી.

માગસર સુદ તેરસના રોજ ઉમેદપુરથી વિહાર કરી પાદ-
રત્ની ગામ આવ્યા અને ત્યાં એક દિવસ વિતાવી તસ્વતગઢ
પધાર્યા. ત્યાં ત્રણ દિવસ રહી કન્યાવિક્રયનો કુરીવાજ બંધ
કરાવી માગસર વદ ત્રીજના રોજ વિહાર કર્યો.

રસ્તામાં મીલ લોકોનું વીઠીઆ ગામ આવે છે ત્યાં
વીરનું એક મંદિર છે. તે મંદિરનો ભૂતો મોપાના નામથી ઓઢ-
સાય છે. પ્રસ્તુત મંદિરમાં ઘણાજ પશુઓનીહિંસા થતી હતી તે
આપણા દેવાંશી સંતના દિવ્ય પ્રભાવથી બંધ થઈ. આ સંબંધમાં
વિશેષ આલેખન પાના નં. ૭૮ ઉપર આવી ગયું છે.

આપણા દેવાંશી સંત ત્રીજની સાંજે વાંકલી ગામમાં
પધાર્યા ત્યાં ત્રણ દિવસ રહી છઠ્ઠના રોજ સ્ત્રીવાળદી ગામમાં
પધાર્યા. તે ગામમાં સીત્તેર વર્ષથી કલહ ચાલ્યો આવતો હતો
તે શાન્ત્વન કર્યો અને આઠ દિવસ સુધી ભક્તિનાં પાન વ્રણાવી
તેરસના રોજ પોમાવા તરફ વિહાર કર્યો.

પોમાવા ગામમાં આપણા દેવાંશી સંત અઢાર વર્ષે પધાર્યા
અને ત્યાંના જીનાલયમાં પોષ સુદ છઠ્ઠના રોજ શ્રી કુંથુનાથ

प्रभुनी प्रतिमाजीनी स्थापना तथा शांतिस्नात्र आदि शुभकार्य करावी आनंद वर्तावी नोमना रोज विहार करवानु नियत थयुं.

सुमेरपुर अने शिवगंज वन्ने नजीक आवतां होइ वन्ने गामवाळाओनी एक सरस्वीज भावना हती परंतु एवुं नक्की कर्युं के जे दिशामां सुकन आवे ते तरफ विहार करवो. पोमावा गामनी भावभीनी विदाय लइ पोप सुद नोमना रोज शिवगंज तरफना सुकन थवाथी आपणा देवांशी संते ते तरफ विहार कर्यो. रस्तामां आवता गामोना मानवसमुहने भक्ति अने विश्वप्रेमना पानथी पावन वनावता सांजे शिवगंज आवी पहोंच्या.

सूर्य अस्त थवानी तैयारी होवाथी हंसाजी चुनीलाल नामना एक सुंगानी दुकानमां रातवासो रह्या. प्रभातमां अपूर्व धामधूम अने उत्साहना झरण व्रषावतां दबदबा भर्या सामैयानो स्वीकार करी नगरमां प्रवेश्या. आखा ए नगरने ध्वजापताका अने सुशोभित रंग वेरंगी दरबाजाओथी शणगारवामां आव्युं हतुं. जनसमुहना उत्साहनी सीमा अपूर्व हती. शिरोही प्रदेशमां शिवगंजनी प्रतिभा कीर्तिवंत मनाय छे.

शिवगंज नगरमां दोढ मासनो काळ भक्ति अने प्रेमनां झरण व्रषावतां दरम्यानमां पडोशमां आवेल गाम बडगाममां पधारी आठ दिवसनो काळ निर्गमन करतां लांबा वर्षोनो भिषण कळह शान्त्वन करी आपस आपसमां सुलेहशांति

સ્થાપી સ્નેહનો સિંધુ રેલાવ્યો. એક દિવસ સુમેરપુરમાં પધારી ત્યાં પળ આનંદ અને સ્નેહસમૃદ્ધિનાં ફરણ વ્રણાવ્યાં.

ફાગળ સુદ તેરશના રોજ શિવગંજ નગરથી વિહાર કરી કળાપરા, નીલકંઠ આદિ ગામોમાં વિહાર કરતા ગામ ચુલીમાં પધાર્યા. ચુલી પાસે રાડવઢ ગામ આવેલું છે; જ્યાં ભગવાન શ્રી મહાવીર સ્વામીનું પુરાણ અને અલૌકિક જીવન સ્વામી મંદિર આવેલું છે. ત્યાં હરેક સાર ચૈત્ર સુદી પુર્ણિમાએ મેઝો ભરાતો હતો; પરંતુ છેલ્લા કેટલાક વર્ષો થયાં વંધ હતો તે મેઝો ફરીથી ભરવાનો શરૂ કરાવી દોઢ માસનો સમય ચુલીમાં મક્તિમુદ્યા રેલાવતાં નિર્ગમન કરી વિહાર કરતાં અઠવાર પધાર્યા. અઠવારમાં આઠ દિવસ આનંદમંગલમાં વિતાવિ સાઠ વર્ષના જુના કલહને શાન્તવન કરી સ્નેહનાં ફરણા વ્રણાવ્યાં.

અઠવારાથી પોષાઢીયા, મેવ, પાલડી. વાગળ શિરોહી ગોહીલી પાડિવ ર્વાંમલ ઇત્યાદી ગામોમાં વિચરતા વિચરતા સંવત ૧૯૯૫ ના વૈશાખ સુદ છઠ્ઠી મંગલ પ્રભાતે અળાદરા પધાર્યા. ત્યાં સંપ્રતિરાજાએ વંધાવેલા પ્રાચીન જીનાલયમાં વૈશાખ સુદ સાતમના રોજ પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ આદિ શુભ કાર્યને આનંદ મંગલ સાથે વિતાવી સ્થિરવાસ રહ્યા. આ ચોમાસામાં ઢુજ્કાઢ પ્રવર્તતો હોવા છતાં પળ અળાદરા અને તેની આસપાસની ભૂમિમાં સારો વરસાદ થયેલો.

સુવર્ણ મહોત્સવ

સંવત ૧૯૯૬ ના મહાસુદ પાંચમના રોજ આપણા દેવાંશી સંતને પચાશ વર્ષ પુરાં થતાં હોઈ, અપૂર્વ ઉત્સાહ રેલાવતાં અણાદરા ગામે સુવર્ણ મહોત્સવ ઉજવવામાં આવ્યો હતો. તે સમયે પણ અણાદરા ગામડું મટીને વિરાટ નગર સમુ દિસતું હતું.

સંવત ૧૯૯૬ ના અષાઢ સુદી તેરસના રોજ અનાદરાના ઠાકોર સાહેબ તથા માનવસમુહની ભાવભીની વિદાય લઈ આપણા દેવાંશી સંત વિહાર કરી પવિત્ર તિર્થાધિરાજ આવુગિરિ ઉપર પધારી ગયા.

આપણા દેવાંશી સંત વિહાર કરતાં જે જે ગામમાં વિચર્યા હતા ત્યાં તે તે સમયની દૈવિકતા નિહાળતાં જાણે પરમાત્મા પોતેજ સદેહે પધારતા હોય તેવીજ ભાવનાઓ લૂંટતાં જમણવારો સાથે અપૂર્વ ભક્તિસુધા રેલાતી.

આજે પણ આપણા દેવાંશી સંત અર્વુદગીરીરાજના ગગન-ચુંચી શિશ્વરો અને અરણ્યોમાં નિજાનંદ લૂંટતાં આત્મજ્યોતિનો દિવ્ય પ્રકાશ વિશ્વભરમાં ફેલાવી રહ્યા છે.

અન્ય માનવોના વક્તૃત્વમાં નહિ ભરમાતાં, માનવસમુહ મારા આટલા જુજ નિવેદનનો સ્વીકાર કરી કેવલ સત્યનો પૂજારી રૂને ઇટલીજ અધ્યયના સાથે મારી ઉર્મિઓને વિરામું હું.

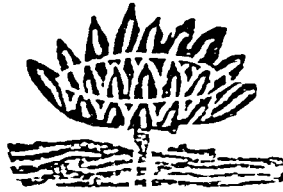
गुरुस्तोत्र

(हरीगीत)

जीवननैयां तारनारा	एकश्री गुरुदेव छे
सिंधुमांथी काढनारा	एकश्री गुरुदेव छे
रोग शोग निवारनारा	एकश्री गुरुदेव छे
विषम हैयां ठारनारा	एकश्री गुरुदेव छे
कर्मज्वाळामां हिमालय	एकश्री गुरुदेव छे
शांतिनु साचु शिवालय	एकश्री गुरुदेव छे
कल्पवृक्ष अने कृपामय	एकश्री गुरुदेव छे
जाप जपवानु जीनालय	एकश्री गुरुदेव छे
जंझटोने टाळनारा	एकश्री गुरुदेव छे
पतितने पण पाळनारा	एकश्री गुरुदेव छे
दिव्यज्योत जलावनारा	एकश्री गुरुदेव छे
अभयसुखने आपनारा	एकश्री गुरुदेव छे
भाग्यनो तपतो सितारो	एकश्री गुरुदेव छे
मुक्तिनो मोंघो मिनारो	एकश्री गुरुदेव छे
ज्ञानगंगानो किनारो	एकश्री गुरुदेव छे
विश्वप्रेम तणो फुवारो	एकश्री गुरुदेव छे

ક્ષમાજલ રેલાવનારા   એકશ્રી ગુરુદેવ છે
 સત્યપાઠ શિલાવનારા   એકશ્રી ગુરુદેવ છે
 કિંકર કહે મુજમંદિરે પળ   એકશ્રી ગુરુદેવ છે
 અમર પંથે લઈ જનારા   એકશ્રી ગુરુદેવ છે

ૐ શાન્તિઃ શાન્તિઃ શાન્તિઃ

કિંકરના ભક્તિ પુષ્પોનુ ભક્તિરસના ફરણાં વ્રણાવતું
 એકવીસમુ પુષ્પ
 “હૃદયની છોલો” હુક સમયમાં વહાર પડશે.

: સુલક :

શા કેશવલાલ માંકલચંદ
 ધી 'દીપદિગ્ધ' પ્રિ. પ્રેમ
 સત્યાગ્રહ ચોક્કસ-અમદાવાદ

: પ્રકાશક :

શા પુરુષોત્તમદાસ પોપટલાલ
 કાતાસાની પોલ, નવિ પોલ
 અમદાવાદ.

